Raftul Denisei

Alessandro Baricco

Mr Gwyn

roman

HUMANITAS fiction

În *Mr Gwyn*, apărut în Italia în 2011, Alessandro Baricco este același romancier strălucit care ne pune la încercare capacitatea de a privi lumea dincolo de învelișul ei cotidian. Cu pas sigur și decis, el intră în simetriile secrete ale misteriosului său personaj, urmărind cu virtuozitate exemplară cărările pe care acesta le străbate, iar rezultatul este o bijuterie literară.

Nimic din „arsenalul" care l-a făcut celebru nu lipsește în acest al optulea roman al lui Baricco: nici corespondențele poetice, nici detaliile subtile și nici personajele stranii. Acum însă, sub chipul enigmaticului scriitor londonez Jasper Gwyn, el pare să se pună în ecuație pe sine însuși. Mărturie pentru această supoziție stă trimiterea strecurată în finalul cărții la un microroman atribuit unui autor indian inexistent: *De trei ori în zori*. Volumul cu acest titlu a apărut în Italia la un an după *Mr Gwyn*, sub semnătura adevăratului său autor, Alessandro Baricco, și urmează să fie publicat în românește în colecția de față.

„Marea reușită a lui Baricco stă în faptul de a fi scris un roman despre posibilitatea de a dispărea cu scopul de a te regăsi."

Corriere della Sera

„Romanul lui Baricco e scris ca un thriller poetic. Ritmul narațiunii este controlat meticulos de acest maestru al detaliilor și al elipselor. Nici un cuvânt nu este de prisos."

Panorama

„Un imn adus scrisului ca vocație opus scrisului ca profesie."

Sergio Palumbo

ISBN 978-973-689-719-1

Jasper Gwyn, scriitor londonez de succes, autor de romane cu mare căutare la public, hotărăște într-o bună zi că nu mai vrea să scrie și, în pofida protestelor agentului său literar, anunță că pune capăt frumoasei sale cariere. Cum însă inactivitatea în voia căreia se lasă e cât pe ce să-l coste sănătatea, iar ceea ce știe cel mai bine să facă este totuși să scrie, el își propune să trăiască din meseria de copist. Un copist aparte, căci nu copiază texte, ci oameni, cu alte cuvinte face la comandă portrete scrise, ca un pictor care desenează pe bani chipul unui trecător, la colț de stradă. Își amenajează, așadar, cu infinită grijă un atelier într-un cartier al Londrei și se lasă absorbit de aventura înțelegerii sufletului omenesc, fiindcă pentru el a scrie portretul cuiva este, așa cum spune, „un fel de a-l aduce acasă", de a-l face să se regăsească. Numai că, după zece portrete și un scandal de presă, dispare, nu fără a lăsa totuși în urmă mai multe semne care conturează o enigmă fără răspuns: cine este în fond personajul acesta purtător a nenumărate chipuri răsfrânte în jocul de oglinzi al romanului?

Alessandro Baricco s-a născut în 1958 la Torino. Și-a luat licența în filozofie cu Gianni Vattimo și a studiat pianul la conservator. A publicat cronici muzicale și două eseuri despre muzică bine primite de public: *Il genio in fuga. Sul teatro musicale di Rossini* (1988) și *L'anima di Hegel e le mucche del Wisconsin* (1992). A debutat în literatură în 1991 cu romanul *Castele de furie* (*Castelli di rabbia*; Humanitas Fiction, 2007) și a devenit în scurt timp unul dintre cei mai citiți și iubiți scriitori din Italia. Au urmat *Oceano mare* (1993), *Seta* (1996), *City* (1999), *Senza sangue* (2002), *Questa storia* (2005), *Emaus* (*Emmaus*, 2009; Humanitas Fiction, 2012), *Mr Gwyn* (2011) și *Tre volte all'alba* (2012). A publicat cronici în mari ziare peninsulare (*La Stampa*, *La Repubblica*), adunate în volumele *Barnum 1* (1995), *Barnum 2* (1998), *Next* (2002) și *Barbarii. Eseu despre mutații* (*I Barbari. Saggio sulla mutazione*, 2006; Humanitas, 2009). De asemenea, a repovestit *Iliada* lui Homer și *Moby Dick* al lui Herman Melville. A scris două texte pentru teatru: *Novecento* (*Novecento. Un monologo*, 1994; Humanitas, 2002; Humanitas Fiction, 2013), după care Giuseppe Tornatore a realizat filmul *Legenda pianistului numit 1900*, și *Davila Roa* (1996). În 1993 a inițiat o serie de emisiuni TV dedicate liricii, cu titlul „Dragostea e un pumnal", prin care încerca să arunce o punte între lumea poeziei și publicul larg. După experiența din radio și televiziune, a înființat la Torino o școală dedicată tehnicilor narative, purtând numele „Pickwick", în care abordează, împreună cu grupuri de tineri scriitori, problemele prozei în era computerului.

ALESSANDRO BARICCO

Mr Gwyn

Traducere din italiană de
GABRIELA LUNGU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Vlad Russo
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Emilia Ionașcu, Carmen Petrescu

ALESSANDRO BARICCO
MR GWYN
Copyright © 2011, Alessandro Baricco
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2014, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BARICCO, ALESSANDRO
Mr Gwyn / Alessandro Baricco; trad.: Gabriela Lungu. –
București: Humanitas Fiction, 2014
ISBN 978-973-689-719-1
I. Lungu, Gabriela (trad.)
821.131.1-31=135.1

I. EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

C.N.I. CORESI
Tipărit la C.N.I. „CORESI" S.A.

Tout commence par une interruption.

PAUL VALÉRY

1

În timp ce se plimba prin Regent's Park – pe aleea pe care o alegea întotdeauna dintre atâtea altele – Jasper Gwyn avu brusc senzația cât se poate de clară că ceea ce făcea în fiecare zi pentru a-și câștiga pâinea nu mai era potrivit pentru el. Gândul acesta îi venise deja în minte de mai multe ori , dar niciodată atât de limpede și atât de bine conturat.

Așa că, odată întors acasă, scrise un articol pe care-l imprimă, îl vârî într-un plic și, străbătând tot orașul, îl duse el însuși la redacția ziarului *The Guardian*. Îl cunoșteau. Din când în când colabora la ziar. Întrebă dacă puteau aștepta o săptămână înainte de a-l publica.

Articolul consta dintr-o listă de cincizeci și două de lucruri pe care Jasper Gwyn își promitea lui însuși să nu le mai facă niciodată. Primul era să nu mai scrie articole pentru *The Guardian*. Al treisprezecelea era să nu mai participe la întâlniri cu clase de elevi prefăcându-se sigur de el. Al treizeci și unulea, să nu se mai fotografieze ținându-și gânditor bărbia în palmă. Al patruzeci și șaptelea, să nu mai facă eforturi pentru a fi cordial cu colegii care în realitate îl disprețuiau. Ultimul era: să nu mai scrie cărți.

Închidea într-un fel vaga portiță pe care ar fi putut s-o lase penultimul lucru: să nu mai publice cărți.

Trebuie spus că în momentul acela Jasper Gwyn era un scriitor oarecum la modă în Anglia și destul de cunoscut în străinătate. Debutase în urmă cu doisprezece ani cu un thriller a cărui acțiune se petrece în câmpia galeză pe vremea lui Margaret Thatcher: un caz de dispariții misterioase. Trei ani mai târziu publicase un roman scurt care spunea povestea a două surori hotărâte să nu se mai vadă niciodată: preț de o sută de pagini încercau să pună în practică modesta lor dorință, totuși lucrul se dovedea a fi imposibil. Cartea se termina cu o scenă măreață, de iarnă, pe un dig. În afară de un scurt eseu despre Chesterton și două povestiri publicate în diverse culegeri colective, opera lui Jasper Gwyn lua sfârșit cu un al treilea roman, lung de cinci sute de pagini. Era confesiunea calmă a unui bătrân medaliat olimpic la scrimă, fost căpitan de marină, fost prezentator de varietăți radiofonice. Era scris la persoana întâi și se intitula *Cu farurile stinse*. Începea cu următoarea frază: „Deseori am meditat la semănat și la cules".

Așa cum mulți observaseră, cele trei romane erau atât de diferite între ele, încât cu greu puteau fi considerate scrise de aceeași mână. Fenomenul era destul de curios, dar asta nu-l împiedicase pe Jasper Gwyn să devină în scurt timp un scriitor cunoscut de public și respectat de cea mai mare parte a criticilor. De altfel, talentul său de povestitor nu putea fi pus la îndoială, și mira în special ușurința cu care știa să intre în mintea oamenilor și să le redea sentimentele. Părea să știe cuvintele pe care oricine

le-ar fi spus și să gândească în avans gândurile oricui. Nu-i de mirare dacă multora, în anii aceia, li se păruse normal să-i prezică o strălucită carieră.

Și totuși, la vârsta de patruzeci și trei de ani, Jasper Gwyn a scris pentru *The Guardian* un articol în care înșira cincizeci și două de lucruri pe care începând din ziua aceea nu le va mai face niciodată. Iar ultimul era: să nu mai scrie cărți.

Strălucita sa carieră era deja terminată.

2

În dimineața în care a apărut articolul în *The Guardian* – pus în prim plan, în suplimentul de duminică – Jasper Gwyn se afla în Spania, la Granada: i se păruse oportun, date fiind circumstanțele, să pună între el și lume o anumită distanță. Alesese un mic hotel atât de modest, încât nu avea nici măcar telefon în cameră, așa că în dimineața aceea fură nevoiți să urce ca să-l înștiințeze că era căutat la telefon, jos, în hol. Coborî în pijama și se apropie fără nici un chef de vechiul telefon galben lăcuit, așezat pe o măsuță de nuiele. Apropie receptorul de ureche și vocea pe care o auzi era a lui Tom Bruce Shepperd, agentul său.

— Ce-i cu povestea asta, Jasper?

— Care poveste?

— A celor cincizeci și două de lucruri. Le-am citit azi dimineață, mi-a dat Lottie ziarul când eram încă în pat. Era cât pe-aci să fac infarct.

— Poate că ar fi trebuit să te avertizez.

— Să nu-mi spui că e ceva serios. E o provocare, un denunț, ce dracu' e?

— Nimic, un articol. Dar e totul adevărat.

— În ce sens?

— Vreau să spun că l-am scris cât se poate de serios, este exact ce am hotărât.

— Îmi spui că n-o să mai scrii?

— Da.

— Ești nebun?

— Acuma chiar trebuie să plec, să știi.

— Așteaptă o clipă, Jasper, trebuie să vorbim despre asta, dacă nu vorbești cu mine care sunt agentul tău...

— Nu mai am nimic de adăugat, nu mai scriu și gata.

— Știi ceva, Jasper, mă asculți? știi ceva?

— Da, te ascult.

— Atunci ascultă-mă, fraza asta am auzit-o deja de zeci de ori. Nici măcar nu-ți imaginezi cât de mulți scriitori mi-au spus-o, am auzit-o pronunțată și de Martin Amis, mă crezi? În urmă cu vreo zece ani, Martin Amis mi-a spus exact aceleași cuvinte: nu mai scriu, și e doar un exemplu, dar aș putea să-ți dau vreo douăzeci, vrei să-ți fac o listă?

— Nu cred că e necesar.

— Și știi ceva? Nici măcar unul nu s-a lăsat cu adevărat, nimeni nu se poate lăsa.

— De acord, dar acum chiar trebuie să plec, Tom.

— Nici măcar unul.

— De acord.

— Oricum, frumos articol.

— Mulțumesc.

— Ai făcut multă vâlvă.

— Nu spune asta, te rog.

— Ce?

— Nimic. Acum te las.

— Te aștept la Londra, când vii? Lottie ar fi extraordinar de fericită să te vadă.

— Închid telefonul, Tom.

— Jasper, frate, nu glumi.

— Am închis, Tom.

Ultima frază însă o spuse după ce puse receptorul jos, așa că Tom Bruce Shepperd n-o auzi.

3

Jasper Gwyn stătu cu plăcere încă șaizeci și două de zile în micul hotel spaniol. Atunci când îi fu prezentată nota de plată, în contul său figurau șaizeci și două de căni de lapte rece, șaizeci și două de pahare de whisky, două convorbiri telefonice, o sumă foarte pipărată pentru spălătorie (o sută douăzeci și nouă de bucăți) și costul unui radio cu tranzistori – ceea ce poate lămuri cât de cât înclinațiile sale.

Din cauza distanței și a izolării, pe toată durata șederii sale în Granada, Jasper Gwyn nu mai fu nevoit să revină la subiectul articolului său decât din când în când, vorbind cu el însuși. Doar într-o zi i se întâmplă să întâlnească o tânără slovenă cu care a ajuns să converseze în mod plăcut în grădina interioară a unui muzeu. Era

spirituală și sigură pe ea, vorbea destul de bine englezește. I-a spus că lucra la Universitatea din Ljubljana, la departamentul de istorie modernă și contemporană. Se afla în Spania ca să facă cercetări: lucra la istoria unei nobile italiene care, la sfârșitul secolului al XIX-lea, străbătea Europa în căutare de relicve.

— Știți, traficul de relicve, în perioada aceea, era hobby-ul unei anumite părți din aristocrația catolică, îi explică.

— Serios?

— Puțini știu asta, dar e o poveste fascinantă.

— Spuneți-mi-o.

Luară cina împreună, iar la desert, după ce povestise îndelung despre tibii și falange de martiri, tânăra slovenă începu să vorbească despre ea, în special despre cât se considera de norocoasă să aibă o meserie ca aceea de cercetător, pe care ea o socotea foarte frumoasă. Adăugă că, evident, tot ce era „legat de acea meserie" era teribil, colegii, ambițiile, mediocritatea, ipocrizia, totul. Dar mai spuse și că în ce o privea nu erau de-ajuns patru nenorociți s-o facă să renunțe la studiu și la scris.

— Mă bucur să vă aud spunând asta, comentă Jasper Gwyn.

Atunci femeia îl întrebă ce meserie are el. Jasper Gwyn ezită o clipă, apoi minți pe jumătate. Spuse că vreo doisprezece ani fusese artist decorator, dar de două săptămâni încetase să mai lucreze. Femeii păru să-i pară rău și-l întrebă care era motivul pentru care renunțase la o meserie ce părea să fie atât de plăcută. Jasper Gwyn făcu un gest vag în aer. Apoi rosti o frază de neînțeles.

— Într-o bună zi mi-am dat seama că nu-mi mai păsa de nimic, și că totul mă rănea de moarte.

Femeia se arătă curioasă, dar Jasper Gwyn avu abilitatea să îndrepte conversația înspre alte subiecte, alunecând literalmente la meteahna unora de a pune mochetă în baie și vorbind apoi îndelung despre primatul civilizațiilor meridionale, datorat faptului că știau semnificația exactă a cuvântului *lumină*.

Foarte târziu, în seara aceea, își luară rămas-bun, dar o făcură atât de lent, încât tânăra slovenă avu timp să găsească vorbele potrivite pentru a spune că ar fi fost frumos să petreacă noaptea împreună.

Jasper Gwyn nu era chiar atât de sigur, dar o urmă în camera ei de hotel. Apoi, în mod misterios, nu fu chiar atât de complicat să se amestece într-un pat spaniol graba ei și prudența lui.

Două zile mai târziu, când tânăra slovenă plecă, Jasper Gwyn îi lăsă o listă alcătuită de el cu treisprezece mărci de whisky scoțian.

— Ce sunt astea? întrebă ea.

— Nume frumoase. Ți le dăruiesc.

Jasper Gwyn mai petrecu în Granada încă șaisprezece zile. Apoi plecă și el, uitând în micul hotel trei cămăși, un ciorap desperecheat, un baston pentru plimbat cu mânerul de fildeș, o spumă de baie cu miros de santal și două numere de telefon scrise cu carioca pe perdeaua de plastic a dușului.

4

Întors la Londra, Jasper Gwyn își petrecu primele zile umblând îndelung și obsesiv pe străzile orașului, cu plăcuta convingere că devenise invizibil. Deoarece încetase să mai scrie, în mintea lui încetase și să mai fie un personaj public – nu exista nici un motiv ca lumea să-l remarce, acum când devenise din nou un oarecare. Începu să se îmbrace neglijent și să facă din nou o grămadă de lucruri neînsemnate, fără să se mai gândească la faptul că trebuia să fie prezentabil în eventualitatea în care un cititor l-ar fi recunoscut pe neașteptate. Poziția în care se așeza la tejgheaua pubului, de exemplu. Călătoria cu autobuzul fără bilet. Mâncatul de unul singur la McDonald's. Din când în când cineva îl recunoștea, și atunci nega că e el.

Existau o mulțime de alte lucruri de care nu mai trebuia să se ocupe. Era asemenea unui cal care, dacă se întâmplă să-și piardă jocheul, se întoarce înapoi, distrat, în trap mărunt, în timp ce caii ceilalți își dau sufletul să ajungă la potou într-o ordine de sosire oarecare. Deliciul unei asemenea stări sufletești era infinit. Când i se întâmpla să dea peste un articol de ziar sau o vitrină de librărie care-i aminteau de bătălia din care se retrăsese de curând, își simțea inima ușoară și trăia beția infantilă a unei după-amiezi de sâmbătă. De ani de zile nu se mai simțise atât de bine.

Și pentru asta întârzie puțin înainte de a-și rostui noua viață, prelungind acea atmosferă personală de vacanță. Intenția, pritocită în timpul sejurului în Spania, era aceea

de a se întoarce la meseria pe care o făcea înainte de a publica romane. N-ar fi fost greu, și nici măcar neplăcut. Vedea în asta până și o anumită eleganță formală, un soi de ritm strofic, de baladă. Nimic însă nu-i dădu ghes să grăbească acea întoarcere, deoarece Jasper Gwyn locuia singur, nu avea familie, cheltuia puțin și în definitiv ar fi putut să trăiască cel puțin doi ani fără ca măcar să se scoale dimineața. Așa că lăsă pe mai târziu ce-și pusese în gând și se dedică unor gesturi întâmplătoare și unor acțiuni de multă vreme amânate.

Aruncă ziarele vechi. Se urca în trenuri cu destinații nesigure.

5

Ceea ce i se întâmplă totuși fu că, odată cu trecerea zilelor, se trezi cu o ciudată formă de indispoziție, pe care la început nu reuși s-o înțeleagă și pe care doar după ceva timp învăță s-o recunoască: oricât ar fi fost de enervant să admită, îi lipsea gestul de a scrie și grija cotidiană cu care punea în ordine gânduri în forma rectilinie a unei fraze. Nu se așteptase la așa ceva și asta îl puse pe gânduri. Era un soi de sâcâială care se prezenta în fiecare zi și promitea să se înrăutățească. Astfel că, încetul cu încetul, Jasper Gwyn începu să se întrebe dacă nu era cazul să ia în considerare meserii marginale, în care să poată cultiva exercițiul scrierii fără ca asta să implice în mod necesar reîntoarcerea la cele cincizeci și două de lucruri pe care își promisese să nu le mai facă niciodată.

Ghiduri de călătorie, își spuse. Dar ar fi trebuit să călătorească.

Se gândi la cei care scriau manualele de instrucțiuni pentru aparatele electrice, și se întrebă dacă mai exista încă, pe undeva în lume, meseria de a scrie scrisori pentru cei care nu erau în stare s-o facă.

Traducător, se gândi. Dar din ce limbă?

În final singurul lucru clar care-i veni în minte fu un cuvânt: *copist.* I-ar fi plăcut să fie copist. Nu era o adevărată meserie, își dădea seama de asta, dar exista o reverberație în cuvântul acela care-i plăcea și-l făcea să creadă că găsise ceva precis. Exista ceva secret în gest și o răbdare în mișcări – un amestec de modestie și solemnitate. Nu și-ar fi dorit să fie nimic altceva decât copist. Era sigur că poate s-o facă foarte bine.

Încercând să-și imagineze ce anume, în lumea reală, putea să corespundă cuvântului *copist*, Jasper Gwyn lăsă să alunece pe deasupra lui o grămadă de zile, una după alta, într-o manieră aparent nedureroasă. Aproape nu-și dădu seama.

6

Uneori îi soseau contracte de semnat, se refereau la cărțile pe care le scrisese deja. Noi ediții, traduceri, adaptări pentru teatru. Le lăsa pe masă și până la urmă îi deveni clar că nu la va semna niciodată. Nu fără o oarecare tulburare descoperi că nu numai că nu mai voia să scrie cărți, dar într-un fel, nu voia nici măcar să le fi

scris. Adică îi plăcuse să le scrie, dar nu dorea nicidecum ca ele să supraviețuiască hotărârii lui de a înceta să scrie, ba chiar îl deranja că mergeau cu propriile lor forțe acolo unde el își propusese să nu mai pună piciorul niciodată. Începu să arunce contractele fără măcar să le mai deschidă. Uneori Tom îi trimitea scrisori ale admiratorilor care-i mulțumeau cât se poate de politicos pentru o pagină anume sau pentru o poveste anume. Până și asta îl enerva, și observa întotdeauna cum nici unul dintre ei nu făcea aluzie la tăcerea lui – nu păreau să fie informați. De două ori își dădu osteneala să răspundă. Mulțumea, la rândul său, cât se poate de simplu. Apoi adăuga că încetase să mai scrie și saluta.

Observă că la acele scrisori n-a răspuns nimeni.

Tot mai des însă simțea din nou nevoia de a scrie și lipsa unei griji cotidiene cu care să pună în ordine gânduri sub forma rectilinie a unei fraze. Atunci, absolut instinctiv, ajunse să compenseze lipsa aceea cu o liturghie a sa privată, care i se păru a nu fi lipsită de o oarecare frumusețe: începu să scrie *în minte*, în timp ce se plimba sau stătea întins în pat, cu lumina stinsă, așteptând să adoarmă. Alegea cuvinte, construia fraze. I se putea întâmpla să urmărească zile la rând o idee, ajungând să scrie în minte pagini întregi, pe care apoi îi plăcea să le repete, uneori cu voce tare. Ar fi putut, în același fel, să-și pocnească degetele sau să facă exerciții de gimnastică, mereu aceleași. Era ceva fizic. Îi plăcea.

Odată i se întâmplă să scrie în felul acela o întreagă partidă de poker. Unul dintre jucători era un copil.

Îi plăcea în mod deosebit să scrie în timp ce aștepta la spălătorie, printre cuvele care se roteau, în ritmul revistelor răsfoite distrat pe picioarele încrucișate ale femeilor a căror singură preocupare părea să fie subțirimea gleznelor lor. Într-o zi scria în minte un dialog între doi amanți, în care bărbatul povestea cum încă din copilărie avea ciudatul obicei de a visa persoane numai atunci când dormea împreună cu ele, exact *atunci când* dormeau împreună.

— Vrei să spui că îi visezi numai pe cei care sunt în patul tău? întreba femeia.

— Da.

— Ce tâmpenie mai e și asta?

— Nu știu.

— Și dacă cineva nu e în patul tău, nu-l visezi?

— Niciodată.

În clipa aceea se apropiase o fată grasă, mai degrabă elegantă, acolo în spălătorie, și îi întinsese un telefon celular.

— E pentru dumneavoastră, spusese.

Jasper luase celularul.

7

— Jasper! Ai pus balsamul?

— Salut, Tom.

— Te deranjez?

— Scriam.

— Ura!

— Nu în sensul ăla.

— Nu mi se pare că sunt prea multe sensuri, dacă cineva e scriitor scrie, nimic altceva. Ți-am spus, nimeni nu reușește cu adevărat să se lase de scris.

— Tom, sunt într-o spălătorie.

— Știu, ești tot timpul acolo. Iar acasă nu răspunzi.

— Nu se scriu cărți la spălătorie, știi asta, și oricum nu le-aș scrie eu.

— Prostii. Deșartă sacul. Ce e, o povestire?

Rufele se aflau încă în faza de prespălare, și nu era nimeni care să răsfoiască vreo revistă. Așa că Jasper Gwyn se gândi că putea încerca să-i explice. Îi povesti lui Tom Bruce Shepperd că-i plăcea să înșiruie cuvinte și să potrivească fraze, la fel cum ar fi putut să-și pocnească degetele. O făcea în minte. Îl relaxa.

— Fantastic! Vin acolo, tu vorbești, eu înregistrez, și cartea e gata. N-ai fi primul care folosește un asemenea sistem.

Jasper Gwyn îi spuse că nici măcar nu erau povești, erau fragmente, fără un început și fără un sfârșit – abia dacă se puteau numi *scene.*

— Genial. Am deja titlul.

— Nu mi-l spune.

— *Scene din cărți pe care nu le voi scrie niciodată.*

— Mi l-ai spus.

— Nu te mișca, pun la punct câteva lucruri și sosesc.

— Tom.

— Spune, frate.

— Cine-i fata asta așa de elegantă?

— Rebecca? Una nouă, grozavă.

— Ce altceva face, în afară de a plimba un celular într-o spălătorie?

— Învață, de undeva trebuie totuși să înceapă.

Jasper Gwyn se gândi că dacă exista un lucru pe care-l regreta în faptul că încetase să fie scriitor, era că nu mai avea nici un motiv să lucreze cu Tom Bruce Shepperd. Se gândi că într-o bună zi el ar fi încetat să-l urmărească cu apelurile lui telefonice, și ziua aceea ar fi fost una urâtă. Se întreba dacă nu era cazul să i-o spună. Acolo, în spălătorie. Apoi îi veni o idee mai bună.

Închise celularul și-i făcu un semn fetei grase, care, din politețe, se îndepărtase câțiva pași. Observă că avea un cap foarte frumos, restul încerca să-l ascundă alegându-și bine hainele. O întrebă dacă putea să-i lase un mesaj lui Tom.

— Sigur.

— Fii atât de amabilă și spune-i că-mi va lipsi.

— Sigur.

— Vreau să spun că mai devreme sau mai târziu va înceta să mă mai deranjeze peste tot unde mă duc, iar eu voi simți aceeași ușurare pe care o simți atunci când într-o cameră se oprește motorașul frigiderului, dar și aceeași inevitabilă uimire și senzația, pe care dumneavoastră cu siguranță o cunoașteți, de a nu fi sigur că știi ce să faci cu liniștea neașteptată și poate de a nu fi de fapt la înălțimea situației. Credeți că ați înțeles?

— Nu sunt sigură.

— Vreți să repet?

— Poate ar trebui să-mi notez.

Jasper Gwyn clătină din cap. Prea complicat, se gândi. Deschise din nou celularul. Se auzi vocea lui Tom. N-o să înțeleagă niciodată exact cum funcționează chestiile astea.

— Tom, taci din gură o clipă.

— Jasper?

— Vreau să-ți spun ceva.

— Dă-i drumul.

Îi spuse. Povestea cu frigiderul și tot restul. Tom Bruce Shepperd tuși scurt și tăcu câteva clipe, lucru absolut neobișnuit la el.

Fata plecă apoi, pășind în felul acela cam marinăresc pe care-l au grașii când umblă, dar mai întâi îi zâmbi lui Jasper Gwyn, când îl salută, cu o lumină în ochi, radioasă, cu buze splendide și dinți albi.

8

Și totuși iarna i se păru inutil de lungă în anul acela, iar faptul de a se trezi fără să fi dormit, dimineața devreme, cu întuneric la ferestre, începu să-l afecteze.

Într-o zi, când era frig și ploua, se trezi așezat în sala de așteptare a unui ambulatoriu, cu un număr în mână – îl convinsese pe medic să-i prescrie niște controale, susținând că nu se simțea bine. Lângă el se așeză o doamnă cu un cărucior cu rotile pentru cumpărături plin și o umbrelă udă care-i cădea încontinuu. O doamnă în vârstă, cu un fular impermeabil pe cap. La un moment dat și-l scoase, și în felul în care își aranja părul exista ceva, un

soi de rămășiță a unei seducții care a încetat cu mulți ani în urmă. Umbrela însă continua să-i cadă în toate părțile.

— Pot să vă ajut? o întrebă Jasper Gwyn.

Femeia îl privi, apoi spuse că, în zilele cu ploaie, ar fi trebuit să existe port-umbrele în cabinetele medicale. Cineva ar fi trebuit doar să le scoată când apărea din nou soarele.

— E un raționament corect, spuse Jasper Gwyn.

— Sigur că e, spuse femeia.

Apoi luă umbrela și o puse pe jos, culcată. Părea o săgeată sau limita a ceva. Încetișor în jurul ei se formă o mică baltă.

— Dumneavoastră sunteți Jasper Gwyn sau doar cineva care-i seamănă? întrebă femeia căutând în poșetă ceva mic. În timp ce cotrobăia cu amândouă mâinile își înălță privirea ca să se asigure că el auzise întrebarea.

Jasper Gwyn nu se aștepta la asta, așa că răspunse da, era Jasper Gwyn.

— Bravo, spuse femeia, ca și cum el ar fi răspuns corect la o întrebare de concurs. Apoi adăugă că scena cu digul din *Surorile* era cel mai frumos lucru pe care-l citise în ultimii ani.

— Mulțumesc, spuse Jasper Gwyn.

— Dar și incendiul la școală, de la începutul celeilalte cărți, aia lungă, incendiul la școală e perfect.

Își ridică din nou privirea spre Jasper Gwyn.

— Eu am fost profesoară, preciză.

Apoi scoase din poșetă două bomboane, erau rotunde, de lămâie, și îi oferi una lui Jasper Gwyn.

— Mulțumesc, nu vreau, spuse el.

— Nici să n-aud! zise ea.

El zâmbi și luă bomboana.

— Faptul că sunt risipite în poșetă, nu înseamnă că sunt o porcărie, zise ea.

— Nu, sigur.

— Dar am observat că lumea tinde să creadă asta.

Jasper Gwyn se gândi că era chiar așa, lumea nu are încredere într-o bomboană aflată pe fundul unei poșete.

— Cred că e la fel ca atunci când lumea nu are prea multă încredere în orfani, spuse.

Femeia se întoarse privindu-l uimită.

— Sau în ultimul vagon al metroului, spuse cu o ciudată bucurie în glas.

Păreau două persoane care în copilărie fuseseră împreună la școală și acum înșirau numele colegilor de clasă, aducându-i de la distanțe enorme. Se strecură între ei o clipă de tăcere, ca o vrajă.

Atunci se puseră pe povestit, și când o infirmieră veni să spună că era rândul domnului Gwyn, Jasper Gwyn spuse că în clipa aia chiar nu putea.

— Vă pierdeți rândul, spuse infirmiera.

— N-are importanță. Pot să trec mâine.

— Cum vreți, spuse cu răceală infirmiera. Apoi chemă cu voce tare pe un oarecare domn Flewer.

Femeii cu umbrela i se păru un lucru absolut normal.

În cele din urmă se treziră singuri, în sala de așteptare, și atunci femeia spuse că era chiar timpul să plece. Jasper Gwyn o întrebă dacă nu trebuia să facă un control sau ceva asemănător. Dar ea răspunse că venea acolo pentru

că era un loc cald care se afla exact la jumătatea drumului dintre casa ei și supermarket. În plus îi plăcea să privească fețele oamenilor care trebuiau să-și facă analizele de sânge, pe nemâncate. Păreau oameni cărora li se furase ceva, zise. Așa e, confirmă Jasper Gwyn, convins.

O conduse până acasă, ținându-i umbrela deschisă, pentru că ea nu voia să lase căruciorul pentru cumpărături, și pe stradă continuară să vorbească până când femeia îl întrebă ce scria acum, iar el răspunse Nimic. Femeia făcu câțiva pași în tăcere, apoi spuse Păcat. O spuse cu o părere de rău atât de sinceră în glas, încât Jasper Gwyn fu aproape îndurerat.

— Vi s-au terminat ideile? întrebă femeia.

— Nu, asta nu.

— Atunci?

— Mi-ar plăcea să fac o altă meserie.

— De exemplu?

Jasper Gwyn se opri.

— Cred că mi-ar plăcea să fiu copist.

Femeia se gândi puțin. Apoi porni din nou.

— Da, pot să înțeleg, spuse.

— Într-adevăr?

— Da, meseria de copist e o meserie frumoasă.

— Așa m-am gândit și eu.

— E o meserie *curată*, spuse ea.

Se salutară pe treptele care duceau la casa ei, și nici unuia nu-i trecu prin minte să facă schimb de numere de telefon sau să facă o aluzie la o dată viitoare. Doar la un moment dat ea spuse că-i părea rău să știe că nu va mai citi o carte de-a lui. Adăugă că nu toți sunt în stare să intre în mintea oamenilor cum știa s-o facă el și că ar

fi fost păcat să-și închidă talentul în garaj și să-l lustruiască o dată pe an, ca pe o mașinuță de epocă. Spuse chiar așa, ca pe o mașinuță de epocă. Apoi păru că a terminat, dar în realitate mai avea ceva de spus.

— Să fii copist are legătură cu a copia ceva, nu-i așa? întrebă.

— Probabil.

— Așa! Dar nu acte notariale sau numere, vă rog.

— Voi încerca să le evit.

— Vedeți dacă nu găsiți ceva de tipul a copia oamenii.

— Da.

— Cum sunt făcuți.

— Da.

— O să reușiți fără doar și poate.

— Da.

9

Trecuse un an, poate un an și jumătate de la articolul din *The Guardian*, când Jasper Gwyn începu, din când în când, să se simtă rău într-un fel pe care ajunse să-l descrie ca un soi de leșin brusc. I se întâmpla să se vadă din afară – așa povestea – sau să piardă orice percepție exactă în afară de a se percepe pe el însuși. Uneori putea fi impresionant. Într-o zi fu nevoit să intre într-o cabină telefonică și să compună cu greu numărul lui Tom. Îi spuse, bâlbâindu-se că nu mai știe unde se află.

— Nu te teme, o trimit pe Rebecca să te ia? Unde ești?

— Tocmai asta-i problema, Tom.

În cele din urmă fata grasă fu nevoită să străbată cu mașina tot cartierul până să-l găsească. Între timp Jasper Gwyn rămăsese în cabină strângând spasmodic receptorul și încercând să nu moară. Ca să-și distragă atenția vorbea la telefon – se apucă să improvizeze un telefon de protest pentru întreruperea apei, nimeni nu-l avertizase și asta îi provocase enorme daune economice și morale. Continua să repete Trebuie să aștept să plouă ca să mă spăl pe cap?

Se simți mai bine imediat ce urcă în mașina fetei grase.

În timp ce își cerea scuze, nu reușea să-și ia ochii de la mâinile dolofane care strângeau, dar verbul nu era potrivit, volanul mașinii sport. Nu exista o coerență în asta, se gândi, și era probabil experiența pe care în fiecare moment al zilei fata grasă o făcea cu propriul său corp – nu exista o coerență între el și tot restul.

Dar ea zâmbi, cu zâmbetul ei frumos, și spuse că era onorată să-i poată fi de ajutor. Oricum, adăugă, i se întâmplase și ei, avusese o perioadă în care i se întâmpla deseori să se simtă rău ca el.

— Aveați dintr-odată impresia că sunteți pe punctul de a muri?

— Da.

— Și cum v-ați vindecat? întrebă Jasper Gwyn, care în momentul acela ar fi cerșit de la oricine un tratament.

Fata zâmbi din nou, apoi tăcu câteva clipe privind strada.

— Păi, spuse în sfârșit, astea-s lucruri personale.

— Sigur, spuse Jasper Gwyn.

Se încolăceau. Probabil ăsta era verbul potrivit. Se încolăceau pe volanul mașinii sport.

10

În zilele care urmară, Jasper Gwyn se străduia să-și mențină calmul și, în încercarea de a găsi un leac pentru crizele care deveneau tot mai frecvente, începu să facă un exercițiu pe care își amintea că-l văzuse într-un film. Consta în a trăi lent, concentrându-te pe fiecare gest în parte. Ca regulă poate părea mai degrabă vagă, dar Jasper Gwyn avea un mod de a o privi care o făcea surprinzător de reală. Așa că se încălța privindu-și mai întâi pantofii, apreciind faptul că erau frumoși și ușori, făcuți dintr-o piele moale. Când își lega șireturile, evita să facă un gest automat și observa în detaliu minunata mișcare a degetelor, într-un gest rotund căruia îi admira siguranța. Apoi se ridica, și la primii pași nu uita să înregistreze maniera în care încălțămintea îi prindea solid glezna. În același fel se concentra la zgomotele pe care de obicei nu le bagă nimeni în seamă, auzind din nou clicul unei yale, zgomotul scotchului dezlipit sau cel mai mic fâșâit al fermoarelor. Pierdea mult timp observând culorile, chiar și atunci când asta nu-i servea la nimic, și în special se oprea să admire paletele de culori întâmplătoare pe care lucrurile le generau în dispunerea lor – indiferent dacă era interiorul unui sertar sau esplanada unei parcări. Deseori număra lucrurile pe care le întâlnea – trepte, lampioane, urlete – și cu degetele controla suprafețele, descoperind infinitul cuprins între aspru și moale. Se

oprea să privească umbrele pe pământ. Pipăia fiecare monedă între degete.

Toate astea îi dădeau, în mișcarea cotidiană, un mers somptuos, ca al unui actor sau al unui animal african. În lentoarea lui elegantă celorlalți li se părea că recunosc timpul natural al lucrurilor, iar în precizia gesturilor sale apărea o stăpânire asupra obiectelor pe care cei mai mulți o uitaseră. Jasper Gwyn nici măcar nu-și dădea seama, dar îi era în schimb cât se poate de clar că un astfel de comportament minuțios îi restituia o oarecare precizie – acel centru de gravitate pe care-l pierduse.

11

Nu dură mai mult de două luni. Apoi, obosit, se întoarse la traiul său obișnuit, dar făcând asta fu brusc cuprins de cunoscuta stare de rău, și, fără să se poată apăra în vreun fel, îl asaltă o senzație de gol incurabil. De altfel, grija aceea obsesivă în a se apropia de realitate – maniera aceea de a-și lega șireturile – nu era de fapt ceva foarte diferit de *a scrie* lucrurile în loc să le *trăiască* – de a zăbovi pe adjective și adverbe – și astfel Jasper Gwyn fu nevoit să recunoască față de el însuși că părăsirea cărților dăduse naștere unui gol pe care nu știa cum să-l umple altfel decât punând la cale liturghii substitutive imperfecte și provizorii ca aceea de a înșira fraze în minte sau de a-și lega șireturile cu o încetineală de idiot. Îi trebuiseră ani de zile ca să admită că meseria de scriitor îi devenise nesuferită și acum se trezea constrâns să observe

că fără meseria aceea nu-i era deloc ușor să meargă înainte. Astfel ajunse să înțeleagă în cele din urmă că se afla într-o situație cunoscută multor ființe umane, dar nu mai puțin dureroasă din pricina asta: singurul lucru care le face să se simtă vii e în același timp destinat, într-un mod lent, să le ucidă. Copiii pentru părinți, succesul pentru artiști, munții prea înalți pentru alpiniști. A scrie cărți, pentru Jasper Gwyn.

Faptul că a înțeles asta îl făcu să se simtă pierdut și lipsit de apărare, cum sunt doar copiii, cei inteligenți. Fu surprins de o senzație care nu-i era familiară, ceva similar cu nevoia urgentă de a vorbi cu cineva. Se gândi puțin, dar singura persoană care-i veni în minte fu bătrâna doamnă cu fularul impermeabil, din ambulatoriu. Ar fi fost mult mai normal să vorbească cu Tom, își dădea seama de asta, și pentru o clipă i se păru chiar că va putea să ceară ajutor, în vreun fel, uneia dintre femeile care-l iubiseră și care, cu siguranță, s-ar fi bucurat să-l asculte. Dar adevărul e că singura persoană cu care ar fi vrut cu adevărat să vorbească despre situația lui era bătrâna doamnă din ambulatoriu, ea, umbrela ei și fularul ei impermeabil. Era sigur că ar fi înțeles. Așa că Jasper Gwyn ceru să-i fie prescrise alte controale – nu era greu ținând cont de simptomele pe care le avea – și începu să frecventeze din nou sala de așteptare în care o întâlnise cândva.

În orele pe care le petrecu acolo, așteptând-o, în cele trei zile ale controalelor, se gândea intens cum îi va explica toată situația, și deși ea continua să nu apară, el ajunse să i se confeseze, ca și cum ar fi fost acolo, și să-i asculte

răspunsurile. Făcând asta, înțelese mult mai bine ce anume îl frământa, și o dată și-o imagină perfect pe bătrâna doamnă scoțând o cărțulie din poșetă, un vechi carnețel de care se lipiseră o mulțime de firimituri, probabil biscuiți – îl deschisese căutând o frază pe care și-o însemnase, și când o găsise își apropiase pagina de ochi, foarte aproape, și citise cu voce tare.

— *Hotărârile definitive se iau întotdeauna și doar într-o stare de spirit care nu e destinată să dureze.*

— Cine a spus asta?

— Marcel Proust. El nu greșea niciodată.

Și închise carnețelul.

Jasper Gwyn îl detesta pe Proust, din motive pe care nu avusese niciodată chef să le deslușească până la capăt, dar pusese deoparte fraza aceea cu mulți ani în urmă, sigur fiind că mai devreme sau mai târziu îi va fi de folos. Pronunțată de vocea bătrânei doamne suna ireproșabil. Ce trebuie deci să fac? se întrebă.

— Să devii copist, ce naiba, răspunse doamna cu fularul impermeabil.

— Nu sunt sigur că știu ce înseamnă.

— O să înțelegeți. Când va fi cazul o să înțelegeți.

— Promiteți-mi că va fi așa.

— Vă promit.

Ieșind de la electrocardiograma de efort, în ultima zi, Jasper Gwyn trecu pe la recepție și întrebă dacă o mai văzuseră pe doamna destul de bătrână care venea deseori acolo să se odihnească.

Domnișoara din spatele geamului îl scrută o clipă înainte de a răspunde.

— S-a prăpădit.

Folosi chiar verbul acela.

— Acum câteva luni, adăugă.

Jasper Gwyn continuă s-o privească, pierdut.

— O cunoșteați? întrebă ea.

— Da, ne cunoșteam.

Se întoarse instinctiv să privească dacă umbrela mai era pe jos.

— Nu mi-a spus nimic, zise.

Domnișoara nu întrebă nimic, probabil intenționa să se apuce din nou de lucru.

— Poate că nu știa, spuse Jasper Gwyn.

Când ieși i se păru firesc să parcurgă din nou drumul pe care-l făcuse cu bătrâna doamnă, în ziua aceea, prin ploaie: era singurul lucru pe care-l mai păstra din ea.

Poate greși o alee, poate nu fusese foarte atent în ziua aceea, căci se trezi pe o stradă pe care n-o recunoștea, iar singurul lucru, din nou identic, era ploaia care începuse pe neașteptate să cadă. Căută o cafenea în care să se refugieze, dar nu existau pe acolo. În cele din urmă, încercând să se întoarcă la ambulatoriu, se trezi trecând prin fața unei galerii de artă. Era unul din locurile în care el nu punea niciodată piciorul, dar de data asta ploaia îl obliga să caute un adăpost, așa că aruncă o privire înăuntru. Podeaua era din lemn și localul părea foarte mare și bine luminat. Atunci Jasper Gwyn privi tabloul expus în vitrină. Era un portret.

12

Erau niște tablouri mari, toate identice, ca o repetiție a unei singure ambiții, la infinit. Și în ele o singură persoană, goală, și aproape nimic în jurul ei, o cameră goală, un coridor. Nu erau persoane frumoase, erau niște trupuri obișnuite. Pur și simplu stăteau –specială era însă forța cu care făceau asta, ca și cum ar fi fost niște sedimente geologice, rod al unei metamorfoze milenare. Jasper Gwyn se gândi că erau pietre, dar moi și vii. Îi veni să le atingă, convins fiind că erau *călduțe*.

În clipa aceea ar fi plecat, era suficient cât vazuse, dar afară continua să plouă cu găleata și atunci Jasper Gwyn, fără să știe că asta avea să-i marcheze viața, începu să răsfoiască un catalog al expoziției: existau trei, deschise, pe o masă de lemn deschis la culoare – obișnuitele cărțoaie irațional de grele. Jasper Gwyn constată că titlurile tablourilor, cum era de așteptat, erau un pic idioate (*Bărbat cu mâinile în poală*) și că alături de fiecare titlu apărea data la care fusese pictat tabloul. Observă că pictorul lucrase ani întregi, cel puțin douăzeci, fără ca aparent să se fi schimbat nimic în felul lui de a vedea lucrurile sau în tehnica sa. Pur și simplu continuase să lucreze – ca și cum ar fi fost un unic gest, doar că foarte lung. Jasper Gwyn se întrebă dacă același lucru se petrecuse și cu el, în cei doisprezece ani în care scrisese, și în timp ce căuta un răspuns se opri la anexa cărții, se aflau acolo fotografii făcute în timp ce pictorul lucra în atelierul său. Fără să-și dea seama se aplecă puțin, ca să vadă mai bine. Îi atrase atenția o fotografie în care pictorul stătea liniștit în

fotoliu, întors spre fereastră și privind afară; la câțiva metri de el, o fată pe care Jasper Gwyn o văzuse cu câteva clipe înainte într-unul din tablourile expuse în galerie, stătea întinsă goală pe un divan, într-o poziție nu prea diferită de cea în care fusese prinsă pe pânză. Și ea părea să privească în gol.

Jasper Gwyn văzu acolo un timp la care nu se aștepta, văzu curgerea timpului. Ca toată lumea, își imagina că lucrurile acelea se desfășurau în felul obișnuit, cu pictorul în fața șevaletului și modelul la locul său, imobil, amândoi prinși într-un pas în doi căruia îi cunoșteau regulile – putea chiar să-și imagineze pălăvrăgeala lor fără rost. Dar acolo era altfel, pentru că pictorul și modelul păreau mai degrabă că așteaptă, și s-ar spune că așteptau fiecare pe cont propriu – și așteptau ceva ce nu era tabloul. Îți venea să crezi că așteptau să se depună pe fundul unui enorm pahar.

13

Întoarse pagina, fotografiile nu erau foarte diferite. Se schimbau modelele, dar situația era aproape mereu aceeași. Într-una pictorul se spăla pe mâini, într-alta umbla cu picioarele goale, uitându-se în jos. Nu picta niciodată. O fată foarte înaltă și uscățivă, cu urechi mari de fetiță, stătea pe marginea unui pat, ținându-și mâna pe spătar. Nu exista nici un motiv să crezi că vorbeau unul cu celălalt, că vorbiseră vreodată.

Atunci Jasper Gwyn luă catalogul și căută împrejur un loc unde să se așeze. Se aflau acolo doar două mici

fotolii albastre, exact în fața unei mese la care lucra o doamnă, în mijlocul unor hârtii și cărți. Probabil că era galerista, iar Jasper Gwyn o întrebă dacă putea să se așeze acolo, dacă n-o deranja.

— Vă rog, spuse doamna.

Purta niște ochelari de vedere excentrici, și atunci când atingea lucrurile o făcea cu atenția pe care o au femeile cu unghii îngrijite.

Jasper Gwyn se așeză și, deși distanța dintre el și doamnă era din cele care au sens numai în lumina unei dorințe reciproce de a schimba câteva cuvinte, își sprijini albumul pe genunchi și începu din nou să privească fotografiile, ca și cum ar fi fost singur, acasă la el.

Atelierul pictorului apărea gol și haotic, fără nici o urmă de curățenie conștiincioasă, dând impresia unei dezordini ireale, pentru că nu exista nimic care, la nevoie, să poată fi pus în ordine. În același fel, nuditatea modelelor nu părea efectul lipsei hainelor, ci un soi de condiție originară, apărută înaintea oricărei rușini – sau mult după. Într-una din fotografii se vedea un domn de vreo șaizeci de ani, cu mustața îngrijită, cu păr alb și lung pe piept, care stătea pe un scaun, bând ceva, poate ceai, dintr-o cană și ținându-și picioarele ușor desfăcute, cu tălpile îndreptate una spre alta pe podeaua rece. Ai fi spus că e complet nepotrivit cu nuditatea, până la a o evita chiar și în intimitatea domestică și amoroasă, dar acolo stătea pur și simplu complet gol, cu penisul într-o parte, destul de mare și circumcis, și, deși fără doar și poate grotesc, era în același timp atât de *inevitabil*, încât Jasper Gwyn fu pentru o clipă sigur că ignora ceva ce bărbatul acela știa.

Atunci își ridică privirea, căută împrejur și găsi imediat un portret mare al domnului cu mustăți, atârnat pe peretele din fund: era chiar el, fără ceașca de ceai, dar gol, așezat pe același scaun, cu tălpile îndreptate una spre alta pe podeaua rece. I se păru enorm, dar mai ales îi apăru *ajuns.*

— Vă place? îl întrebă galerista.

Jasper Gwyn înțelegea ceva special, care mai târziu avea să-i schimbe cursul vieții, așa că nu răspunse imediat. Privi din nou fotografia din catalog, apoi tabloul de pe perete – era evident că se întâmplase ceva între fotografie și tablou, ceva ca un soi de *peregrinare.* Jasper Gwyn se gândi că părea să fi avut nevoie de o mulțime de timp, de un exil și fără îndoială de înfrângerea multor rezistențe. Nu se gândi la vreun truc tehnic și nici măcar nu i se păru important eventualul talent al pictorului, îi veni doar în minte că un mod de a acționa răbdător își fixase o țintă și în cele din urmă ceea ce reușise să obțină era să-l *aducă acasă* pe bărbatul cu mustăți. I se păru un gest minunat.

14

Se întoarse spre galeristă, îi era dator cu un răspuns.

— Nu, spuse. Nu-mi plac *niciodată* tablourile.

— Ah, făcu ea.

Zâmbea înțelegătoare, ca și cum un copil i-ar fi spus că atunci când va fi mare vrea să se facă spălător de geamuri.

— Și ce nu vă place la tablouri? întrebă răbdătoare.

Din nou Jasper Gwyn nu răspunse. Se gândea la povestea aia cu adusul acasă. Nu-i trecuse niciodată prin minte că un portret poate *să aducă acasă* pe cineva, dimpotrivă, i se păruse exact contrariul, era evident că portretele se făceau pentru a expune o falsă identitate, dând-o drept adevărată. Cine ar fi plătit vreodată pentru a fi demascat de un pictor și pentru a atârna în casă ceea ce își dădea silința să ascundă în fiecare zi?

Cine ar fi plătit vreodată? își repetă rar.

Ridică privirea spre galeristă.

— Scuzați-mă, aveți cumva o foaie de hârtie și ceva de scris, vă rog?

Galerista îi întinse un bloc de hârtie și un creion.

Jasper Gwyn scrise ceva, două rânduri. Apoi le privi îndelung. Părea absorbit de un gând atât de fragil, încât galerista rămase nemișcată, ca atunci când nu vrei să alungi o vrăbiuță de pe gard. Jasper Gwyn spunea și ceva în șoaptă, dar ceva indescifrabil. În cele din urmă luă foaia, o împături și o puse în buzunar. Ridică din nou privirea spre galeristă.

— Sunt mute, spuse.

— Poftim?

— Nu-mi plac tablourile pentru că sunt mute. Sunt ca niște persoane care vorbesc mișcându-și buzele, dar nu se aude glasul. Trebuie să ți-l imaginezi. Nu-mi place să fac efortul ăsta.

Apoi se ridică, se duse în fața portretului domnului cu mustăți și rămase pe gânduri încă multă vreme – foarte multă vreme.

Se întoarse acasă fără să bage în seamă ploaia rece care curgea șiroaie. Din când în când spunea o frază cu voce tare. Vorbea cu doamna cu fular impermeabil.

15

— Portrete?

— Da, de ce?

Tom Bruce Shepperd își cântări bine cuvintele.

— Jasper, tu nu știi să desenezi.

— Bineînțeles. Ideea e să le scriu.

La două săptămâni după dimineața petrecută în galerie, Jasper Gwyn îi telefonase lui Tom pentru a-i spune că avea o noutate. Voia să-i spună de asemenea să înceteze să-i mai trimită contracte de semnat, pentru că oricum el nici măcar nu le deschidea. Dar în primul rând îi telefonă pentru povestea cu noutatea.

Voia să-i spună că după ce căutase îndelung o nouă ocupație, acum o găsise. Tom nu reacționă prea bine.

— Dar tu *ai* o ocupație. Scrii cărți.

— M-am lăsat, Tom, cum trebuie să ți-o mai spun?

— Nimeni nu și-a dat seama de asta.

— Ce vrei să spui?

— Că poți să te apuci din nou mâine.

— Scuză-mă, dar chiar dacă aș hotărî prin absurd să mă apuc din nou de scris, cum aș putea, după părerea ta, s-o fac, după cele publicate în *The Guardian*?

— Lista? Genială provocare. Operațiune avangardistă. Cine crezi că-și mai aduce aminte?

Tom nu era numai agentul lui, era și omul care-l descoperise cu doisprezece ani în urmă. Frecventau pe atunci același pub, și o dată au rămas până la închidere să vorbească despre ce ar fi scris Hemingway dacă nu s-ar fi sinucis cu o pușcă de vânătoare la vârsta de șaizeci și doi de ani.

— Un căcat, susținuse Tom.

În schimb Jasper Gwyn era de cu totul o altă părere, și în final Tom intuise, în ciuda celor patru beri negre date pe gât, că bărbatul ăla știa ceva literatură și-l întrebase ce meserie are. Jasper Gwyn îi spusese, și Tom îl făcu să repete, pentru că pur și simplu nu-i venea să creadă.

— Aș fi zis că profesor sau jurnalist, așa ceva.

— Nu, nimic de genul ăsta.

— Mare păcat!

— De ce?

— Habar n-am, sunt beat. Dumneavoastră știți ce sunt eu?

— Nu.

— Agent literar.

Scosese o carte de vizită și i-o întinsese lui Jasper Gwyn.

— Dacă eventual vi se întâmplă ca într-o bună zi să scrieți ceva, să nu faceți greșeala să uitați de mine. Știți, li se întâmplă tuturor, mai devreme sau mai târziu.

— Ce?

— Să scrie ceva.

Lăsase să se scurgă un moment reflectând.

— Și să uite de mine, evident.

Apoi nu mai vorbiseră despre asta, și când se întâlneau la pub stăteau cu plăcere împreună, vorbind deseori

despre literatură și despre scriitori. Dar într-o bună zi Tom deschisese un plic galben, enorm, care-i sosise cu poșta de dimineață, iar înăuntru se afla romanul lui Jasper Gwyn. Deschisese la întâmplare și începuse să citească dintr-un punct oarecare. Era vorba despre o școală care lua foc. Totul începuse de acolo.

Acum însă totul părea că vrea să se termine și Tom Bruce Shepperd nici măcar nu înțelesese bine de ce. Lista celor cincizeci și două de lucruri, de acord, dar nu putea să fie doar asta. Adevărații scriitori urăsc ceea ce se află în jurul meseriei lor, dar nici unul nu încetează să scrie din cauza asta. De obicei e suficient puțin alcool în plus sau o soție tânără cu o anumită înclinație spre cheltuit bani. Din păcate Jasper Gwyn bea un pahar de whisky pe zi, mereu la aceeași oră, ca și cum ar fi trebuit să ungă un ceas. Și în plus nici nu credea în căsătorie. Deci părea că nu e nimic de făcut. Acum se mai adăugase și povestea asta cu portretele.

— E ceva foarte personal, Tom, trebuie să-mi juri că n-o să vorbești cu nimeni.

— Poți fi sigur, de altfel cine m-ar crede?

Când Tom se căsătorise cu Lottie, o unguroaică mai tânără decât el cu douăzeci și trei de ani, Jasper Gwyn îi fusese naș și în timpul cinei, la un moment dat, se urcase în picioare pe o masă și recitase un sonet de Shakespeare. Atâta doar că nu era al lui Shakespeare, ci al său, o imitație perfectă. Ultimele două versuri spuneau: *dacă trebuie să te uit, o să-mi aduc aminte s-o fac, dar să nu-mi ceri apoi să uit că mi-am adus aminte.* Atunci Tom îl îmbrățișase, nu atât pentru sonet, din care înțelesese prea

puțin, ci pentru că știa cât de greu trebuie să-i fi fost să se urce pe masă și să atragă atenția tuturor. Pur și simplu îl îmbrățișase. Și de asta nu reușea acum să se entuziasmeze pentru povestea cu portretele.

— Încearcă să-mi explici, ceru.

— Nu știu, m-am gândit că mi-ar plăcea să fac portrete.

— OK, asta am înțeles.

— Evident, n-ar fi vorba de tablouri. Aș vrea *să scriu* portrete.

— Da.

— Dar tot restul ar fi ca atunci când faci tablouri... atelierul, modelul, totul ar fi la fel.

— Îi pui să pozeze?

— Cam așa ceva.

— Și pe urmă?

— Pe urmă îmi imaginez că va fi nevoie de mult timp pentru asta. Dar în cele din urmă mă voi pune pe scris și ce va rezulta va fi un portret.

— Un portret în ce sens? O descriere?

Jasper Gwyn se gândise îndelung. Într-adevăr asta era problema.

— Nu, nu o descriere, n-ar avea sens.

— Asta fac pictorii. Dacă vede o mână, pictorul o pictează, atâta tot. Tu ce-o să faci? O să scrii chestii de tipul „albul braț se sprijină molatic" etc. etc.?

— Nu, tocmai, e de neînchipuit.

— Și atunci?

— Nu știu.

— Nu știi?

— Nu. Ar trebui să mă apuc să fac un portret și atunci aș putea descoperi ce poate să însemne exact a scrie în loc de a picta. Să scriu un portret.

— Deci în clipa de față nu ai nici cea mai vagă idee.

— Ceva, niște ipoteze.

— De exemplu?

— Nu știu, îmi imaginez că poate fi vorba de *a-i aduce acasă* pe oamenii ăia.

— Să-i aduci acasă?

— Nu știu, nu cred că voi reuși să-ți explic.

— Am nevoie de ceva de băut. Nu închide, să nu cumva să-ți treacă prin minte să pui jos receptorul.

Jasper Gwyn rămase cu receptorul în mână. Auzea că Tom bombănea ceva. Atunci puse jos receptorul și se îndreptă încet spre baie, în timp ce în cap i se îmbulzeau o mulțime de idei, toate despre povestea cu portretele. Se gândi că singurul lucru pe care-l putea face era să încerce, de altfel nu știa cu exactitate unde voia să ajungă când începuse thrillerul despre disparițiile din Țara Galilor, avea clar în minte un anumit mod de a merge înainte. Făcu pipi. Dar și atunci, dacă Tom l-ar fi pus să explice înainte de a începe să scrie ce avea în minte că trebuie să facă, nu i-ar fi fost prea ușor să spună. Trase apa. Nu e mai lipsit de sens să începi un roman, primul, decât să închiriezi un atelier ca să faci portrete fără să știi exact ce înseamnă asta. Se întorse la telefon și luă din nou receptorul în mână.

— Tom?

— Jasper, pot să fiu sincer?

— Sigur că da.

— Cartea asta va fi teribil de greoaie.

— Nu, n-ai înțeles, nu va fi o carte.

— Dar atunci ce?

Jasper Gwyn își imaginase că lumea ar duce acasă paginile scrise și le-ar ține închise într-un sertar sau le-ar pune pe o măsuță. Așa cum ar fi putut să pună o fotografie sau să atârne un tablou pe perete. Ăsta era aspectul care-l entuziasma. Nici vorbă de cele cincizeci și două de lucruri, doar un acord între el și persoanele respective. Era ca și cum le-ar face o masă sau le-ar spăla mașina. O meserie. Ar fi scris ce erau, nimic altceva. Ar fi fost pentru ei un copist.

— Vor fi portrete și gata, spuse. Cine va plăti să i se facă unul, îl va duce acasă și asta-i tot.

— Va plăti?

— Sigur că da, lumea plătește, nu?, ca să i se facă un portret.

— Jasper, alea sunt tablouri, de altfel lumea a încetat de ani de zile să-și mai facă portrete, în afară de regină și câțiva imbecili care ajung să aibă niște pereți pe care trebuie să-i împodobească.

— Da, dar ale mele sunt scrise.

— Și mai rău!

— Nu știu

Tăcură câteva clipe. Se auzea Tom care-și înghițea whisky-ul.

— Jasper, poate că-i mai bine să vorbim altă dată.

— Da, poate că ai dreptate.

— Ne mai gândim puțin și după aceea vorbim.

— De acord.

— Trebuie să rumeg.

— Da, înțeleg.

— În rest, toate bune?

— Da.

— N-ai nevoie de nimic?

— Nu. Ba da, ceva, poate.

— Spune-mi.

— Cunoști un agent imobiliar?

— Unu' care caută case?

— Da.

— John Septimus Hill, e cel mai bun. Îți aduci aminte de el?

Lui Jasper Gwyn i se părea că-și aduce aminte un bărbat foarte înalt, cu maniere impecabile, îmbrăcat cu o eleganță deosebită. Era la nuntă.

— Du-te la el, e perfect, spuse Tom.

— Mulțumesc.

— Ce faci? Îți schimbi locuința?

— Nu, mă gândeam să închiriez un atelier, un loc potrivit ca să încerc să fac portretul ăla.

Tom Bruce Shepperd își înălță privirea spre cer.

16

Când John Septimus Hill îi întinse dosarul de completat, unde i se cerea clientului să scrie ce pretenții are, Jasper Gwyn chiar încercă să citească întrebările, dar în final ridică privirea de pe foile de hârtie și întrebă dacă nu putea să răspundă direct.

— Sunt sigur că aș reuși să mă explic mai bine.

John Septimus Hill luă dosarul, îl privi cu scepticism, apoi îl aruncă la coș.

— Nu mi s-a întâmplat niciodată să întâlnesc pe cineva care să aibă amabilitatea să-l completeze.

Apoi spuse că fusese o idee a fiului său, de câteva luni lucra cu el, avea douăzeci și șapte de ani și își pusese în cap să modernizeze stilul agenției.

— Eu înclin să cred că vechea manieră de a proceda era cât se poate de bună, continuă John Septimus Hill, dar puteți să vă imaginați că, în ceea ce-i privește pe copiii noștri, avem întotdeauna un soi de condescendență dementă. Dumneavoastră aveți cumva copii?

— Nu, răspunse Jasper Gwyn. Nu cred în căsătorie și nu sunt potrivit să fac copii.

— O gândire foarte rațională. Vreți să începem prin a-mi spune ce suprafață v-ar fi de folos?

Jasper Gwyn se pregătise și dădu un răspuns precis.

— Mi-ar fi de folos o singură încăpere mare cât o jumătate de teren de tenis.

John Septimus Hill nici nu clipi măcar.

— La ce etaj? întrebă.

Jasper Gwyn spuse că și-o imaginase dând spre o grădină interioară, dar adăugă că eventual ar putea fi și la ultimul etaj, important e să fie absolut retrasă și liniștită. I-ar fi plăcut, adăugă în final, să aibă o podea nu prea îngrijită.

John Septimus Hill nu nota nimic, dar părea să aranjeze într-un colț al minții sale toate informațiile, ca și cum ar fi fost niște cearșafuri călcate.

Vorbiră despre încălzire, băi, portar, bucătărie, finisaje, închizători și parcare. Se văzu că Jasper Gwyn avea idei cât se poate de clare în legătură cu orice subiect. Ceru în mod categoric ca încăperea să fie goală, chiar foarte goală. Doar la auzul cuvântului „mobilat" se enerva. Încercă să explice, și chiar reuși, că nu i-ar displăcea o pată de umezeală, ici colo, și poate niște țevi la vedere, de preferat în stare proastă. Ceru să fie transperante și obloane la ferestre, ca să poată regla după plac luminozitatea camerei. Nu i-ar fi displăcut nici o urmă de tapet vechi pe pereți. Ușile, dacă erau chiar necesare, trebuiau să fie din lemn, pe cât posibil puțin umflat. Tavanul înalt, decretă.

John Septimus Hill înregistră totul cu exactitate, ținându-și ochii pe jumătate deschiși, ca și cum de abia ar fi terminat de mâncat ceva greu, apoi tăcu, aparent satisfăcut. În final deschise ochii și își drese glasul.

— Pot să-mi permit o întrebare pe care ar fi potrivit s-o definesc cât se poate de intimă?

Jasper Gwyn nu spuse nici da, nici nu. John Septimus Hill socoti că e o încurajare.

— Dumneavoastră aveți o meserie în care e indispensabil un grad absurd de precizie și perfecțiune, nu-i așa?

Jasper Gwyn, fără să înțeleagă prea bine de ce, se gândi la plonjori. Apoi răspunse că da, în trecut, avusese o astfel de meserie.

— Pot să vă întreb despre ce era vorba? Simplă curiozitate, credeți-mă.

Jasper Gwyn răspunse că o vreme scrisese cărți.

John Septimus Hill cântări răspunsul, ca și cum ar fi așteptat să descopere dacă putea să-l înțeleagă fără să-și tulbure prea mult convingerile.

17

Zece zile mai târziu, John Septimus Hill îl duse pe Jasper Gwyn să vadă o clădire joasă, în fundul unei grădini, în spate la Marylebone High Street. Ani de zile fusese magazia unui tâmplar. Apoi, într-o rapidă succesiune, galerie de artă, sediul unei reviste de călătorii și garajul unui colecționar de motociclete de epocă. Jasper Gwyn o găsi perfectă. Aprecie mult petele de ulei imposibil de șters lăsate de motociclete pe podeaua de lemn și marginile posterelor cu marea Caraibelor pe care nimeni nu se obosise să le desprindă de pe pereți. În pod era o mică baie, la care se ajungea urcând o scară metalică. Nici urmă de bucătărie. Ferestrele mari puteau fi acoperite cu obloane masive din lemn, reparate de curând și încă nelăcuite. În marea încăpere se intra pe o ușă cu două canaturi care dădea spre grădină. Existau și țevi la vedere, care nu arătau deloc bine. John Septimus Hill observă pe un ton profesional că pentru petele de umezeală n-ar fi fost greu de găsit o soluție.

— Deși e prima oară, adăugă fără ironie, că umezeala îmi este prezentată ca o decorațiune de bun augur, în loc de o nenorocire.

Fixară prețul chiriei, și Jasper Gwyn o luă pentru șase luni, rezervându-și dreptul de a reînnoi contractul pentru

alte șase. Cifra era considerabilă, și asta îl ajută să înțeleagă că, dacă povestea cu portretul fusese vreodată o joacă, acum nu mai era.

— Bine, actele le veți face cu fiul meu, spuse John Septimus Hill, când se despărțiră. Erau pe stradă, în fața unei stații de metrou. N-o luați ca pe un compliment, adăugă, dar a fost o adevărată plăcere să am de-a face cu dumneavoastră.

Jasper Gwyn habar n-avea cum trebuie să-și ia rămas-bun, nici măcar în formele cele mai simple, cum era despărțirea de un agent imobiliar care îi găsise de curând un fost garaj unde să încerce să scrie portrete. Dar simțea pentru bărbatul acela o anumită simpatie, sinceră, și i-ar fi plăcut s-o poată exprima. Așa că, în loc să spună o chestie gentilă general valabilă, murmură o frază care-l uimi și pe el.

— N-am scris întotdeauna cărți, spuse, înainte făceam o altă meserie. Am făcut-o timp de nouă ani.

— Adevărat?

— Eram acordor. Am acordat piane. Aceeași meserie cu a tatălui meu.

John Septimus Hill primi vestea cu o evidentă satisfacție.

— Aha! Acum cred că înțeleg mai bine. Vă mulțumesc.

Apoi spuse că exista o întrebare pe care și-o pusese întotdeauna apropo de acordori.

— M-am întrebat întotdeauna dacă știu să cânte la pian. Ca profesioniștii, vreau să spun.

— Rareori, răspunse Jasper Gwyn. Şi oricum, continuă, dacă întrebarea pe care o aveţi în minte este cum se face că, după ce au lucrat ore întregi, în final nu se aşază să cânte o *Poloneză* de Chopin, pentru a se bucura de rezultatul devotamentului şi priceperii lor, răspunsul este că, şi dacă ar fi în stare s-o facă, n-ar face-o niciodată.

— Nu?

— Celor care acordează piane nu le place să le dezacordeze, explică Jasper Gwyn.

Se despărţiră promiţându-şi că se vor revedea.

Câteva zile mai târziu, Jasper Gwyn se trezi stând pe jos într-un colţ al unui fost garaj care acum era atelierul său de portretist. Învârtea cheile în mână şi studia distanţele, lumina, detaliile. Era o linişte desăvârşită, întreruptă din când în când doar de bolboroseala ţevilor de apă. Rămase acolo mult timp, analizând acţiunile pe care urma să le facă. Ceva tot ar fi trebuit să pună acolo – un pat, poate nişte fotolii. Se gândi la cum ar trebui iluminat şi unde ar fi stat el. Încercă să se imagineze acolo în compania tăcută a unui necunoscut, abandonaţi amândoi unui timp despre care trebuiau să înveţe totul. Simţea deja muşcătura unei stânjeneli greu de stăpânit.

— N-o să reuşesc niciodată, zise la un moment dat.

— Nici vorbă!, spuse doamna cu fularul impermeabil. Beţi mai întâi un whisky, dacă nu vă simţiţi în stare.

— S-ar putea să nu fie suficient.

— Un whisky dublu, atunci.

— Pentru dumneavoastră e uşor.

— Nu cumva vă e frică?

— Ba da.

—Foarte bine. Fără frică nu iese nimic bun. Şi petele de umezeală?

— Se pare că trebuie doar să aştept. Ţevile de la încălzire sunt oribile.

— M-aţi liniştit.

A doua zi, Jasper Gwyn hotărî să se ocupe de muzică. Liniştea aceea îl impresionase şi ajunsese la concluzia că încăperea trebuia căptuşită cu o formă oarecare de sunet. Bolboroseala ţevilor putea fi acceptată, dar era clar că se putea şi mai bine.

18

Cunoscuse mulţi compozitori în anii în care acorda piane, dar cel care-i veni în minte fu David Barber. Şi asta avea o logică: Jasper Gwyn îşi amintea perfect o compoziţie a acestuia pentru clarinet, ventilator şi ţevi hidraulice. Nici nu era prea rea. Ţevile bolboroseau mult.

Ani de zile nu se mai văzuseră, dar atunci când lui Jasper Gwyn i se întâmplase să devină cât de cât faimos, David Barber îl căutase pentru a-i propune să scrie textul pentru o *Cantată* a lui. Nu ieşise nimic (era o cantată pentru voce înregistrată, sticle de sifon şi orchestră de coarde), dar cei doi rămaseseră în contact. David era un tip simpatic, era pasionat de vânătoare şi trăia înconjurat de câini cărora le dădea numai nume de pianişti, ceea ce îi permitea lui Jasper Gwyn să afirme, fără să mintă, că odată fusese muşcat de Radu Lupu. În calitate de compozitor se distrase mult timp frecventând cel mai petrecăreţ grup

din avangarda newyorkeză: nu ieșeau prea mulți bani din asta, dar succesul la femei era asigurat. Apoi o bună bucată de vreme dispăruse, ocupându-se de anumite idei ezoterice legate de raporturile tonale și învățându-i pe alții ceea ce i se părea că înțelesese în anumite cercuri parauniversitare. Ultima oară când Jasper Gwyn auzise vorbindu-se despre el fusese atunci când citise în ziare despre o simfonie a lui executată neritual la Old Trafford, faimosul stadion din Manchester. Titlul compoziției, de nouăzeci de minute, era *Semifinal.*

Fără prea mult efort îi găsi adresa și se prezentă într-o dimineață în fața casei sale, în cartierul Fulham. David Barber deschise ușa și când îl văzu îl îmbrățișă fără reținere, ca și cum l-ar fi așteptat. Apoi se duseră împreună în parc, s-o ducă pe Martha Argerich să-și facă nevoile. Era un brac vandean.

19

Cu David nu era cazul s-o iei pe ocolite, așa că Jasper Gwyn spuse pur și simplu că avea nevoie de ceva pentru sonorizarea noului său atelier. Spuse că nu era în stare să lucreze în liniște.

— Și nu te-ai gândit la niște discuri frumoase? întrebă David Barber.

— Aia-i muzică. Eu aș vrea niște sunete.

— Sunete sau zgomote?

— Cândva credeai că nu e nici o diferență.

Continuară să vorbească plimbându-se prin parc, în timp ce Martha Argerich fugea după veverițe. Jasper Gwyn

spuse că ceea ce își imagina era un loop[1] foarte lung și de abia perceptibil care să căptușească atât cât trebuie liniștea, amortizând-o.

— Cât de lung? întrebă David Barber.

— Nu știu. Vreo cincizeci de ore?

David Barber se opri în loc. Râse.

— Oho, nu-i chiar o glumă. O să te coste ceva, prietene.

Apoi spuse că voia să vadă locul. Și să se gândească puțin stând acolo. Așa că hotărâră să se ducă împreună la atelierul din Marylebone High Street, a doua zi dimineața. Petrecură restul timpului evocând trecutul, și la un moment dat David Barber spuse că în urmă cu câțiva ani fusese convins o vreme că Jasper Gwyn se culca cu logodnica lui de atunci. Era un soi de fotografă suedeză. Nu, ea se culca cu mine, spuse Jasper Gwyn, eu nu înțelegeam nimic. Râseră amândoi.

A doua zi David Barber sosi într-o mașină hodorogită, care de departe părea un câine ud. Parcă în fața pompei de apă, pentru că așa înțelegea el să conteste felul în care guvernul administra fondurile culturale. Intrară în atelier și închiseră ușa în urma lor. Era o liniște minunată, în afară, evident, de bolboroselile produse de țevi.

— Frumos, spuse David Barber.

— Da.

— Ar trebui să fii atent la petele alea de umezeală.

— Țin totul sub control.

---

1 Sunet care se repetă la nesfârșit, în limbaj de specialitate: „buclă".

David Barber se învârti puțin prin încăpere și măsură acea liniște deosebită. Ascultă atent țevile și evaluă scârțâitul podelei de lemn.

— Cred că ar trebui să știu și ce fel de carte scrii, spuse la un moment dat.

Jasper Gwyn se simți puțin stânjenit. Încă nu se obișnuise cu ideea că va avea nevoie de o viață întreagă ca să convingă lumea că nu mai scrie. Era incredibil. Odată, un editor întâlnit pe stradă îl felicitase călduros pentru articolul din *The Guardian*. Apoi imediat după aceea îl întrebase: Ce mai scrii acum? Erau lucruri pe care Jasper Gwyn nu era în stare să le înțeleagă.

— Crede-mă, n-are nici o importanță ce scriu, spuse.

Apoi adăugă că i-ar fi plăcut un fundal sonor capabil să se schimbe asemenea luminii în timpul zilei, deci într-o manieră imperceptibilă și continuă. Mai ales elegantă. Asta era foarte important. Adăugă că ar fi vrut ceva în care să nu fie nici urmă de ritm, ci doar o devenire care să suspende timpul și să umple pur și simplu golul unei treceri temporale lipsite de coordonate. Spuse că i-ar fi plăcut ceva imobil ca un chip care îmbătrânește.

— Unde-i closetul? întrebă David Barber.

Când se întoarse spuse că acceptă.

— Zece mii de lire sterline plus instalația de difuzare. Să zicem douăzeci de mii de lire.

Lui Jasper Gwyn îi plăcea gândul că își face praf toate economiile hazardându-se într-o meserie despre care nu știa nici măcar dacă există. Voia oarecum să se constrângă, știind că doar în felul acesta ar fi avut șansa de a găsi în el însuși ceea ce căuta. Așa că acceptă.

O lună mai târziu, David Barber veni să instaleze sistemul de difuzare și apoi îi lăsă lui Jasper Gwyn un hard disk.

— Bucură-te de el. Sunt șaizeci și două de ore, a ieșit cam lung. Nu reușeam să găsesc finalul.

În noaptea aceea Jasper Gwyn se întinse pe podea, în atelierul său de copist, și dădu drumul discului. Începea cu ceea ce părea a fi un zgomot de frunze și înainta mișcându-se imperceptibil și găsind ca din întâmplare sunete de toate felurile. Lui Jasper Gwyn îi dădură lacrimile.

20

În luna în care așteptase muzica lui David Barber, sau ce-o fi fost ea, Jasper Gwyn muncise să pună la punct toate celelalte detalii. Începuse cu mobila. În depozitul unui telal din Regent Street găsise trei scaune și un pat de fier, destul de uzat, dar având o anumită eleganță. Mai luase două fotolii desfundate din piele, de culoarea mingilor de cricket. Închirie două covoare enorme și foarte scumpe și cumpără la un preț nebunesc un cuier de perete care provenea dintr-o braserie franțuzească. La un moment dat fu tentat să ia un cal provenind de la un carusel din secolul al XVIII-lea și atunci înțelese că o luase razna cu cheltuielile.

Un lucru pe care nu reuși să-l stabilească clar și imediat fu cum va scrie, în picioare sau așezat la un birou, la computer, de mână, pe foi mari de hârtie sau în niște carnețele. Mai trebuia să înțeleagă dacă efectiv va scrie

sau se va limita să observe și să se gândească, adunând apoi, în faza următoare, eventual acasă, ceea ce-i venise în minte. Pentru pictori era simplu, aveau pânza în fața căreia stăteau, asta nu era ciudat. Dar cineva care ar fi vrut de fapt să scrie? Nu putea să stea la o masă în fața unui computer. În cele din urmă înțelese că orice ar fi fost ridicol în afară de a începe să lucreze și să descopere pe loc, la momentul oportun, ce avea sens să facă și ce nu. Deci fără birou, fără laptop, fără măcar un creion în prima zi, hotărî el. Singura concesie pe care o făcu fu un suport pentru pantofi, modest, de pus într-un colț: își imagină că i-ar fi plăcut să poată încălța de fiecare dată pantofii care i s-ar fi părut cei mai potriviți în ziua aceea.

Faptul că s-a ocupat de toate lucrurile astea îl făcu să se simtă imediat mai bine și câtăva vreme nu se mai îngriji de crizele care-l chinuiseră luni întregi. Când simțea că se apropie senzația de leșin pe care învățase s-o recunoască, evita să se sperie și se concentra asupra a mii de lucruri, pe care le făcea cu o atenție și mai maniacală. În grija pentru detalii se simțea imediat mai ușurat. Asta îl făcea uneori să ajungă pe culmi de perfecționism aproape literar. I se întâmplă, de exemplu, să se afle în fața unui meseriaș care făcea becuri. Nu lămpi, becuri. Le făcea de mână. Era un bătrânel cu un atelier lugubru pe lângă Camden Town. Jasper Gwyn îl căutase multă vreme, fără ca măcar să știe dacă exista sau nu, și în cele din urmă îl găsise. Avea în minte să-i ceară nu numai o lumină foarte specială – *infantilă*, i-ar fi explicat – cât mai ales o lumină care să dureze un anumit timp. Voia niște becuri care să moară după treizeci și două de zile de funcționare.

— Brusc sau după o scurtă agonie? întrebă bătrânelul, ca și cum ar fi știut foarte bine despre ce era vorba.

21

Povestea cu becurile ar putea să pară de o relevanță îndoielnică, dar pentru Jasper Gwyn devenise o chestiune crucială. Avea de-a face cu timpul. Deși habar n-avea ce fel de gest ar putea fi acela de *a scrie un portret*, își făcuse o anumită idee despre cât ar fi putut să dureze – așa cum unui om pe care-l vezi umblând noaptea poți să-i percepi depărtarea, dar nu identitatea. Exclusese de la bun început ceva rapid, dar nu putea să se gândească nici la un gest abandonat unui scop întâmplător și eventual foarte îndepărtat. Așa că începuse să măsoare – întins pe jos, în atelier, într-o absolută singurătate – greutatea orelor și consistența zilelor. Avea în minte o peregrinare asemănătoare celei pe care o văzuse în tablourile din galerie, în acea zi, și își făgădui să intuiască viteza pasului care fi dus-o la bun sfârșit și lungimea drumului până la destinație. Trebuia găsită viteza în care s-ar fi topit stânjeneala și lentoarea cu care urma să iasă la suprafață un adevăr oarecare. Își dădu seama că, la fel cum se întâmplă în viață, doar o anumită punctualitate putea duce la îndeplinire acel gest – așa cum doar anumite clipe îi fac fericiți pe oameni.

În cele din urmă se convinsese că treizeci și două de zile puteau să reprezinte o primă aproximare credibilă. Hotărî că va încerca cu o ședință de lucru pe zi, vreme

de treizeci și două de zile, patru ore pe zi. Și aici interveneau becurile.

Problema era că nu reușea să-și imagineze ceva care să înceteze brusc, în mod birocratic și impersonal, la terminarea ultimei ședințe. Era evident că sfârșitul acelei munci ar fi trebuit să aibă un mers al său elegant, chiar poetic, și pe cât se poate imprevizibil. Atunci îi veni în minte soluția pe care o studiase pentru lumină – optsprezece becuri atârnate în tavan, la distanțe regulate, într-o minunată geometrie – și sfârși prin a-și imagina că în jurul celei de-a treizeci și doua zile becurile vor începe să se stingă unul după altul, la întâmplare, dar toate într-o perioadă de timp nu mai mică de două zile și nu mai mare de o săptămână. Văzu biroul alunecând într-un întuneric cu pete, conform unei scheme aleatorii, și ajunse să-și imagineze cum și-ar fi schimbat locul, el și modelul, pentru a folosi ultimele lumini sau, dimpotrivă, pentru a se refugia în primul întuneric. Se văzu clar la lumina slabă a ultimului bec, făcând retușuri târzii portretului. Apoi acceptând întunericul, la moartea ultimului filament.

E perfect, se gândi.

Iată de ce se afla din nou în fața bătrânelului, la Camden Town.

— Nu, ar trebui să moară și gata, fără să agonizeze și fără să facă zgomot, pe cât se poate.

Bătrânelul făcu unul din gesturile acelea indescifrabile pe care le fac meseriașii pentru a se răzbuna pe lume. Apoi spuse că becurile nu erau creaturi supuse, resimțeau efectul a nenumărate variabile și aveau deseori o formă a lor de o imprevizibilă nebunie.

— De obicei, adăugă, ajuns aici, clientul spune: Asemenea femeilor. Scutiți-mă, vă rog.

— Asemenea copiilor, spuse Jasper Gwyn.

Bătrânelul aprobă dând din cap. La fel ca toți meșterii, vorbea numai lucrând, iar în cazul său asta însemna ținând între degete niște becuri mici, ca niște ouă, și vârându-le într-o soluție opacă, cu un aspect vag de distilat. Scopul operațiunii era unul evident impenetrabil. Le usca apoi cu un uscător de păr la fel de bătrân ca el.

Pierdură mult timp pălăvrăgind despre calitatea becurilor, iar Jasper Gwyn ajunse să descopere un univers despre a cărui existență habar n-avea. Cel mai mult îi plăcu să afle că formele becurilor sunt infinite, dar că principale sunt șaisprezece și că pentru fiecare există un nume. Printr-o elegantă convenție, toate poartă nume de regine sau principese. Jasper Gwyn alese Caterina de Medici, deoarece păreau lacrimi scăpate dintr-un lampadar.

— Treizeci și două de zile? întrebă bătrânelul, atunci când hotărî că bărbatul acela merita să lucreze pentru el.

— Asta ar fi ideea.

— Ar trebuie să știu de câte ori le aprindeți și le stingeți.

— O dată, răspunse fără ezitare Jasper Gwyn.

— Cum de știți?

— Știu.

Bătrânul se opri și ridică privirea spre Jasper Gwyn. Îl fixă, ca să spunem așa, în filamentul ochilor. Căută ceva ce nu găsi. O fisură. Atunci își aplecă din nou privirea pe ceea ce făcea și-și puse din nou mâinile în mișcare.

— Va trebui să aveți multă grijă cum le transportați și le montați, spuse. Dumneavoastră știți să țineți în mână un bec?

— Nu mi-am pus niciodată întrebarea, răspunse Jasper Gwyn.

Bătrânelul îi întinse unul. Era un bec Elisaveta Romanova. Jasper Gwyn îl strânse cu grijă în palmă. Bătrânelul se strâmbă.

— Apucați-l cu degetele. Altfel îl ucideți.

Jasper Gwyn se supuse.

— Dulie cu baionetă, spuse cu hotărâre bătrânelul, clătinându-și capul, dacă vă dau din cele cu șurub sunteți în stare să le faceți praf înainte de a le aprinde. Și își luă înapoi becul Elisaveta Romanova.

Rămaseră de acord că peste nouă zile bătrânelul urma să-i dea lui Jasper Gwyn optsprezece becuri Caterina de Medici destinate să se stingă într-un timp care ar fi variat între șapte sute șaizeci și opt sute treizeci de ore. Urmau să se stingă în tăcere fără să agonizeze în inutile scânteieri. Unul câte unul, într-o ordine pe care nimeni n-ar fi putut-o prevedea.

— Am uitat să vorbim despre ce fel de lumină, spuse Jasper Gwyn, când era deja pe punctul de a ieși.

— Cum o vreți?

— Infantilă.

— De acord.

Se salutară strângându-și mâna, și Jasper Gwyn își dădu seama că o făcea cu grijă, așa cum o făcea cu mulți ani înainte cu pianiștii.

22

Minunat, spuse doamna cu fularul impermeabil. Își puse umbrela să se usuce pe un calorifer și făcu câțiva pași în jur ca să privească de aproape detaliile. Suportul pentru pantofi, covoarele în culori calde, petele de umezeală de pe pereți și cele de ulei de pe podea. Se duse să controleze dacă patul nu era prea moale și încercă fotoliile. Minunat, spuse.

În picioare, într-un colț al noului său atelier, Jasper Gwyn privea ce făcuse într-o lună și jumătate, din nimic, dând curs unei idei fără sens. Nu găsi greșeli, și se gândi că fiecare lucru fusese făcut cu atenție și măsură. În același fel un copist ar fi putut să aranjeze, pe o masă, hârtia și pana, să-și pună mânecuțele de pânză, să aleagă cerneala, sigur că va recunoaște cea mai apropiată nuanță de albastru. Se gândi că nu greșise: era o meserie minunată. Pentru o clipă se gândi la o plăcuță din metal ruginit, pe ușă: *Jasper Gwyn. Copist.*

— E surprinzător cât de inutile sunt toate astea în absența unui model, observă doamna cu fularul impermeabil. Sau poate că nu l-am văzut eu? adăugă privind în jur cu aerul cuiva care caută raionul de sosuri într-un supermarket.

— Nu, nu există nici un model, deocamdată, spuse Jasper Gwyn.

— Îmi imaginez că nu prea stau la coadă în fața ușii.

— Nu încă.

— Știți deja cum să rezolvați problema sau vă gândiți s-o amânați până când expiră contractul de închiriere?

Din când în când bătrâna doamnă vorbea ca o profesoară. În felul ăla posac de a ține la anumite lucruri.

— Nu, am un plan răspunse Jasper Gwyn.

— Să auzim.

Jasper Gwyn se gândise îndelung. Era evident că ar fi putut să angajeze pe cineva, pentru prima oară, ca să se pună la încercare. Trebuia însă să aleagă bine, pentru că un model prea dificil ar fi putut să-l descurajeze inutil, iar unul prea ușor nu l-ar fi impulsionat să găsească ceea ce căuta. Dar nu era simplu nici să intuiască gradul de înstrăinare corect pentru acea primă experiență. Un prieten, de exemplu, i-ar fi ușurat mult sarcina, dar ar fi falsificat experimentul, pentru că ar fi știut deja prea multe lucruri despre el și nu l-ar fi putut privi ca pe un peisaj pe care nu-l văzuse niciodată până atunci. Pe de altă parte, a alege pe cineva total necunoscut, cum ar fi fost logic, implica o serie întreagă de lucruri stânjenitoare, la care Jasper Gwyn ar fi renunțat cu multă plăcere, cel puțin prima oară. Lăsând la o parte dificultatea de a-i explica despre ce e vorba, de a se înțelege asupra muncii pe care o aveau de făcut împreună, mai era problema nudității – spinoasă. Lui Jasper Gwyn i se păruse în mod instinctiv că nuditatea modelului era o condiție categorică. O imagina ca pe un soi de biciuire necesară. Ar fi mutat totul dincolo de o anumită graniță și simțea că, fără dislocarea aceea incomodă, nu s-ar fi deschis nici un câmp, nici o perspectivă infinită. Deci trebuia să se resemneze. Modelul trebuia să fie gol. Dar Jasper Gwyn era un tip rezervat și aprecia timiditatea. Nu avea nici o familiaritate cu trupurile, și în viața lui lucrase numai cu sunete

și gânduri. Mecanica unui pian era lucrul cel mai concret pe care-l putuse domina. Dacă se gândea la un model gol, aflat în fața lui, ceea ce simțea era doar o profundă stânjeneală și o inevitabilă tulburare. De aceea alegerea primului model era delicată, iar ipoteza de a alege o persoană total străină, imprudentă.

În final, doar pentru a simplifica puțin lucrurile, Jasper Gwyn hotărâse să excludă varianta cu un bărbat. Nu vedea cum s-o pună în aplicare. Nu era o chestiune de homofobie, ci de simplă desuetudine. Nu era cazul să-și complice prea mult viața în acel prim experiment: să învețe să privească un corp bărbătesc era un lucru pe care, deocamdată, prefera să-l amâne. Cu o femeie ar fi fost fără doar și poate mult mai bine, nu s-ar fi aflat în situația de a porni de la zero. Alegerea unei femei avea însă unele implicații de care Jasper Gwyn își dădea perfect seama. La asta se mai adăuga variabila dorinței. I-ar fi plăcut să înceapă cu un trup care ar fi fost frumos de descoperit, de privit, de spionat. Dar era clar că a face un portret era un gest ce trebuia ținut departe de dorința pur și simplu, sau, dimpotrivă, trebuia să pornească de la acea dorință și apoi s-o lase oarecum să piară. Executarea unui portret trebuia să fie o chestiune de intimități distante. Deci prea multă frumusețe ar fi fost nepotrivită. Prea puțină, pe de altă parte, ar fi fost o inutilă flagelare. Ceea ce căuta Jasper Gwyn era o femeie pe care să fie plăcut s-o privești, dar nu atât de mult încât să ajungi s-o dorești.

— Să n-o mai lungim atâta, ați găsit-o? întrebă doamna cu fularul impermeabil, în timp ce desfăcea o bomboană de lămâie.

— Da, cred că da.

— Și-atunci?

— Trebuie să mă hotărăsc cum să i-o cer. Nu-i chiar așa ușor.

— E vorba de muncă, Mr. Gwyn, nu-i cereți să se culce cu dumneavoastră.

— Știu, dar e o muncă ciudată.

— Dacă-i explicați, va înțelege. Iar dacă nu înțelege, o plată consistentă o va ajuta să-și limpezească ideile. Pentru că e prevăzută o plată consistentă, nu-i așa?

— Nu știu prea exact.

— Cum adică, vă caliciți?

— Nu, nu-i asta, nici vorbă, doar că n-aș vrea s-o jignesc. În fond e vorba de bani în schimbul unui trup gol.

— Desigur, dacă puneți problema așa...

— *E* așa.

— Nu-i adevărat. Numai unui puritan complexat ca dumneavoastră îi poate trece prin cap să descrie lucrurile în felul ăsta.

— Știți altul mai bun?

— Sigur că da.

— Să auzim.

— „Domnișoară, pentru cinci mii de lire sterline ați putea să vă lăsați privită treizeci de zile, exact timpul necesar pentru a vă transcrie secretul?" Nu e o frază greu de spus. Repetați puțin în fața oglinzii, ajută.

— Cinci mii sunt bani mulți.

— Ce faceți, o luați de la început?

Jasper Gwyn o privi zâmbind și îi fu foarte dragă. Pentru o clipă se gândi că ar fi fost simplu cu ea, ar fi fost perfect să înceapă cu femeia asta.

— Lăsați-o baltă, sunt prea bătrână. Nu trebuie să începeți cu cineva bătrân, e prea greu.

— Dumneavoastră nu sunteți bătrână, dumneavoastră sunteți moartă.

Doamna ridică din umeri.

— A muri e doar un fel extraordinar de exact de a îmbătrâni.

Întors acasă, Jasper Gwyn repetă puțin în fața oglinzii. Apoi îi telefonă lui Tom Bruce Shepperd. Era ora două noaptea.

23

— La naiba, Jasper, e ora două! Sunt în pat!

— Dormeai?

— Parcă numai asta se poate face în pat.

— A!

— Lottie îți transmite salutări.

În fundal se auzi vocea lui Lottie care fără supărare zicea Ciao Jasper! Era bună la suflet.

— Îmi pare rău, Tom.

— Nu-i nimic. Ce s-a-ntâmplat, te-ai rătăcit din nou? Trebuie s-o trimit pe Rebecca să te caute?

— Nu, nu, nu mă mai rătăcesc. Dar, în realitate... ca să spun drept, tocmai despre ea voiam să-ți vorbesc.

— Despre Rebecca?

Jasper Gwyn se gândise că fata era perfectă. Avea în minte felul în care frumusețea iremediabilă a chipului ei sugera o dorință pe care trupul o nega, cu o mișcare calmă și lentă, perfectă. Era otrava și antidotul ei – era asta

într-un fel blând și enigmatic. Jasper Gwyn n-o întâlnise nici măcar o singură dată fără să simtă dorința infantilă de a o atinge, ușor, ca și cum ar fi dorit să-și pună degetele pe o insectă lucitoare sau pe un geam aburit. În plus, o cunoștea și n-o cunoștea, părea să fie la distanța potrivită, în zona aceea intermediară unde orice fel de intimitate ulterioară ar fi însemnat o cucerire lentă, dar nu imposibilă. Știa că ar fi putut s-o privească, îndelung, fără teamă, fără dorință și fără să se plictisească niciodată.

— Rebecca, da, stagiara.

Tom izbucni în râs.

— Ei, Jasper, avem o slăbiciune pentru grăsuțe?

Apoi se întoarse spre Lottie.

— Fii atentă, lui Jasper îi place Rebecca.

În fundal se auzi vocea somnoroasă a lui Lottie care zicea: Care Rebecca?

— Jasper, frate, nu încetezi să mă uimești.

— Ai putea să termini o clipă cu glumele astea cazone și să stai să mă asculți?

— De acord.

— E ceva serios.

— Te-ai îndrăgostit?

— E ceva serios, în sensul că are legătură cu munca mea.

Tom își puse ochelarii. În situația dată însemna felul lui de a deschide biroul.

— Te-a convins să faci scenele cărților pe care nu le vei scrie niciodată? Am zis eu că e grozavă tipa.

— Nu, Tom, nu de asta. Aș avea nevoie de ea pentru că vreau să fac ceva. Dar nu asta.

— Poți s-o iei. Dacă te-apuci din nou de scris, pentru mine e perfect.

— Nu-i chiar așa de simplu

— De ce?

— Vreau să-i fac ei primul meu portret. Știi povestea aia cu portretele?

Tom și-o aducea bine aminte.

— Nu mă-nnebunesc după ideea aia, știi bine Jasper.

— Știu, dar acum problema e alta. Aș avea nevoie ca Rebecca să vină în atelierul meu și să-mi pozeze vreo treizeci de zile. O s-o plătesc. Dar o să-mi spună că nu vrea pentru că-și pierde slujba la tine.

— Să *pozeze*?

— Vreau să încerc.

— Ești nebun.

— Poate. Dar acum am nevoie de această favoare. Las-o să lucreze pentru mine o lună și după aia o iei înapoi.

Au continuat să vorbească câtăva vreme și fu o convorbire frumoasă, pentru că au ajuns să discute despre meseria scrisului și despre lucrurile pe care amândoi le iubeau. Jasper Gwyn spuse că povestea cu portretul îl atrăgea pentru că-l obliga să-și supună talentul unei poziții incomode. Își dădea seama că premisele erau absurde, dar tocmai asta îl atrăgea, presupunând că, dacă scrisului îi era sustrasă posibilitatea naturală a romanului, el, scrisul, ar fi făcut ceva să supraviețuiască, o mișcare, ceva. Mai zise că acel ceva va fi ceea ce lumea va cumpăra și va duce apoi acasă. Adăugă că va fi rodul imprevizibil al unui ritual domestic și privat, care nu era destinat să

apară la suprafață, și deci ferit de mizeriile de care ai parte în meseria de scriitor. Într-adevăr, încheie, vorbim despre o meserie diferită. Un nume posibil ar fi: să fii copist.

Tom ascultă. Încerca să înțeleagă.

— Nu văd cum ai putea ocoli albul brat așezat molatic pe coapsă și privirea luminoasă ca o dimineață orientală, spuse la un moment dat. Iar pentru genul ăsta de lucruri e greu de imaginat că scrii mai bine decât un Dickens sau un Hardy.

— E clar că dacă mă voi opri la asta eșecul e garantat.

— Ești sigur că mai e ceva în afară de asta?

— Sigur, nu. Trebuie să încerc, ți-am spus.

— Atunci, hai să facem așa: eu ți-o dau pe stagiara mea și nu te mai bat la cap, dar tu îmi promiți că, dacă, la sfârșitul experimentului, n-ai găsit cu adevărat ceva, începi din nou să scrii. Să scrii cărți.

— Ce-i asta, un șantaj?

— Un pact. Dacă nu reușești, faci cum spun eu. Pornim cu scenele din cărțile pe care n-o să le scrii niciodată, sau cu ce vrei tu. Dar dăm înapoi atelierul lui John Septimus Hill și semnăm un nou contrat.

— Aș putea să găsesc pe altcineva care să-mi pozeze.

— Dar o vrei pe Rebecca.

— Da.

— Atunci?

Jasper Gwyn se gândi că la urma urmelor jocul ăsta nu-i displăcea. Ideea că dacă va da greș se va întoarce la oroarea celor cincizeci și două de lucruri pe care nu mai voia să le facă niciodată i se păru dintr-odată electrizantă. Sfârși prin a accepta. Era aproape trei noaptea, și el

acceptă. Tom se gândi că era pe punctul de a recupera unul dintre puținii scriitori reprezentați de el pe care-l putea considera cu adevărat prieten.

— Mâine ți-o trimit pe Rebecca. La spălătorie, ca de obicei?

— Poate că ar fi mai bine într-un loc puțin mai retras.

— La barul de la Stafford Hotel, atunci. La ora cinci?

— Bine.

— Să nu-i dai plasă.

— Nu.

— Ți-am spus că țin la tine?

— Nu în noaptea asta.

— Ciudat.

Mai petrecură încă vreo zece minute spunând tâmpenii. Ca doi adolescenți.

24

A doua zi, la cinci, Jasper Gwyn se prezentă la Stafford Hotel, dar numai din amabilitate, pentru că între timp hotărâse să renunțe, deoarece ajunsese la concluzia că ideea de a vorbi cu fata aia îl depășea. Totuși, când Rebecca sosi, alese o măsuță liniștită, lângă o fereastră ce dădea spre stradă, și spuse cu destulă ușurință primele fraze despre timp și despre traficul care la ora aia făcea ca totul să devină de-a dreptul imposibil. Convins că cere un whisky, comandă în schimb un suc de mere cu gheață și își aminti că acolo făceau niște fursecuri minunate. Pentru mine o cafea, spuse Rebecca. Asemenea tuturor persoanelor cu

adevărat grase, nici măcar nu se atinse de fursecuri. Era radioasă, în frumusețea ei fără scop.

Mai întâi vorbiră despre lucruri care n-aveau nici o legătură, doar ca să se obișnuiască, așa cum se face. Rebecca spuse că hotelurile elegante o speriau puțin, iar Jasper Gwyn observă că sunt puține locuri în lume așa frumoase ca holurile hotelurilor.

— Toți oamenii ăia care vin și pleacă, spuse. Și toate secretele lor.

Apoi făcu o mărturisire, lucru neobișnuit pentru el, spuse că într-o altă viață i-ar fi plăcut să fie un hol de hotel.

— *Să lucrați* într-un hol vreți să spuneți?

— Nu, nu, *să fiu* un hol, fizic. Chiar și de trei stele, n-are importanță.

Atunci Rebecca râse, și când Jasper Gwyn o întrebă ce ar vrea să devină în viața viitoare, răspunse O rockstar anorexică, și părea să aibă răspunsul pregătit dintotdeauna.

Așa că după câtăva vreme totul deveni mai simplu, iar Jasper Gwyn se gândi că putea într-adevăr să încerce să spună ce avea în minte. O luă mai pe departe, dar oricum asta era maniera lui de a rezolva lucrurile.

— Pot să vă întreb dacă aveți încredere în mine, Rebecca? Vreau să spun, sunteți convinsă că vă aflați în fața unei persoane educate, care nu v-ar pune niciodată în situații, să zicem, neplăcute?

— Sigur că da.

— Pentru că aș vrea să vă cer ceva destul de ciudat.

— Spuneți.

Jasper Gwyn luă un fursec, căuta cuvintele potrivite.

— Vedeți, am hotărât de curând să încerc să fac portrete.

Fata își înclină puțin capul.

— Evident că nu știu să pictez, și de fapt ceea ce am în minte este *să scriu* portrete. Nu știu nici măcar eu prea bine ce înseamnă asta, dar intenționez să încerc, și ideea care mi-a venit e că mi-ar plăcea să încep făcând portretul dumneavoastră.

Fata rămase impasibilă.

— Așa că ceea ce vreau să vă cer, Rebecca, este dacă ați fi dispusă să-mi pozați, în atelierul meu, să pozați pentru un portret. Ca să vă faceți cât de cât o idee, gândiți-vă la ceea ce se întâmplă cu un pictor, sau cu un fotograf, n-ar fi prea diferit, situația cam asta ar fi, dacă reușiți să v-o imaginați.

Făcu o mică pauză.

— Vreți să continui sau preferați să mă opresc aici?

Fata se aplecă ușor spre măsuță și luă între degete ceșcuța de cafea. Dar n-o duse imediat la buze.

— Continuați, spuse.

Atunci Jasper Gwyn îi explică.

— Am închiriat un atelier, în spate la Marylebone High Street, o încăpere enormă, liniștită. Am pus un pat, două fotolii, puține alte lucruri. Podea de lemn, pereți vechi, un loc frumos. Aș vrea ca dumneavoastră să veniți acolo patru ore pe zi, treizeci de zile, de la patru după-masa la opt seara. Fără să săriți o zi, nici măcar duminica. Aș vrea să fiți punctuală și, orice s-ar întâmpla, să stați acolo patru ore să pozați, ceea ce pentru mine înseamnă pur și simplu să vă lăsați privită. Nu va trebui să rămâneți

într-o poziție aleasă de mine, ci doar să stați în încăperea aceea, unde vă place mai mult, umblând sau stând întinsă, așezându-vă unde vreți. Nu va trebui să răspundeți la întrebări sau să vorbiți și nici n-o să vă cer niciodată să faceți ceva deosebit. Să continui?

— Da.

— Aș vrea să pozați goală, pentru că sunt de părere că e o condiție inevitabilă pentru buna reușită a portretului.

Partea asta o pregătise în fața oglinzii. Cuvintele i le șlefuise doamna cu fularul impermeabil.

Fata continua să țină ceșcuța de cafea în mână. Din când în când o ducea la buze, dar fără să se hotărască să bea.

Jasper Gwyn luă din buzunar o cheie și o puse pe masă.

— Aș vrea să luați cheia asta și s-o folosiți pentru a intra în atelier, în fiecare zi, la patru după-masa. N-are importanță ce fac eu, trebuie să uitați de mine. Gândiți-vă că sunteți singură, acolo, tot timpul. Vă cer doar să plecați la opt fix în fiecare seară și să închideți ușa în urma dumneavoastră. Când vom termina, îmi veți înapoia cheia. Beți-vă cafeaua că se răcește.

Fata privi ceșcuța pe care o ținea între degete ca și cum ar fi văzut-o pentru prima oară. O așeză pe farfurioară, fără să bea.

— Continuați. Căpătase un soi de rigiditate.

— Am vorbit despre asta cu Tom. E de acord să vă lase liberă pentru cele treizeci, treizeci și cinci de zile, la capătul cărora vă angajează din nou la Agenție. Știu că

va fi oricum o muncă dificilă pentru dumneavoastră, așa că vă propun cifra de cinci mii de lire sterline drept compensație pentru neplăcerile pe care le veți avea și pentru disponibilitatea pe care veți avea amabilitatea să mi-o oferiți. Un ultim lucru, important. În cazul în care veți accepta, nu trebuie să vorbiți despre asta cu nimeni, e o muncă pe care intenționez s-o desfășor în cel mai retras mod posibil și n-am nici un interes ca ziarele sau oricine altcineva să afle. Eu, dumneavoastră și Tom vom fi singurii care vom ști, iar pentru mine este peste măsură de important ca povestea asta să rămână între noi. Iată, cred că v-am spus totul. Mi le aminteam mai bune fursecurile astea.

Fata zâmbi și se întoarse spre fereastră. Stătu o clipă să privească trecătorii, din când în când urmărea câte unul cu privirea. Apoi se întoarse din nou spre Jasper Gwyn.

— Dacă accept, pot să-mi aduc cărți? întrebă.

Jasper Gwyn fu surprins de propriul răspuns.

— Nu.

— Muzică?

— Nici. Cred că ar trebui pur și simplu să stați cu dumneavoastră și nimic altceva. Pentru o perioadă de timp total irațională.

Fata dădu din cap, i se părea că înțelege.

— Îmi imaginez, spuse, că e inutil să discutăm despre povestea aia cu nudul.

— Credeți-mă, va fi mai stânjenitor pentru mine decât pentru dumneavoastră.

Fata râse.

— Nu, nu-i asta...

Își lăsă capul în jos. Netezi câteva cute ale fustei.

— Ultima dată când cineva mi-a cerut să mă privească nu s-a terminat prea bine.

Făcu un gest cu mâna ca și cum ar fi alungat ceva.

— Dar eu v-am citit cărțile, spuse, am încredere în dumneavoastră.

Jasper Gwyn îi zâmbi.

— Vreți să vă gândiți câteva zile?

— Nu.

Se aplecă și luă cheia pe care Jasper Gwyn o pusese pe masă.

— Să încercăm, spuse.

Apoi rămaseră o bună bucată de vreme fără să scoată o vorbă, fiecare cu gândurile lui, păreau un cuplu de oameni care se iubesc de foarte mult timp și nu mai au nevoie să-și vorbească.

În seara aceea, Jasper Gwyn făcu un lucru ridicol, se postă în pielea goală în fața oglinzii și rămase acolo multă vreme privindu-se. O făcu pentru că era convins că, în același moment, Rebecca făcea același lucru, acasă la ea.

A doua zi merseră împreună să viziteze atelierul. Jasper Gwyn îi dădu explicații despre cheie și despre tot. Îi spuse că vor lucra cu obloanele de lemn trase și cu luminile aprinse. Insistă ca atunci când va ieși să nu le stingă. Îi spuse că îi promisese unui bătrânel să n-o facă niciodată. Ea nu întrebă nimic, dar observă că nu existau becuri. Vor sosi în curând, spuse Jasper Gwyn. La un moment dat ea se duse să se întindă pe pat și rămase o vreme acolo fixând tavanul. Jasper Gwyn se apucă se aranjeze ceva la etaj, unde era baia, nu voia să stea cu ea în

liniște, în atelierul ăla, înainte de a veni momentul potrivit s-o facă. Coborî doar atunci când auzi pașii ei pe podeaua încăperii.

Înainte de a ieși, Rebecca aruncă o privire în jur.

— Dumneavoastră unde veți sta? întrebă.

— Uitați de mine. Eu nu exist.

Rebecca zâmbi, se strâmbă ghiduș, ca să spună că înțelesese, și că mai devreme sau mai târziu se va obișnui.

Se înțeleseseră că puteau începe de lunea viitoare.

25

Făcând socotelile, trecuseră deja doi ani, trei luni și douăsprezece zile de când Jasper Gwyn comunicase lumii că înceta să mai scrie. Oricare ar fi fost consecințele acestui fapt asupra figurii sale publice, el nu le știa. Corespondența continua să-i sosească, dintr-o mai veche obișnuință, la Tom, și de câtăva vreme Jasper îi ceruse să nu i-o mai trimită, pentru că oricum încetase s-o mai deschidă. Citea rar ziarele, nu intra niciodată pe Internet. De fapt, de când publicase lista cu cele cincizeci și două de lucruri pe care nu le va mai face, Jasper Gwyn sfârșise prin a aluneca într-o izolare pe care alții ar fi interpretat-o ca un declin, dar pe care el tindea s-o simtă ca pe o ușurare. Se convinsese că, după doisprezece ani de expunere publică nenaturală, dar inevitabilă din cauza meseriei sale, i se cuvenea un fel de convalescență. Își imagina, probabil, că atunci când va începe din nou să lucreze, în noua lui ocupație de copist, toate fragmentele vieții

sale s-ar fi trezit și s-ar fi recompus într-un tablou iarăși prezentabil. Așa că, atunci când, în ziua aceea de luni, Jasper Gwyn ieși din casă, o făcu convins că nu intra pur și simplu în prima zi din noua sa muncă, ci într-un nou anotimp al existenței sale. Asta explică de ce, ieșind, se îndreptă hotărât spre frizerul său de încredere, cu precisa intenție de a se tunde zero.

Avu noroc. Salonul era închis pentru reparații.

Atunci se plimbă puțin ca să piardă timpul și la ora zece se prezentă la atelierul bătrânelului din Camden Town, cel cu becurile. Se înțeleseseră la telefon. Bătrânul luă dintr-un colț o veche cutie de paste italienești pe care o sigilase cu un scotch lat verde și spuse că era gata. În taxi nu vru s-o lase în portbagaj și pe toată durata călătoriei o ținu pe genunchi. Deoarece era o cutie destul de mare, dar cu un conținut evident ușor, exista ceva ireal în agilitatea cu care coborî din taxi și urcă puținele trepte care duceau la atelierul lui Jasper Gwyn.

Când intră rămase câteva clipe nemișcat, în picioare, fără să lase cutia din mână.

— Eu am fost deja aici.

— Vă plac motocicletele de epocă?

— Nici măcar nu știu ce-s alea.

Deschiseră cu grijă cutia și scoaseră cele optsprezece becuri Caterina de Medici. Erau învelite fiecare în parte într-o hârtie velină foarte moale. Jasper Gwyn aduse scara pe care o cumpărase de la un indian din apropiere și apoi se dădu la o parte. Bătrânul avu de nevoie de un timp exagerat de lung, tot mutând scara, urcând și coborând, dar în final obținu efectul sperat de la cele optsprezece

becuri Caterina de Medici instalate în optsprezece dulii atârnând din tavan într-o distribuție geometrică. Chiar și stinse arătau foarte bine.

— Aprindeți dumneavoastră? întrebă Jasper Gwyn, după ce trăsese obloanele.

— Da, e mai bine, răspunse bătrânul, ca și cum o apăsare inexactă pe întrerupător ar fi putut compromite totul. Probabil că, în mintea sa bolnavă de meseriaș, chiar putea.

Se apropie de tabloul electric și, privindu-și țintă becurile, apăsă pe întrerupător.

O vreme nu scoaseră nici o vorbă.

— V-am spus că le vreau roșii? întrebă pierdut Jasper Gwyn.

— Tăceți.

Dintr-un motiv pe care Jasper Gwyn nu era în stare să-l înțeleagă, becurile, care se aprinseseră cu o culoare roșie strălucitoare transformând atelierul într-un bordel, se decolorară încet până când se opriră la o nuanță între ambră și albastru, care nu s-ar fi putut defini cu un alt termen decât *infantilă*.

Bătrânul bolborosi ceva, satisfăcut.

— Incredibil, spuse Jasper Gwyn. Era sincer emoționat.

Înainte de a ieși, porni instalația pe care i-o pregătise David Barber, și în încăpere începu să se reverse un șuvoi de sunete care aparent aducea cu el, cu o minunată lentoare, grămezi de frunze uscate și cețoase armonii de instrumente de suflat pentru copii. Jasper Gwyn aruncă o ultimă privire împrejur. Totul era gata.

— Nu că mă interesează treburile altora, dar ce faceți aici înăuntru? întrebă bătrânul.

— Lucrez. Sunt copist.

Bătrânul dădu din cap. Observa că în încăpere nu exista nici un birou, dar se vedeau un pat și două fotolii. Știa însă că fiecare meseriaș are stilul său personal.

— Cunoșteam cândva un tip care era copist, spuse, fără să mai adauge nimic altceva.

Nu insistară pe subiect.

Mâncară împreună într-un pub pe cealaltă parte a străzii. Când își luară rămas-bun cu o căldură demnă, era ora trei fără un sfert. Mai era cel puțin o oră până la sosirea Rebeccăi, și Jasper Gwyn se grăbi să facă lucrurile pe care de zile întregi le programase în detaliu.

26

Se îndreptă către metrou, se urcă în cel care ducea la Bakerloo, coborî la Charing Cross, și două ore vizită câteva anticariate, căutând, fără să găsească, un manual despre folosirea cernelurilor. Cumpără din întâmplare o biografie a Rebeccăi West și fură, ascunzând-o în buzunar, o antologie de haiku din secolul al XVIII-lea. În jurul orei cinci intră într-o cafenea pentru că avea nevoie de o toaletă. La masă, bând un whisky, frunzări antologia de haiku întrebându-se pentru a nu știu câta oară ce minte trebuie să ai pentru a cultiva o asemenea frumusețe. Când își dădu seama că era deja ora șase, ieși ca să meargă într-un mic supermarket cu produse bio din apro-

piere și cumpără câte ceva pentru cină. Apoi se îndreptă spre cea mai apropiată stație de metrou, întârziind puțin ca să viziteze o *laundry*[1] pe care o întâlni în cale – de mai multă vreme se gândea să facă un ghid al celor o sută cele mai bune locuri unde să-ți speli lenjeria la Londra, așa că nu pierdea nici o ocazie să se informeze. Când ajunse acasă era ora șapte și douăzeci. Făcu un duș, puse un disc cu Billie Holiday și își pregăti cina, încălzind la foc lent o supă cremă de linte pe care apoi o îngropă în parmezan ras. Când termină de mâncat, lăsă totul pe masă și se întinse pe divan, alegând trei cărți cărora urma să le dedice seara. Erau un roman de Bolaño, integrala povestirilor lui Carl Barks cu Donald Duck și *Discursul asupra metodei* al lui Descartes. Cel puțin doi din cei trei schimbaseră lumea. Al treilea măcar o respectase. La nouă și un sfert sună telefonul. De obicei, Jasper Gwyn nu răspundea, dar era o zi specială.

— Alo?

— Alo, sunt Rebecca.

— Bună seara, Rebecca.

Se scurse un lung moment de tăcere.

— Scuzați-mă că vă deranjez. Voiam doar să vă spun că am fost azi la atelier.

— Eram sigur.

— M-am întrebat dacă n-am greșit ziua.

— Nu, nu, era chiar azi.

— Bine, atunci pot să mă culc liniștită.

— Cu siguranță.

Trecu o altă pală de liniște.

---

1 Spălătorie (în engl., în original).

— Am fost și am făcut ce mi-ați spus.
— Foarte bine. N-ați stins lumina, nu-i așa?
— Nu, am lăsat totul așa cum era.
— Perfect. Pe mâine, atunci.
— Da.
— Noapte bună, Rebecca.
— Noapte bună. Și scuzați-mă dacă v-am deranjat.

Jasper Gwyn începu din nou să citească. Ajunsese la jumătatea unei povești fantastice. Donald Duck era comis-voiajor și fusese trimis în regiunea cea mai sălbatică a Alaskăi. Escalada munți și cobora pe râuri ducând mereu cu el mostre din marfa pe care trebuia s-o vândă. Lucrul cel mai frumos era tipul de marfă pe care trebuia s-o vândă: orgi din tuburi de trestie.

Apoi trecu la Descartes.

27

Dar a doua zi, când sosi Rebecca, era acolo.

Se așezase pe podea, cu spatele sprijinit de perete. În atelier se auzeau sunetele lui David Barber. Un fluviu lent.

Rebecca salută cu un zâmbet prudent. Jasper Gwyn dădu din cap. Se îmbrăcase cu o haină subțire și alesese pentru această ocazie pantofi din piele, cu șiret, maro deschis. Dădeau impresia de seriozitate. De muncă.

Când Rebecca începu să se dezbrace, el se ridică să aranjeze mai bine obloanele la una din ferestre, mai mult pentru că i se părea neelegant să stea să privească. Ea își

lăsă hainele pe unul din fotolii. Ultimul lucru pe care-l scoase fu un tricou negru. Pe dedesubt nu purta nimic. Se duse să se așeze pe pat. Avea pielea foarte albă și un tatuaj pe spate, jos.

Jasper Gwyn se așeză din nou pe podea, unde stătuse mai înainte, și începu să privească. Îl uimiră sânii mici și alunițele secrete, dar nu simți nevoia să se oprească asupra detaliilor – era mult mai urgent să înțeleagă întregul, să recompună figura aceea care părea, din motive ce urmau să fie lămurite, să nu aibă nici o coerență. Se gândi că, fără haine, dădea impresia unei figuri oarecare. Pierdu aproape imediat noțiunea timpului și gestul de a observa îi deveni natural. Din când în când cobora privirea, așa cum altcineva ar fi ieșit la suprafață să ia o gură de aer.

Multă vreme Rebecca rămase așezată pe pat. Apoi Jasper Gwyn o văzu sculându-se și măsurând lent încăperea, cu pași mici. Își ținea ochii în podea căutând puncte imaginare, unde să-și pună picioarele, care păreau de copil. Se mișca de parcă ar fi cules de fiecare dată fragmente din ea însăși care nu erau destinate să rămână împreună. Trupul său părea rezultatul unui efort de voință.

Se întoarse la pat. Se întinse pe spate, cu ceafa sprijinită de pernă. Ținea ochii deschiși.

La ora opt își îmbrăcă impermeabilul și stătu așa câteva minute, pe un scaun, să respire.

Apoi se ridică și plecă – nu salută decât cu un mic gest.

Câtăva vreme Jasper Gwyn nu se mișcă. Când se ridică, o făcu doar pentru a se duce să se așeze pe pat.

Începu să fixeze tavanul. Își pusese capul în golul lăsat pe pernă de Rebecca.

— Cum a mers? întrebă doamna cu fularul impermeabil.

— Nu știu.

— E exact ce trebuie fata.

— Nu sunt sigur că se va întoarce.

— De ce nu?

— Totul e atât de absurd.

— Și ce dacă?

— Nu sunt sigur nici măcar dacă eu mă întorc.

Dar a doua zi se întoarse.

28

Îi veni în minte să aducă un blocnotes. Îl alese nu prea mic, cu foile de culoarea untului. Cu un creion scria din când în când cuvinte, apoi rupea foaia și o prindea cu o pioneză pe podeaua de lemn, alegând de fiecare dată alt loc, ca și cum ar fi pus curse de șoareci.

La un moment dat scrise o frază, apoi se învârti puțin prin cameră până când găsi un punct pe podea, nu departe de locul în care, în clipa aceea, Rebecca stătea în picioare sprijinită de perete. Se aplecă și prinse foaia de podea cu o pioneză. Apoi ridică ochii spre Rebecca. Nu se aflase niciodată atât de aproape de ea, de când începuseră. Rebecca îl privea în ochi. O făcea într-un fel supus, fără intenții ascunse. Rămaseră un timp privindu-se așa. Respirau lent, în fluviul de sunete al lui David Barber. Apoi Jasper Gwyn își coborî privirea.

Înainte de a pleca Rebecca traversă încăperea și se duse exact acolo unde se cuibărise Jasper Gwyn, așezat pe jos, într-un colț. Se așeză lângă el, lungindu-și picioarele și ascunzându-și mâinile între coapse, lipindu-și spatele de al lui. Nu se întoarse să-l privească, stătu doar acolo, cu capul sprijinit de perete. Jasper Gwyn simți atunci apropierea călduță și parfumul ei. Până când Rebecca se ridică, se îmbrăcă și plecă.

Rămas singur, notă ceva pe foile lui și se duse să le fixeze pe podea, în niște puncte pe care le căută cu multă atenție.

29

În zilele următoare, Rebecca prinse obiceiul de a se plimba în jurul hârtiuțelor, desenând traiectorii care o purtau de la una la alta, ca și cum ar fi căutat profilul unei figuri. Nu se oprea niciodată să le citească, se învârtea doar în jurul lor. Jasper Gwyn o văzu schimbându-și încetul cu încetul comportamentul, diferită în felul de a se arăta, mai neașteptată în gesturi. Era poate într-a șaptea sau a opta zi când o văzu dintr-odată de o frumusețe surprinzătoare, fără nici un defect. Nu dură decât o clipă, ca și cum ea ar fi știut foarte bine unde ajunsese și nu avea intenția de a rămâne acolo. Așa că își trecu greutatea pe cealaltă parte, ridicând mâna să-și aranjeze părul și deveni din nou imperfectă.

În aceeași zi, la un moment dat, începu să murmure, încet de tot, întinsă pe pat. Jasper Gwyn nu putea auzi cuvintele, de fapt nici nu voia. Dar ea continuă minute

în șir, din când în când zâmbea, sau se oprea, apoi relua. Părea că povestește ceva cuiva. În timp ce vorbea își lăsa palmele să alunece în sus și-n jos pe picioarele întinse. Le oprea atunci când tăcea. Fără să-și dea seama Jasper Gwyn ajunse să se apropie de pat, ca și cum ar fi urmărit un mic animal și ar fi ajuns la câțiva pași de vizuina acestuia. Ea nu reacționă, coborî doar glasul și continuă să vorbească, dar de abia mișcând buzele, într-o șoaptă care înceta uneori, apoi reîncepea.

A doua zi, în timp ce Jasper Gwyn o privea, i se umplură ochii de lacrimi, dar doar pentru o clipă, gânduri trecătoare sau amintiri fugare.

Dacă Jasper Gwyn ar fi trebuit să spună când a început să se gândească la existența unei soluții, probabil ar fi vorbit despre ziua în care ea și-a îmbrăcat, la un moment dat, cămașa, fără ca asta să însemne că revenea asupra unei decizii luate, ci că mergea înainte, dincolo de ceea ce hotărâse. O ținu puțin pe ea, descheiată, jucându-se cu manșetele. Atunci ceva în ea se schimbă, într-un fel care s-ar fi putut defini *lateral*, și Jasper Gwyn simți pentru prima oară că Rebecca îl lăsa să zărească propriul ei portret.

În noaptea aceea ieși să se plimbe pe străzi, ore întregi, fără să se simtă obosit. Observă că existau spălătorii care nu închideau niciodată și înregistră lucrul ăsta cu o oarecare satisfacție.

30

N-o mai vedea nici grasă, nici frumoasă, și orice gândise sau observase la ea, înainte de a intra în atelierul acela, se topise complet sau nu existase niciodată. La fel cum nu i se părea că, acolo înăuntru, timpul trecea, ci că mai degrabă se derula un moment unic, mereu identic cu el însuși. Începea să recunoască uneori fragmente din bucla lui David Barber și revenirea lor periodică, mereu identică, dădea oricărei treceri o fixitate poetică în fața căreia întâmplările lumii, afară, pierdeau orice vrajă. Faptul că totul lua formă într-o unică lumină imobilă de o nuanță infantilă era de un deliciu infinit. Mirosurile atelierului, praful care se așeza pe lucruri, murdăria căreia nimeni nu i se împotrivea – totul dădea impresia unui animal în letargie, care respira rar, dispărut pentru cei mai mulți. Jasper Gwyn ajunse să-i explice doamnei cu fularul impermeabil, care voia să știe, că exista ceva hipnotic în toate astea, asemănător cu efectele unui drog. N-aș exagera chiar așa, spuse bătrâna doamnă. Și îi aduse aminte că la urma urmei activitatea lui de copist nu era altceva decât o muncă. Gândiți-vă mai degrabă să faceți ceva bun, adăugă, altfel sunt obligată să mă duc la întâlnirea cu clase de copii.

— Câte zile mai am? întrebă Jasper Gwyn.

— Vreo douăzeci, cred.

— Am timp.

— Ați scris ceva?

— Notițe. Nimic care să poată fi citit.

— Eu în locul dumneavoastră n-aș sta atât de liniștită.

— Nu sunt liniștit. Am spus doar că am timp. Mă gândeam să intru în panică peste câteva zile.

— Ăsta-i obiceiul vostru, al tinerilor, să amânați tot timpul.

31

Deseori ajungea cu întârziere, când Rebecca era deja în atelier. Putea să întârzie zece minute sau chiar o oră. O făcea anume. Îi plăcea s-o găsească deja dispărută pentru ea însăși în fluviul sonor al lui David Barber și în lumina aceea – când el în schimb mai purta încă în spate cruzimea și ritmul lumii de afară. Atunci intra făcând cât mai puțin zgomot și se oprea în prag, căutând-o cu privirea ca într-o mare volieră; în momentul în care o găsea, aceea era imaginea care-i rămânea cel mai clar în memorie. Ea cu timpul se obișnuise și nu se mișca atunci când se deschidea ușa, ci rămânea așa cum era. De zile întregi neglijaseră orice inutilă liturghie a salutului, atunci când se întâlneau sau se despărțeau.

Într-o zi, când intră, Rebecca dormea. Întinsă pe pat, puțin întoarsă pe o parte. Respira ușor. Jasper Gwyn apropie în tăcere un fotoliu la picioarele patului. Se așeză și rămase mult timp s-o privească. Așa cum n-o făcuse niciodată, de aproape, urmărea detaliile, cutele trupului, nuanțele de alb ale pielii, lucrurile mărunte. Nu-i păsa dacă-i rămâneau sau nu în memorie, nu i-ar fi servit pentru portret, dar prin intermediul acelui fel de a privi

câștiga o apropiere clandestină care, în schimb, îl ajuta și-l ducea departe. Lăsă să treacă timpul fără să grăbească ideile pe care le simțea sosind, rar și dezordonat, ca oamenii de la o frontieră. La un moment dat Rebecca deschise ochii și îl văzu. Instinctiv își strânse picioarele. Dar apoi, încet încet, le deschise din nou, regăsindu-și poziția dinainte – îl fixă câteva clipe și în sfârșit închise ochii.

În ziua aceea Jasper Gwyn nu se mișcă din fotoliu și se apropie atât de mult de Rebecca, încât fu normal să ajungă unde se afla ea, trecând mai întâi printr-o moleșeală plină de imagini, apoi alunecând în somn, fără să-i opună rezistență, abandonat în fotoliu. Ultimul lucru pe care-l auzi fu vocea doamnei cu fular impermeabil. Grozav mai lucrezi, zicea.

Rebeccăi i se păru însă normal, când deschise din nou ochii – ceva ce trebuia să se întâmple. Scriitorul adormit. Ce plăcere ciudată. Coborî în liniște din pat. Trecuse de ora opt. Înainte de a se îmbrăca se apropie de Jasper Gwyn și stătu să-l privească – bărbatul ăsta, se gândi. Se învârti în jurul lui și, deoarece el avea cotul sprijinit de brațul fotoliului, cu mâna atârnând în gol, își apropie coapsele de mâna aceea, aproape atingând-o și rămase câtăva vreme nemișcată – degetele bărbatului ăstuia și sexul meu, se gândi. Se îmbrăcă fără să facă zgomot. Ieși când el mai dormea încă.

Ca în fiecare seară, făcu primii pași pe stradă cu nesiguranța unui animal de abia născut.

32

Se întoarse acasă și acolo se afla un băiat.

— Ciao Rebecca, zise.

— Ți-am spus să mă anunți când te întorci aici.

Dar înainte de a-și scoate paltonul îl sărută.

Mai târziu, în timpul nopții, îi spuse că avea o nouă ocupație. Pozez pentru un pictor, zise.

— Tu?

— Da, eu.

El râse.

— Goală, spuse ea.

— Nuuu!

— Nu-i deloc rea ca ocupație. În fiecare zi, patru ore.

— Ce naspa! Cin' te-a pus?

— Banii. Îmi dă cinci mii de lire sterline. Trebuie să plătim cumva locuința asta. O faci tu?

Băiatul era fotograf, dar nu părea să existe prea multă lume dispusă să creadă asta. Așa că Rebecca era cea care avea grijă de toate: chiria, facturile, mâncarea din frigider. El din când în când dispărea, apoi apărea din nou. Lucrurile lui erau acolo. De obicei Rebecca rezuma situația în termeni foarte concreți. M-am îndrăgostit de un tâmpit, zicea.

Cu două luni înainte, el îi spusese că un prieten de-al lui voia s-o fotografieze. Au aranjat să se vadă într-o seară, acasă la ea. Băură mult și în final Rebecca se trezi goală în pat, cu prietenul care făcea fotografii. Nu-i păsa. La un moment dat iubitul ei cel tâmpit se dezbrăcase și se dusese lângă ea. Au început să facă dragoste. Prietenul

continua să facă fotografii. După aceea, câteva zile la rând, Rebecca n-a vrut să-l mai vadă pe iubitul ei tâmpit. Dar nici măcar atunci n-a încetat să-l iubească.

Știa, de altfel, că trupul ei o va împinge întotdeauna spre iubiri absurde. Nici unui bărbat nu-i trece prin minte să dorească un trup ca al ei. Dar, de fapt, experiența o învățase pe Rebecca că mulți îl doresc, și deseori ăsta e rezultatul unei răni pe care nu vor s-o recunoască. Adesea, fără să știe, se tem de trupul femeii. Alteori au nevoie să disprețuiască pentru a se excita, și atunci le face bine să posede trupul acela. Aproape întotdeauna era vorba și despre un soi de așteptare circulară a perversiunii, ca și cum faptul de a alege frumusețea aceea anormală ar fi însemnat în mod obligatoriu și abandonarea manierelor mai simple și directe de a dori. Așa se face că, la douăzeci și șapte de ani, Rebecca avea deja o mulțime de amintiri ratate, în care cu greutate ar fi putut regăsi duioșia simplă a unui moment curat. Nu-i păsa. Nu era nimic de făcut în privința asta.

Iată de ce rămânea cu băiatul tâmpit. Iată de ce nu fusese mirată atunci când Jasper Gwyn îi făcuse propunerea aceea. Era exact genul de lucruri pe care învățase să le aștepte de la viață.

33

Dimineața îl lăsă pe băiatul tâmpit adormit în pat și ieși fără măcar să-și facă dușul. Era învăluită într-o noapte de sex și îi plăcea s-o ducă întreagă cu ea. Azi mă ai așa, dragă Jasper Gwyn. Să vedem ce efect are asupra ta.

Mai mergea încă să lucreze la Tom patru ore, dimineața. Avea o adevărată venerație pentru omul ăla. De când, cu trei ani în urmă, un accident de mașină îl obligase să-și ducă viața într-un scaun cu rotile, își construise în jur un birou enorm, un soi de teritoriu, unde el era Dumnezeu. Se înconjurase de colaboratori de toate felurile, unii foarte bătrâni, alții complet nebuni. El stătea la telefon tot timpul. Plătea puțin și rar, dar ăsta era un amănunt. Avea o asemenea energie, și genera atât de multă viață în jur, încât lumea ajungea să-l adore. Era unul dintre acei oameni care, dacă ți se întâmplă eventual să crăpi, iau chestia asta ca pe o jignire personală.

Despre povestea cu portretul nu-i spusese niciodată nimic. O singură dată, după ce trecuseră deja câteva zile de când Rebecca mergea după-masa la Jasper Gwyn, Tom trecuse pe lângă ea în căruciorul lui pe rotile și oprindu-se în fața biroului îi spusese:

— Dacă te întreb ceva, trimite-mă la dracu'.

— De acord.

— Cum se poartă bătrânul Jasper?

— Duceți-vă la dracu'.

— Perfect.

Și așa, la ora unu se ridica, își lua lucrurile și trecea pe la Tom să-l salute. Știau amândoi unde se duce, dar se prefăceau că nu știu. Uneori el arunca o privire scurtă la cum era îmbrăcată. Se gândea probabil că va înțelege ceva din asta, cine știe.

Se ducea la atelierul lui Jasper Gwyn cu metroul, dar cobora întotdeauna cu o stație mai devreme, ca să meargă puțin pe jos înainte de a intra. Pe stradă învârtea cheia în mână. Era felul său de a începe să lucreze. Un alt lucru

pe care-l făcea era să se gândească în ce ordine își va scoate hainele. Era ciudat, dar stând aproape de bărbatul acela, în fiecare zi lăsată de Dumnezeu, ajungeai să înveți un soi de precizie a gesturilor pe care ea n-o socotise niciodată necesară. Te făcea să crezi că nu toate lucrurile erau egale și că cineva dirija de undeva fiecare acțiune a noastră – iar într-o zi, cât se poate de simplu, ne va cere socoteală pentru ele.

Răsucea cheia în broască și intra.

Nu-și dădea imediat seama dacă el era deja acolo. Învățase că n-avea importanță. Totuși nu se simțea în siguranță până când nu-l vedea – și nu era liniștită până când n-o privea. Nu și-ar fi putut imagina asta înainte, dar exact lucrul cel mai absurd – că bărbatul acela o privește – devenise lucrul de care avea nevoie și fără de care nu regăsea nimic în ea însăși. Înțelese, spre surprinderea ei, că își dădea seama că e goală numai când era singură și el n-o privea. În schimb, i se părea absolut firesc când el o fixa, și atunci se simțea îmbrăcată și întreagă, asemenea unei munci bine făcute. Cu trecerea zilelor, se surprinse dorind ca el să se apropie și deseori o irita obiceiul acela al lui de a rămâne sprijinit de perete, încăpățânându-se să nu ia ceea ce ea ar fi dăruit fără nici o problemă. Atunci se putea întâmpla ca ea să fie cea care se apropia, dar nu era simplu, ar fi trebuit să fie în stare să evite orice gest ce putea părea o seducție – și atunci sfârșea prin a fi repezită în gesturi și inexactă. Întotdeauna el era cel care regăsea o distanță nedureroasă.

În ziua în care ea sosi învăluită în noaptea de sex, Jasper Gwyn nu apăru. Rebecca avu timp să facă socoteala, trecuseră optsprezece zile de când începuseră. Se

gândi că și becurile agățate în tavan erau optsprezece. Nebun cum era, se putea foarte bine ca Jasper Gwyn să atribuie un înțeles anume acestui lucru – poate de aia nici nu venise. Se îmbrăcă, la ora opt fix, și-i trebui mult timp să se întoarcă acasă – era ca și cum ar fi așteptat ca înainte de asta el să-i restituie ceva.

34

Nici a doua zi Jasper Gwyn nu veni. Rebecca simți trecerea orelor cu o încetineală exasperantă. Era sigură că-l va vedea apărând, dar asta nu se întâmplă, și când se îmbrăcă din nou, la ora opt fix, era furioasă. Pe stradă, mergând în întuneric, se gândi că era o proastă și că nu era vorba decât de o ocupație, ce-i păsa ei – dar căuta să-și aducă aminte dacă văzuse ceva straniu la el, ultima dată când se întâlniseră. Și-l amintea aplecat peste foile lui, nimic altceva.

A doua zi sosi anume mai târziu, doar câteva minute, dar pentru Jasper Gwyn, ea știa asta, era o enormitate. Intră, atelierul era pustiu. Rebecca se dezbrăcă, dar după aceea nu găsi nicăieri cinismul sau simplitatea de a nu se gândi la nimic – își petrecu timpul măsurând neliniștea care devenea tot mai adâncă. Nu reușea să facă ceea ce trebuia – să fie pur și simplu ea însăși – deși își aducea aminte foarte bine cât i se păruse de simplu în prima zi, când el nu apăruse. Era clar că se întâmplase ceva – ca o peregrinare. Acum nu mai reușea să se întoarcă înapoi în nici un loc și, de altfel, nici un drum nu i se mai părea posibil fără el.

Ești tâmpită, se gândi.

Poate e bolnav. Poate lucrează acasă. Poate a terminat deja. Poate *a murit*.

Dar știa că nu e adevărat, pentru că Jasper Gwyn era un om exact, chiar și atunci când greșea.

Se întinse pe pat și pentru prima oară i se păru că începe să-i fie frică să stea acolo singură. Încercă să-și aducă aminte dacă a închis ușa cu cheia. Se întrebă dacă era sigură că trecuseră cu adevărat trei zile de când îl văzuse ultima oară. Străbătu cu memoria cele trei după-amiezi pline de nimic. I se păru și mai rău. Relaxează-te, se gândi. Va veni, își spuse. Închise ochii. Începu să se mângâie, la început încet, pe trup, apoi între picioare. Nu se gândea la nimic special și asta îi făcu bine. Se întoarse ușor pe o parte, pentru că așa îi plăcea s-o facă. Deschise din nou ochii, în fața ei se afla ușa de la intrare. Se va deschide și n-o să mă opresc, se gândi. El nu există, exist eu, și asta am chef să fac acum, dragă Jasper Gwyn. Am chef să mă mângâi. N-ai decât să intri pe ușa aia, și o să vedem ce-ți vine să scrii. O să continui s-o fac până la sfârșit, nu-mi pasă dacă mă privești. Închise din nou ochii.

La ora opt se ridică, se îmbrăcă și se întoarse acasă. Se gândi că nu mai erau decât zece zile, poate vreuna în plus. Nu reușea să înțeleagă dacă e puțin sau mult. Era o eternitate minusculă.

35

A doua zi intră în cameră și Jasper Gwyn stătea pe un scaun, într-un colț. Părea supraveghetorul unei săli, într-un muzeu, care păzea o operă de artă contemporană.

Instinctiv Rebecca înțepeni. Privi interogator spre Jasper Gwyn. El se limită s-o fixeze cu privirea. Atunci ea, pentru prima oară de când începuse totul, vorbi.

— Ați lipsit trei zile, spuse.

Abia atunci îl observă pe celălalt bărbat. Stătea în picioare, sprijinit de perete, într-un colț.

Doi bărbați, mai era unul, așezat pe prima treaptă a scării care ducea la baie.

Rebecca ridică tonul și spuse că nu așa era înțelegerea, dar fără să clarifice la ce se referea. Mai spuse că se considera liberă să înceteze când voia și că dacă el credea că pentru cinci mii de lire sterline își putea permite să facă tot ce-i trecea prin cap, se înșela amarnic. Apoi rămase acolo, nemișcată, pentru că Jasper Gwyn nu părea să aibă chef să răspundă.

— Ce porcărie, zise, mai mult pentru ea însăși.

Se duse să se așeze pe pat și rămase acolo destul de mult.

Se auzea muzica lui David Barber.

Se hotărî să nu se teamă.

Ei, eventual, trebuiau să se teamă de ea.

Își scoase hainele, cu gesturi seci, se ridică și începu să se plimbe prin încăpere. Se ținea departe de Jasper Gwyn, dar trecea pe lângă ceilalți doi bărbați, fără să-i privească, de unde dracu' i-o fi luat, se întrebă. Călca pe

foițele lui Jasper Gwyn, mai întâi doar atingându-le, apoi rupându-le pur și simplu cu talpa piciorului, simțea metalul pionezelor zgâriindu-i pielea, dar nu-i păsa. Alegea unele, le distrugea – pe altele le lăsa să supraviețuiască. Se gândi că părea un servitor care seara stinge lumânările, în palat, și lasă câteva aprinse, potrivit vreunei reguli a casei. Îi plăcu ideea și încetul cu încetul încetă să mai acționeze cu furie, și începu să se comporte cu răbdarea care s-ar fi așteptat de la servitorul respectiv. Încetini pasul și-și pierdu duritatea din priviri. Continua să stingă foițele, dar cu o grijă diferită, blândă. Când i se păru că a terminat – orice ar fi început – se întinse din nou pe pat și-și înfundă capul în pernă, închizând ochii. Nu mai simțea furie, ba chiar fu mirată să simtă cum o învăluia un soi de liniște pe care, înțelese, o aștepta de zile întregi. Nimic nu se mișca în jurul ei, dar la un moment dat ceva se mișcă, niște pași, apoi zgomotul sec al unui scaun, poate mai multe scaune, mutate lângă pat. Nu deschise ochii, n-avea nevoie să știe. Se lăsă să cadă într-un întuneric mut, iar întunericul acela era ea însăși. Putea s-o facă, ușor și fără teamă, pentru că cineva o privea – își dădu imediat seama. Dintr-un motiv pe care nu-l înțelegea, era în sfârșit singură, într-o manieră perfectă, așa cum nu ești singur niciodată – sau rareori, se gândi, în vreo îmbrățișare de dragoste. Ajunse departe, pierzând orice noțiune a timpului, cuprinsă poate de somn, gândindu-se uneori la cei doi bărbați, dacă o vor atinge – și la al treilea bărbat, singurul pentru care se afla acolo cu adevărat.

Deschise ochii, se temu că e târziu. În încăpere nu mai era nimeni. Lângă pat, un scaun, unul singur. Ieșind îl atinse. Încet, cu dosul mâinii.

36

Când intră în atelier, la ora patru fix a zilei următoare, primul lucru pe care-l văzu fu că bileţelele lui Jasper Gwyn, erau din nou la locul lor, toate ca noi, nici măcar unul şifonat, prinse cu pioneze şi tot restul. Erau sute deja. Nu părea ca cineva să le fi călcat în picioare. Rebecca ridică privirea, Jasper Gwyn era acolo, aşezat pe jos, în ceea ce părea că devenise bârlogul său, cu spatele sprijinit de perete. Fiecare lucru era la locul lui, lumina, muzica, patul. Scaunele aliniate pe o latură a încăperii, în ordine, în afară de cel pe care din când în când îl folosea el, pus într-un colţ, carneţelul de notiţe pe podea. Ce senzaţie de salvare, se gândi – pe care n-am cunoscut-o niciodată înainte.

Îşi scoase hainele, luă un scaun, îl mută într-un loc care-i plăcu, nu prea aproape de Jasper Gwyn, şi se aşeză. Rămase aşa mult timp, Jasper Gwyn o privea din când în când, dar mai des fixa ceva din cameră, făcând mici gesturi în aer, ca şi cum ar fi urmărit o muzică. Părea să-i lipsească blocnotesul, îl căută de două ori cu privirea, dar de fapt nu se ridica să-l ia, avea chef să rămână acolo, sprijinit de perete. Asta până când Rebecca începu brusc să vorbească.

— Azi noapte m-am gândit la ceva, spuse.

Luat prin surprindere, Jasper Gwyn se întoarse s-o privească.

— Da, ştiu, n-ar trebuie să vorbesc, termin imediat.

Vocea era calmă, liniştită.

— Dar există un lucru stupid pe care m-am hotărât să-l fac. Nici măcar n-am înţeles prea bine dacă-l fac

pentru mine sau pentru dumneavoastră, vreau doar să spun că mi se pare potrivit, așa cum aici e potrivită lumina, muzica, e potrivit totul, în afară de un lucru. Așa că am hotărât să-l fac.

Se ridică, se apropie de Jasper Gwyn și îngenunche în fața lui.

— Știu, e un lucru stupid, mă scuzați. Dar dați-mi voie să-l fac.

Și, așa cum ar fi făcut cu un copil, se întinse spre el și, încet, îi scoase haina. Jasper Gwyn nu se împotrivi. Părea liniștit de faptul că o vede pe Rebecca împăturind haina corect și așezând-o pe podea cu grijă.

Apoi îi deschise naturii de la cămașă, lăsându-i la urmă pe cei de la mânșete. I-o dădu jos și, din nou, o împături cu grijă, punând-o lângă haină. Păru satisfăcută, și câtăva vreme nu se mișcă.

Apoi se dădu puțin înapoi, și se aplecă să-i desfacă șireturile. Îi scoase pantofii. Jasper Gwyn își retrase picioarele, pentru că toți bărbații se rușinează de șosete. Dar ea zâmbi și-i scoase și șosetele. Puse apoi totul în ordine, așa cum ar fi putut face el, atentă ca fiecare lucru să fie perfect aliniat.

Îl privi pe Jasper Gwyn și spuse că așa era mult mai bine.

— Așa e mult mai corect, spuse.

Se ridică și se duse să se așeze din nou pe scaun. Era stupid, dar inima îi bătea ca și cum ar fi alergat – exact așa își imaginase, noaptea, când îi venise în minte.

Jasper Gwyn începu să-și plimbe din nou privirea în jur, făcând mici gesturi în aer. Nu părea să se fi schimbat

nimic pentru el. Ca și cum dintr-odată a devenit un animal, se gândi totuși Rebecca. Îi privea pieptul slab, brațele uscate, și se întoarse cu gândul la perioada în care pentru ea Jasper Gwyn era un scriitor îndepărtat, o fotografie, câteva interviuri – seri întregi în care-l citea răpită. Își aduse aminte de episodul când Tom, pentru prima oară, o trimisese la spălătorie, cu telefonul celular. Ei i se păruse o nebunie, și atunci Tom se oprise puțin să-i explice ce fel de tip era Jasper Gwyn. Îi povestise că în ultima sa carte exista o dedicație. Poate și-o amintea: *lui P., adio.* Îi spuse că P venea de la Paul, care era un copil. Avea patru ani, iar Jasper Gwyn era tatăl lui. Dar nu se văzuseră niciodată, pentru simplul motiv că Jasper Gwyn hotărâse că nu va fi tată niciodată, pentru nimic în lume. Era în stare să-l ajute cu multă blândețe și determinare. Și-i mai povesti ceva. Existau cel puțin alte două cărți, de Jasper Gwyn, care circulau prin lume, dar nu cu numele lui, și bineînțeles că nu-i va spune care erau. Apoi Tom îndreptase un pix albastru spre capul ei și făcuse un zgomot cu buzele, ca un șuier.

— E un ștergător de memorie, îi explicase. Tu nu știi nimic.

Ea luase celularul și se dusese la spălătorie. Și-l amintea perfect, un bărbat, stând în mijlocul mașinilor de spălat, elegant, cu mâinile uitate pe genunchi. I se păruse un soi de divinitate, pentru că era încă mică și era pentru prima oară. La un moment dat el încercase să-i spună ceva despre Tom și despre un frigider, dar ea nu reușea să se concentreze, pentru că el vorbea fără s-o privească în ochi și cu un glas pe care i se părea că-l cunoaște dintotdeauna.

Acum bărbatul acela era acolo, cu pieptul lui slab, brațele uscate, picioarele goale puse unul peste altul – o elegantă epavă animală, princiară. Rebecca se gândi cât drum ți se poate întâmpla să faci și cât de misterioase pot fi căile experienței, dacă poți ajunge să stai așezată pe un scaun, goală, lăsându-te privită de un bărbat care și-a târât nebunia de departe până acolo, aranjând-o până la a face din ea un refugiu pentru el și pentru tine. Îi veni în minte că de fiecare dată când citise o pagină scrisă de acel bărbat, fusese deja invitată în acel refugiu și că, în fond, de atunci nu se întâmplase nimic, absolut nimic – poate doar o tardivă aliniere a trupurilor, mereu în întârziere.

Din ziua aceea Jasper Gwyn începu să lucreze îmbrăcat doar cu o pereche de pantaloni vechi, de mecanic. Îi dădea un aer de pictor nebun, dar asta nu-i strica.

37

Trecură câteva zile și într-o după-amiază un bec se stinse. Bătrânelul din Camden Town lucrase bine. Se stinse fără ezitări și tăcut ca o amintire.

Rebecca se întoarse să-l privească – stătea pe pat, fu ca o imperceptibilă oscilare a spațiului. Simți că spaima îi dă târcoale, îi fu imposibil s-o evite. Jasper Gwyn îi explicase cum se va sfârși totul și acum știa ce se va întâmpla, dar nu cât de repede sau cât de încet. De multă vreme încetase să mai numere zilele și refuzase întotdeauna să se întrebe cum va fi după. Se temea să se întrebe.

Jasper Gwyn se ridică, se duse până sub becul stins și începu să-l observe, cu un interes, ai fi zis, științific. Nu

părea neliniștit. Părea să se întrebe de ce tocmai acela. Rebecca zâmbi. Se gândi că dacă lui nu-i era frică, nu-i va fi nici ei. Se așeză pe pat și de acolo îl văzu pe Jasper Gwyn plimbându-se prin atelier, cu capul plecat, pentru prima oară interesat de bilețelele pe care le prinsese de podea și la care nu se uitase niciodată. Luă unul, apoi altul. Scotea pioneza, lua bilețelul, îl punea în buzunar, apoi se ducea și așeza pioneza pe un pervaz, mereu același. Lucrul ăsta îi capta toată atenția, și Rebecca își dădu seama că ar fi putut să plece fără ca el să-și dea seama măcar. Când se stinse al doilea bec, amândoi se întoarseră să-l privească, pentru o clipă. Parcă era ca atunci când așteptăm stelele căzătoare, în nopțile de vară. La un moment dat Jasper Gwyn păru să-și aducă aminte de ceva și atunci se duse să dea mai încet volumul „buclei" lui David Barber. Cu mâna pe buton, ținea privirea ațintită pe becuri și căuta o simetrie milimetrică.

În ziua aceea Rebecca se întoarse acasă și-i ceru băiatului tâmpit să plece, doar pentru câteva zile – spuse că i-ar plăcea să rămână singură câtăva vreme. Și unde să mă duc? întrebă băiatul tâmpit. Oriunde, spuse ea.

A doua zi nici măcar nu se duse să lucreze la Tom.

Îi venise în minte că era pe punctul să termine ceva și voia s-o facă bine, voia să facă numai asta.

O idee aproape identică trebuie să fi avut și Jasper Gwyn, pentru că a doua zi, atunci când sosi în atelier, Rebecca văzu într-un colț, pe podea, resturile de la cină, și înțelese că Jasper Gwyn nu se întorsese acasă, în noaptea aceea – și nici n-o va mai face înainte ca totul să ia sfârșit. Se gândi cât de exact era omul acela.

38

Ea trecea, din când în când, prin petele de întuneric, ca și cum ar fi încercat să dispară. Atunci Jasper Gwyn o privea așteptând ceva de la umbră. Apoi se întorcea la gândurile lui. Părea bucuros, liniștit, lângă resturile cinei, cu fața nerasă, părul răvășit de nopțile dormite pe jos. Rebecca îl privea și se gândea că era iremediabil atrăgător. Cine știe dacă găsise ce căuta. Nu puteai să-i citești pe față nici satisfacție, nici umbra vreunei neliniști. Doar urma unei concentrări febrile, dar liniștite. Mai culegea din când în când un bilețel de pe jos – apoi îl mototolea și-l vâra în buzunar. Cu privirea la becuri, în clipa în care se stingeau.

Dar, la un moment dat, se duse și se așeză lângă ea, pe pat, și, ca și cum ar fi fost lucrul cel mai firesc din lume, începu să-i vorbească.

— Vedeți, mi se pare că am înțeles ceva.

Ea aștepta.

— Credeam că era absolut necesar să nu vorbim, eu sunt terorizat de vorbitul fără rost, nu puteam desigur să mă apuc să pălăvrăgesc cu dumneavoastră. Și apoi mă temeam că am fi ajuns la ceva de tipul psihanalizei, la o mărturisire. O perspectivă teribilă, nu găsiți?

Rebecca zâmbi.

— Dar, vedeți, greșeam, adăugă Jasper Gwyn.

Tăcu o vreme.

— Adevărul este că dacă vreau să fac meseria asta, trebuie să accept să vorbesc, chiar și numai o dată, de două ori cel mult, la momentul potrivit, dar trebuie să fiu în stare s-o fac.

Își ridică privirea spre Rebecca.

— Să vorbesc cât de cât, zise.

Ea dădu din cap. Stătea complet goală, așezată lângă un bărbat în pantaloni de mecanic, și lucrul ăsta i se părea cât se poate de firesc. Se întreba doar cum putea să-i fie de folos bărbatului ăluia.

— De exemplu, înainte de a fi prea târziu, mi-ar plăcea să vă întreb ceva, spuse Jasper Gwyn.

— Întrebați-mă.

Jasper Gwyn o întrebă. Ea se gândi, apoi răspunse. Era ceva despre râs și plâns.

Mai vorbiră puțin despre asta.

Apoi el o întrebă ceva despre copii. Despre fii, preciză.

Și încă ceva despre peisaje.

Vorbeau aproape în șoaptă, fără grabă.

Până când el dădu din cap ca și cum ar fi spus da, am înțeles, și se ridică.

— Mulțumesc, spuse.

Apoi adăugă că nu fusese chiar atât de greu. Păru să și-o spună lui însuși, dar se întoarse spre Rebecca, de parcă ar fi așteptat un soi de răspuns.

— Nu, n-a fost greu, spuse ea atunci. Spuse că nimic nu era greu acolo.

Jasper Gwyn se duse să regleze volumul muzicii și „bucla" lui David Barber păru că dispare în pereți, lăsând nu mai mult de o dâră în urma ei, în lumina fragilă a ultimelor șase becuri rămase.

39

Ultimul îl așteptară în liniște în a treizeci și șasea zi a acelui ciudat experiment. La ora opt, fu clar că vor aștepta împreună, pentru că nu mai conta nici un timp care să nu fie cel scris în filamentele din aramă zămislite de talentul nebun al bătrânelului din Camden Town.

În lumina ultimelor două becuri, atelierul era deja un sac negru, ținut în viață de două pupile de lumină. Când rămase doar ultimul, era un murmur.

Îl priveau de departe, fără să se apropie, ca și cum n-ar fi vrut să-l murdărească.

Era noapte și se stinse.

Prin ferestrele cu obloanele trase trecea doar atâta lumină cât să le semnaleze conturul obiectelor, și asta nu se întâmplă imediat, ci doar după ce ochii se obișnuiră cu întunericul.

Toate lucrurile părură sfârșite, doar ei doi vii.

Rebecca nu trăise niciodată o asemenea intensitate. Se gândi că în clipa aceea orice gest ar fi fost nepotrivit, dar înțelese că și contrariul era adevărat, și că era imposibil, în clipa aceea, să faci un gest care să fie greșit. Așa că își imagină multe lucruri, câteva începuse să le imagineze cu mult timp înainte. Până când auzi glasul lui Jasper Gwyn.

— Cred că voi aștepta lumina zorilor aici, înăuntru. Dar dumneavoastră, domnișoară Rebecca, puteți pleca acum.

O spuse cu un soi de duioșie, care putea fi luată și drept părere de rău, așa că Rebecca se apropie de el și, când găsi cuvintele potrivite, spuse că i-ar fi plăcut să rămână și să aștepte cu el – doar atât.

Dar Jasper Gwyn nu spuse nimic, și ea înțelese.

Se îmbrăcă încet, pentru ultima oară, și când fu în fața ușii se opri.

— Sunt sigură că ar trebui să spun ceva deosebit, dar sinceră să fiu nu-mi vine nimic în minte.

Jasper Gwyn zâmbi în întuneric.

— Nu vă faceți probleme, e un fenomen pe care-l cunosc foarte bine.

Se salutară strângându-și mâna, și lucrul acesta li se păru amândurora de o exactitate și de o idiotenie memorabile.

40

Jasper Gwyn avu nevoie de cinci zile ca să scrie portretul – o făcu acasă, la computer, ieșind din când în când să se plimbe sau să mănânce ceva. Lucra ascultând încontinuu discuri cu Frank Sinatra.

Când crezu că a terminat, copie file-ul pe un cd și-l duse la un tipograf. Alese foi pătrate dintr-o hârtie vărgată destul de groasă și o cerneală albastră care bătea în negru. Hotărî punerea în pagină în așa fel încât să fie suficient de aerisită fără să devină frivolă. Pentru font se orientă, după o îndelungă chibzuință, la un caracter care imita la perfecție literele ce ieșeau cândva de la mașinile

de scris: în rotunjimea literei *o* cerneala părea chiar ușor ștearsă. În final tipograful era vizibil obosit.

A doua zi Jasper Gwyn petrecu mai multe ore căutând o hârtie velină care să fie potrivită și un dosar cu elastic nici prea mare, nici prea mic, nici prea dosar. Le găsi pe amândouă într-o papetărie care era pe punctul de a închide, după optzeci și șase de ani de activitate, și golea depozitul.

— De ce închideți? întrebă, când ajunse la casă.

— Proprietarul se pensionează, răspunse, fără nici o emoție, o domnișoară cu un păr oarecare, lipsit de importanță.

— N-are copii? insistă Jasper Gwyn.

Domnișoara ridică privirea.

— Eu sunt fiica, spuse.

— Bine.

— Vreți o pungă pentru cadouri sau e pentru dumneavoastră?

— E un cadou pentru mine.

Domnișoara scoase un suspin care putea să însemne multe lucruri. Scoase prețurile de pe dosar și hârtie și vârî totul într-un plic elegant închis cu o sforicică aurită. Apoi spuse că bunicul ei deschisese magazinul când se întorsese din Primul Război Mondial, investind în el tot ce avea. Nu închisese niciodată, nici măcar în timpul bombardamentelor din '40. Susținea că el inventase metoda de a lipi plicurile lingând o margine. Dar probabil, adăugă, era o minciună.

Jasper Gwyn plăti.

— Nu se mai găseau asemenea plicuri, spuse.

— Bunicul le făcea cu gust de căpșuni, spuse ea.

— Serios?

— Așa zicea. Lămâie și căpșuni, dar lumea nu le voia pe cele cu gust de lămâie, cine știe de ce. Eu totuși îmi aduc aminte că le-am încercat, când eram mică. N-aveau nici un gust. În afară, bineînțeles, de cel de lipici.

— Preluați dumneavoastră papetăria, spuse atunci Jasper Gwyn.

— Nu. Eu vreau să cânt.

— Adevărat? Operă?

— Tangouri.

— Tangouri?

— Tangouri.

— Fantastic.

— Dar dumneavoastră ce faceți?

— Sunt copist.

— Fantastic.

41

Seara Jasper Gwyn reciti cele șapte foi pătrate, care conțineau, pe două coloane, textul portretului. Intenționa să le învelească apoi în hârtie velină și să le pună în dosarul cu elastic. În clipa aceea munca era terminată.

— Cum vi se pare?

— Cât se poate de bine, răspunse doamna cu basma impermeabilă.

— Fiți sinceră.

— Sunt. Voiați să faceți un portret și ați reușit. De fapt, ca să spun adevărul, n-aș fi pus pariu nici măcar pe un penny.

— Nu?

— Nu. Să scrii un portret, ce idee-i asta? Dar acum am citit cele șapte file ale dumneavoastră și știu că e o idee care există. Ați găsit maniera de a o face să devină un obiect real. Și trebuie să admit că ați găsit un sistem simplu și genial. Jos pălăria!

— E și meritul dumneavoastră.

— Credeți?

— Cu mult timp în urmă, poate nu vă mai aduceți aminte, mi-ați spus că dacă țin cu tot dinadinsul să devin copist, să încerc cel puțin să copiez oameni, și nu numere sau foi de observație medicale.

— Sigur că-mi aduc aminte. A fost singura dată când ne-am întâlnit în viața mea.

— Ați spus că voi reuși foarte bine. Să copiez oamenii, adică. Ați spus-o cu o siguranță fără umbre, ca și cum nici n-ar fi fost cazul să discutăm despre asta.

— Deci?

— Nu cred că mi-ar fi venit în minte ideea cu portretele dacă dumneavoastră nu mi-ați fi spus fraza aia. Așa cum mi-ați spus-o. Sincer să fiu, n-aș fi aici fără dumneavoastră.

Doamna se întoarse atunci spre el, și avea expresia pe care o au unele învățătoare bătrâne când cineva sună la ușă și nu e nimeni altul decât ticălosul ăla din banca a doua care vine să-i mulțumească în ziua în care și-a luat licența. Făcu un gest ca o mângâiere, privind însă în altă parte.

— Sunteți un om de treabă, spuse.

Tăcură o vreme. Doamna cu fularul impermeabil scoase o batistă mare și își suflă nasul. Apoi puse mâna pe brațul lui Jasper Gwyn.

— Există un lucru pe care nu vi l-am povestit, spuse. Vreți să-l auziți?

— Sigur.

— În ziua când m-ați condus acasă... Continuam să mă gândesc la faptul că nu mai voiați să scrieți cărți, nu reușeam să-mi scot din minte că era un afurisit de păcat. Nu eram nici măcar sigură dacă v-am întrebat de ce, sau, oricum, nu-mi aduceam aminte dacă mi-ați explicat cu adevărat de ce nu mai voiați să scrieți. Ce mai tura-vura, era ceva ce nu-mi ieșea din cap, înțelegeți ce vreau să spun?

— Da.

— A durat câteva zile. Apoi, într-o dimineață mă duc la vânzătorul indian de ziare de lângă casă și văd coperta unei reviste. Era un vraf întreg cu revista aia, de abia sosise, o puseseră sub pungile de chipsuri cu brânză. În numărul ăla luaseră un interviu unui scriitor, și pe copertă era numele lui și o frază, numele scris cu litere foarte mari și fraza pusă între ghilimele. Iar fraza spunea: „În iubire cu toții mințim." Jur. Și era un mare scriitor, poate că greșesc, dar cred că era nici mai mult, nici mai puțin un premiu Nobel. Pe restul copertei mai era o actriță nu foarte dezbrăcată, care promitea că va spune tot adevărul. Nu-mi amintesc despre ce întâmplare stupidă.

Tăcu o clipă ca și cum ar fi încercat să și-o amintească. Dar după aia spuse altceva.

— Nu înseamnă nimic, știu, dar mișcai mâna zece centimetri mai încolo și puteai lua chipsuri cu brânză.

Ezită o clipă.

— În iubire cu toții mințim, murmură dând din cap.

Apoi fraza următoare o urlă.

— Foarte bine, Mr Gwyn!

Spuse că începuse să urle chiar acolo, la indian, cu lumea care întorcea capul. Repetase de trei sau patru ori.

— Foarte bine, Mr Gwyn!

Au crezut-o nebună.

— Dar mi se întâmpla deseori, spuse. Să fiu crezută nebună, lămuri.

Atunci Jasper Gwyn spuse că nimeni nu era ca ea, și o întrebă dacă avea chef să sărbătorească împreună în seara aia.

— Poftim?

— Ce ziceți dacă vă invit să luăm cina împreună?

— Lăsați prostiile, eu sunt moartă, restaurantele mă urăsc.

— Măcar la un pahar.

— Ce idee!

— Faceți-o pentru mine.

— Acum chiar trebuie să plec.

O spuse cu o voce blândă, dar fermă. Se ridică, își luă poșeta și umbrela, care era tot udă leoarcă, și se îndreptă spre ușă. Își târâia puțin picioarele, în felul ăla al ei care se putea recunoaște de departe. Când se opri, o făcu pentru că mai avea ceva de spus.

— Nu fiți prost crescut, duceți-i Rebeccăi cele șapte foi și lăsați-o să le citească.

— Credeți că trebuie?

— Sigur că da.

— Ce-o să spună?

— Sunt eu, va spune.

Jasper Gwyn se întrebă dacă o va mai vedea vreodată și hotărî că da, undeva, dar peste mulți ani, într-o altă singurătate.

42

Se afla într-o nouă spălătorie pe care niște pakistanezi o deschiseseră aproape de casa lui, când se apropie de el un băiat în costum și cravată, nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani.

— Dumneavoastră sunteți Jasper Gwyn?

— Nu.

— Ba sunteți, spuse băiatul, și îi întinse un celular. E pentru dumneavoastră, zise.

Jasper Gwyn îl luă, resemnat. Dar și un pic mulțumit.

— Ei, Tom.

— Știi de câte zile nu-ți telefonez, frate?

— Spune-mi.

— Patruzeci și una.

— Un record.

— Chiar așa. Cum e spălătoria?

— De abia au deschis, știi cum e.

— Nu, nu știu, mie îmi spală lucrurile Lottie.

Făcuseră un pariu, așa că după ce mai trânti câteva tâmpenii ajunseră și la asta. Era povestea cu portretul.

— Rebecca e mută ca un pește, așa că trebuie să povestești tu, Jasper. Vreau și amănunte.

— Aici în spălătorie?

— De ce nu?

De fapt nu exista nici un motiv să nu vorbească acolo. În afară, poate, de băiatul în costum și cravată care nu se mișca de-acolo. Jasper Gwyn îi aruncă o privire și el înțelese. Ieși din spălătorie.

— L-am făcut. A ieșit bine.

— Portretul?

— Da.

— A ieșit bine în ce sens?

Jasper Gwyn nu era sigur că va reuși să explice. Îi veni să se ridice, poate dacă se va plimba în sus și-n jos va reuși.

— Nu știam exact ce putea să însemne să scrii un portret, dar acum știu. Există un mod de a-l face care are un sens. După aceea poate să-ți iasă mai bine sau mai rău, dar e ceva care există. Nu e doar în capul meu.

— Ce afurisit de truc ai inventat, pot să știu și eu?

— Nimic, ceva foarte simplu. Dar de fapt nu-ți vine în minte până nu-ți vine în minte.

— Foarte clar, n-am ce zice!

— Ei, lasă că o să-ți explic mai bine altă dată.

— Spune-mi măcar ceva.

— Ce vrei să știi?

— Când îi dăm înapoi lui John Septimus Hill minunatul său atelier și semnăm și noi un contract minunat.

— Niciodată, cred.

Tom tăcu o clipă și ăsta nu era un semn bun.

— Am găsit ce căutam, Tom, e o veste bună.

— Nu pentru agentul tău!

— Eu n-o să mai scriu niciodată cărți, Tom, și tu nu ești agentul meu, ești prietenul meu, și am senzația că ești singurul în momentul de față.

— Trebuie să plâng?

Se simțea că era enervat, dar n-o spusese cu răutate, era doar stânjeneală sau ceva de genul ăsta. Trebuie să plâng?

— Ei, hai, Tom...

Tom se gândea că de data asta nu va reuși să îndrepte lucrurile.

— Și-acum? întrebă.

— Și-acum ce?

— Ce se întâmplă acum, Jasper?

Urmă o lungă tăcere. Apoi Jasper Gwyn spuse ceva ce însă Tom nu înțelese prea bine.

— Vorbește în telefon, Jasper!

— NU ȘTIU PRECIS.

— A, da.

— Nu știu precis.

Dar era adevărat până la un punct. Avea câteva idei, și încă destul de detaliate. Lipsea poate vreun pasaj, dar avea foarte bine întipărită în minte o ipoteză despre cum să meargă mai departe.

— Cred că voi începe să fac portrete, simplifică.

— Nu pot să cred.

— Voi găsi clienți și le voi face portrete.

Tom Bruce Shepperd așeză receptorul pe masă și se dădu înapoi cu căruciorul pe rotile. Ieși din birou, intră cu o dexteritate surprinzătoare în coridor și înaintă până ajunse în fața ușii deschise a încăperii în care lucra Rebecca. Strigă fără să-și facă probleme ceea ce avea de spus.

— Pot să știu și eu ce naiba are în cap omul ăla și unde vrea să ajungă, și mai ales de ce trebuie să inventeze toate tâmpeniile astea doar ca să nu facă...

Își dădu seama că Rebecca lipsea.

— Du-te la dracu'!

Se răsuci și se întoarse în birou. Apucă receptorul.

— Jasper?

— Sunt aici.

Tom căută să-și stăpânească glasul și reuși.

— Eu nu te las, spuse.

— Știu.

— Pot să fac ceva pentru tine?

— Sigur că da, dar acum nu-mi vine în minte.

— Gândește-te cu calm.

— De acord.

— Știi unde mă găsești.

— Și tu.

— La spălătorie.

— Cam așa.

Tăcură câteva clipe.

— Jasper, după părerea ta, cei care fac portrete au un agent?

— Habar n-am.

— O să mă informez.

Dar după aceea, zile și săptămâni întregi nu mai vorbiră despre asta pentru că știau că povestea cu portretele îi îndepărta unul de celălalt, așa că sfârșeau prin a se învârti în jurul ei fără să se apropie niciodată de miezul lucrurilor, temându-se că dacă ar fi făcut-o ar fi fost inevitabil să se îndepărteze și mai mult, expunându-se unei dureri de care nu voiau să aibă parte.

43

La două zile de la convorbirea telefonică cu Tom, Jasper Gwyn se întâlni cu Rebecca – era frumos afară, se gândise să-i dea întâlnire în Regent's Park, pe aleea pe care, într-un anumit sens, începuse totul. Luase cu el dosarul cu cele șapte foi imprimate. Așteptă așezat pe o bancă care-i era oarecum familiară.

Nu se mai văzuseră de la ultimul bec, în întuneric. Rebecca sosi și trebuiau să înțeleagă de unde să reînceapă.

— Îmi cer scuze pentru întârziere. Cineva s-a sinucis în metrou.

— Serios?

— Nu, am întârziat și gata. Scuzați-mă.

Își pusese ciorapi de plasă. Se vedeau puțin de sub fusta lungă. Nimic altceva decât gleznele. Dar până una alta erau de plasă. Jasper Gwyn observă și o pereche de cercei spectaculoși. Nu purta așa ceva atunci când înmâna celulare în spălătorii.

Îi făcu niște complimente delicate, fără să găsească însă cuvintele potrivite. Spuse ceva îngrozitor de banal. Se gândea tocmai să schimbe subiectul când observă ceva care-l nedumeri complet și-l făcu să uite ciorapii de plasă și tot restul.

— Vă place Klarisa Rode? întrebă, arătând spre cartea pe care Rebecca o ținea în mână.

— La nebunie. Tom mi-a vorbit despre ea. Trebuie să fi fost o femeie extraordinară. Știți că n-a publicat nici o carte în timpul vieții? Ea nu voia.

— Da, știu.

— Și cel puțin șaptezeci de ani nu s-a mai știut nimic despre cărți. Au fost descoperite doar în urmă cu vreo zece ani. Le-ați citit vreodată?

Jasper Gwyn ezită o clipă.

— Nu.

— Rău. Ar trebui.

— Dumneavoastră le-ați citit pe toate?

— Ei, nu sunt decât două. Numai că, în astfel de cazuri continuă să apară altele din sertare ani de zile, deci aștept cu încredere.

Râseră.

Jasper Gwyn nu înceta să fixeze cartea, așa că Rebecca îl întrebă, glumind, dacă o chemase acolo ca să vorbească despre cărți.

— Nu, nu, scuzați-mă.

Păru să alunge un gând.

— Am vrut să vă văd pentru că trebuia să vă dau asta, spuse.

Luă dosarul și i-l întinse.

— E portretul dumneavoastră, spuse.

Ea vru să-l ia, dar Jasper Gwyn îl ținea încă în mână pentru că voia să adauge ceva.

— Ar trebui să fiți amabilă și să-l citiți aici, sub ochii mei. Credeți că se poate? Mi-ar fi de ajutor.

Rebecca luă dosarul.

— Am încetat cu multă vreme în urmă să vă mai spun nu. Pot să-l deschid?

— Da.

O făcu încet. Numără foile. Își trecu degetele pe prima având aerul că se bucură de textura hârtiei.

— I l-ați dat altcuiva să-l citească?

— Nu.

— Mulțumesc. Contam pe asta.

Așeză foile pe dosarul deschis.

— Pot să încep? întrebă.

— Când vreți.

În jurul lor erau copii care alergau, câini care voiau să se întoarcă acasă și perechi de bătrâni cu aerul că scăpaseră de ceva teribil. De viața lor, probabil.

Rebecca citi încet, concentrându-se ușor, lucru pe care Jasper Gwyn îl aprecie. O singură expresie pe chip tot timpul, un zâmbet abia schițat. Când termina o foaie o așeza sub celelalte. Dar ezitând o clipă, în timp ce citea deja primele rânduri de pe pagina următoare. Ajunsă la sfârșit rămase puțin așa, cu portretul în mână, privind spre parc. Fără să spună nimic, se întoarse la foi și începu să le parcurgă, oprindu-se ici și colo să recitească. Din când în când își strângea buzele, ca și cum ar fi înțepat-o sau atins-o ceva. La sfârșit ordonă foile și le puse din nou în dosar. Îl închise cu elasticul. Îl ținu pe genunchi.

— Cum reușiți? întrebă. Avea ochii umezi.

Jasper Gwyn luă dosarul, dar cu delicatețe, ca și cum ar fi fost de la sine înțeles că trebuia să se întâmple așa.

Apoi vorbiră îndelung, și lui Jasper Gwyn îi făcu plăcere să explice mai multe lucruri decât se aștepta. Rebecca întreba, dar cu gingășie, ca și cum ar fi deschis ceva fragil – sau scrisori neașteptate. Vorbeau într-un timp al lor, și împrejur nu mai exista nimic. Din când în când, între o întrebare și alta, trecea o tăcere goală, în care amândoi măsurau cât erau dispuși să știe, sau să explice, fără să

piardă plăcerea unui mister pe care-l știau indispensabil. La o întrebare mai curioasă decât altele, Jasper Gwyn zâmbi și răspunse cu un gest – palma trecută pe ochii Rebeccăi, ca atunci când îi spui noapte bună unui copil.

— Voi ține totul pentru mine, spuse Rebecca în final.

N-avea cum să știe că nu va fi așa.

44

Mai rămaseră câtăva vreme acolo, pe bancă, în timp ce parcul se stingea. Deja de câteva zile Jasper Gwyn era obsedat de o idee, și acum se întreba dacă Rebecca avea chef s-o asculte.

— Sigur, spuse ea.

Jasper Gwyn avu o scurtă ezitare, apoi spuse ce avea în minte.

— Voi avea nevoie de un ajutor ca să pun pe picioare noua mea activitate. Și m-am gândit că nimeni n-ar fi mai potrivit decât dumneavoastră.

— Adică?

Jasper Gwyn îi spuse că erau o mulțime de lucruri practice de pus la punct și că nici nu se gândea să se ducă să-și caute clienți, sau să-i selecționeze, sau ceva de genul ăsta. Ca să nu mai vorbim de plată și de maniera în care trebuie stabilită sau încasată. Spuse că avea absolută nevoie de cineva care să facă toate astea pentru el.

— Știu că soluția cea mai logică ar fi Tom, dar acum mi-e greu să vorbesc cu el despre povestea asta, nu cred că ar fi dispus s-o înțeleagă. Am nevoie de cineva care să creadă, să știe că totul e real, că are un sens.

Rebecca îl asculta surprinsă.

— Ați vrea să lucrez pentru dumneavoastră?

— Da.

— Pentru povestea asta cu portretele?

— Da. Dumneavoastră sunteți singura persoană din lume care știe cu adevărat ce sunt.

Rebecca clătină din cap. Hotărât, bărbatului ăstuia îi plăcea să-i complice viața. Sau să i-o rezolve, cine știe.

— O clipă, spuse. O clipă. Nu așa de repede.

Se ridică, îi lăsă lui Jasper Gwyn cartea lui Rode și se duse mai departe pe alee spre un chioșc unde se vindea înghețată. Luă un cornet cu înghețată de două feluri, și lucrul nu fu ușor pentru că nu mai găsea portofelul. Se întoarse la bancă și se așeză din nou lângă Jasper Gwyn. Îi întinse cornetul.

— Vreți să gustați? întrebă.

Jasper Gwyn făcu un semn care însemna că nu, nu voia, și de departe îi veniră în minte bomboanele doamnei cu fularul impermeabil.

— Mai întâi trebuie să vă explic ceva, spuse Rebecca. Am ieșit din casă cu gândul să vă explic și acum am s-o fac. Dacă vreți să continuați să faceți portrete, vă va folosi.

Se opri o clipă să lingă înghețata.

— În atelierul ăla totul e ilogic de ușor, sau cel puțin pentru mine așa a fost. Serios, stai acolo și nu există nimic care după o clipă să nu devină, într-un fel, natural. Totul e ușor. În afară de sfârșit. Asta voiam să vă spun. Dacă vreți să-mi știți părerea, sfârșitul e oribil. Chiar m-am întrebat de ce, iar acum cred că știu.

Era atentă să nu-i curgă înghețata, din când în când îi arunca o privire.

— Poate că o să vi se pară o tâmpenie, dar la sfârșit m-aș fi așteptat să mă îmbrățișați cel puțin.

O spuse așa, cât se poate de simplu.

— Poate mi-ar fi plăcut să fac dragoste cu dumneavoastră, acolo, în întuneric, dar e cât se poate de sigur că m-aș fi așteptat să ajung în vreun fel în brațele dumneavoastră, să vă ating, asta e, *să vă ating.*

Jasper Gwyn dădu să spună ceva, dar ea îl opri cu un gest al mâinii.

— Să nu vă faceți o idee greșită, nu sunt îndrăgostită de dumneavoastră, nu cred, e altceva, și se referă doar la momentul acela special, întunericul și acel moment. Nu știu dacă reușesc să mă explic, dar toate zilele alea în care practic ești doar trupul tău și nimic altceva... toate zilele alea îți dau un soi de așteptare a ceva fizic care trebuie să se întâmple la sfârșit. Ceva care să te recompenseze. O distanță umplută, îmi vine să spun. Dumneavoastră o umpleți scriind, dar eu? eu? toți cei cărora le veți face portretul? O să-i trimiteți acasă cum m-ați trimis pe mine, în aceeași depărtare a primei zile? Nu e o idee bună.

Aruncă o privire cornetului de înghețată.

— Poate greșesc, dar același lucru pe care l-am simțit eu îl vor simți cu toții.

Mai luă puțină înghețată.

— Într-o bună zi veți scrie un portret pentru un om bătrân, și nu va fi nici o diferență, la sfârșit omul acela va căuta un mod de a vă atinge, împotriva oricărei logici și dorințe, va simți nevoia să vă atingă. Se va apropia și vă va trece o mână prin păr sau vă va strânge brațul, chiar și numai atât, dar va simți nevoia s-o facă.

Ridică privirea spre Jasper Gwyn.

— Lăsați-l s-o facă. Îi sunteți oarecum dator cu asta.

Ajunsese în punctul în care cornetul putea fi rontăit.

— E partea cea mai bună, observă.

Jasper Gwyn o lăsă să termine, apoi o întrebă dacă va lucra pentru el. Dar cu tonul cu care ar fi putut spune că era vrăjit de ea.

Rebecca se gândi că bărbatul ăla o iubea, doar că el n-o știa și n-o va ști niciodată.

— Sigur că voi lucra pentru dumneavoastră. Dacă promiteți să vă țineți mâinile la locul lor. Glumesc. Îmi dați înapoi cartea lui Rode sau vreți să v-o las s-o citiți?

Jasper Gwyn păru că ar vrea să spună ceva, dar apoi îi restitui pur și simplu cartea.

Trei săptămâni mai târziu, în câteva reviste alese cu mare grijă de Rebecca, apăru un anunț pe care după îndelungi încercări și discuții Jasper Gwyn hotărâse să-l rezolve în trei cuvinte clare.

Scriitor execută portrete.

Adresa era o simplă căsuță poștală.

Nu poate funcționa, ar fi spus doamna cu fularul impermeabil.

Dar lumea e ciudată, și anunțul funcționă.

45

Jasper Gwyn făcu primul portret unui bărbat de șaizeci și trei de ani care toată viața lui vânduse ceasuri antice. Se căsătorise de trei ori, ultima oară nici mai mult, nici mai puțin se recăsătorise cu prima soție. Îi ceruse doar

să nu mai vorbească despre asta niciodată. Acuma încetase să mai vândă pendule și ceasuri pântecoase de argint și purta un Casio multifuncțional cumpărat de la un pakistanez, pe stradă. Trăia la Brighton și avea trei copii. Se plimba tot timpul prin atelier, și nici măcar o singură dată, în treizeci și patru de zile de permanență în norul sonor al lui David Barber, nu se așeză pe pat. Când era obosit lua loc în fotoliu. Se întâmpla deseori să înceapă să vorbească, dar în șoaptă, doar cu el însuși. Una dintre puținele fraze pe care Jasper Gwyn ajunse s-o înțeleagă, fără să vrea, de altfel, spunea așa: „Dacă nu crezi n-ai decât să te duci să-l întrebi". În ziua a douăsprezecea întrebă dacă putea să fumeze, dar apoi înțelese că nu era cazul. Jasper Gwyn îl văzu schimbându-se, în timp, era altul în felul de a-și ține umerii, cu mâinile mai libere, ca și cum cineva i le restituise. Când fu ziua potrivită de vorbit, o făcu precis și cu plăcere, așezat pe jos, alături de Jasper Gwyn, cu mâinile așezate cu o pudoare bine disimulată peste sex. Nu-l uimiră întrebările, iar la cea mai grea răspunse după ce se gândise îndelung, dar ca și cum ani de zile și-ar fi pregătit cuvintele potrivite: *Când eram mic și mama ieșea seara elegantă și splendidă*, spuse. *Când dimineața, în magazinul meu, întorceam ceasurile, și în fiecare seară, în fiecare zi lăsată de Dumnezeu, când mergeam la culcare.*

Ultimul bec se stinse când el era întins pe podea și Jasper Gwyn, cu o oarecare stânjeneală, îl auzi plângând în întuneric, într-un fel foarte demn, dar fără pudoare. Se apropie de el și îi spuse Mulțumesc Mr Trawley. Apoi

îl ajută să se ridice. Mr Trawley se sprijini de brațul lui și căută apoi cu mâna fața lui Jasper Gwyn. Poate că voia să-l mângâie, dar îl îmbrățișă, și pentru prima oară Jasper Gwyn simți pielea unui bărbat lipită de a sa.

Mr Trawley își primi portretul în schimbul a cincisprezece mii de lire și a unei declarații prin care își lua angajamentul să păstreze o discreție absolută, altfel ar fi fost obligat să suporte o importantă sancțiune pecuniară. Acasă, în timp ce soția era plecată, stinse toate luminile, în afară de una, deschise dosarul și citi încet cele șase file pe care Jasper Gwyn le pregătise pentru el. A doua zi expedie o scrisoare în care mulțumea și se declara pe deplin satisfăcut. Ultimul rând spunea: „Nu reușesc să nu mă gândesc că, dacă toate astea s-ar fi întâmplat cu mulți ani în urmă, eu aș fi astăzi un altfel de om, în multe privințe, mai bun". Cu toată considerația, al dumeavoastră, Mr Andrew Trawley.

46

Al doilea portret, Jasper Gwyn îl făcu unei femei de patruzeci de ani, *single*[1], care după ce studiase arhitectura, acum făcea de plăcere import-export cu India. Țesături, artizanat, din când în când lucrarea vreunui artist. Locuia cu o prietenă italiancă, într-un loft la periferia Londrei. Jasper Gwyn reuși cu greu s-o convingă că nu era cazul să țină celularul deschis și să ajungă de fiecare

1 Necăsătorită (în engl., în original).

dată cu întârziere. Ea învăță repede și fără să fie aparent deranjată. Era evident că-i plăcea mult să rămână goală și să se lase privită. Avea un trup slab, ca devorat de o așteptare nelămurită, și o piele creolă, cu reflexe lucioase de animal. Era plină de brățări, mărgele, inele, pe care nu și le scotea niciodată și pe care le schimba în fiecare zi. Jasper Gwyn o întrebă, după vreo zece zile, dacă ar putea să se prezinte fără toate zorzoanele alea (nu-i spuse chiar așa), și ea răspunse că va încerca. A doua zi, rămase complet goală, cu excepția unui lănțișor de argint la gleznă. Când sosi ziua potrivită pentru vorbit, nu reuși s-o facă fără să umble în sus și-n jos, gesticulând ca și cum cuvintele ar fi fost întotdeauna inexacte și ar fi avut nevoie de un aparat de note corporale. Jasper Gwyn îndrăzni s-o întrebe dacă se îndrăgostise vreodată de o femeie și ea spuse Niciodată, dar apoi adăugă Vreți adevărul? Jasper Gwyn răspunse că rareori există un adevăr.

Ultimul bec se stinse în timp ce ea îl privea hipnotizată. În întuneric Jasper Gwyn o auzi râzând nervos. Mulțumesc, Miss Croner, ați fost impecabilă, spuse. Ea se îmbrăcă, în ziua aceea nu avea decât o rochiță ușoară și poșeta. Scoase o perie și-și netezi părul pe care-l știa frumos și-l purta lung. Apoi, în lumina amiezii care pătrundea cu greu printre obloanele trase, se duse spre Jasper Gwyn și-i spuse că fusese o experiență de neînțeles. Era atât de aproape, că Jasper Gwyn ar fi putut să facă ceea ce dorea de zile întregi, doar din curiozitate – să atingă reflexele pielii ei. Tocmai când era pe punctul de a se convinge că nu e cazul s-o facă, ea îl sărută pe buze, rapid, și plecă.

Miss Croner își primi portretul în schimbul a cincisprezece mii de lire și a unei declarații prin care își lua angajamentul să păstreze o discreție absolută, altfel ar fi fost obligată să suporte o importantă sancțiune pecuniară. Când primi portretul, îl ținu pe masă câteva zile. Înainte de a-l citi, așteptă o dimineață în care, trezindu-se, se simți o regină. Existau astfel de dimineți din când în când. A doua zi îi telefonă Rebeccăi și continuă s-o facă de mai multe ori și în zilele următoare, până când se convinse cu adevărat că nu-l poate întâlni din nou pe Jasper Gwyn ca să discute puțin cu el. Nu, chiar și un aperitiv ca doi vechi prieteni era categoric imposibil Atunci luă o foaie din hârtia ei pentru scrisori (hârtie de orez de culoarea chihlimbarului) și scrise câteva rânduri fără să se gândească prea mult. Ultimul spunea: „Vă invidiez talentul, maestre, rigoarea, mâinile frumoase și secretara, cu adevărat adorabilă". A dumneavoastră, Elisabeth Croner.

47

Al treilea portret, Jasper Gwyn i-l făcu unei femei care urma să împlinească cincizeci de ani și care-i ceruse soțului ei un dar în stare s-o uimească. Nu ea văzuse anunțul, nu ea tratase cu Rebecca, nu ea alesese să facă ceea ce făcea. Când sosi, în prima zi, se arătă sceptică, și nu vru să se dezbrace de tot. Rămase într-un combinezon de mătase, violet. Când era tânără fusese stewardesă, pentru că trebuia să se întrețină și să pună cât mai mulți kilometri cu putință între ea și o familie pe care voia s-o

uite. Își cunoscuse soțul pe ruta Londra-Dublin. Stătea pe locul 19D și avea atunci cu unsprezece ani mai mult decât ea. Acum, așa cum se întâmplă deseori, aveau aceeași vârstă. Din ziua a treia își scoase combinezonul, și două zile mai târziu Jasper Gwyn deveni, fără să știe, al șaselea bărbat care o văzuse complet goală. Într-o după-amiază Jasper Gwyn deschisese toate obloanele și, când intră, ea avu o scurtă ezitare. Dar după aceea păru să se obișnuiască, și cu timpul începu să-i placă să se oprească în fața ferestrelor fără să se acopere, atingând geamul cu sânii, pe care-i avea albi și frumoși. Într-o zi un băiat traversă curtea să ia o bicicletă și ea îi zâmbi. După câteva zile Jasper Gwyn închise din nou obloanele și din acel moment ea se abandonă oarecum portretului – un chip diferit și un alt corp. Când veni ziua potrivită pentru vorbit o făcu cu o voce de fetiță, cerându-i lui Jasper Gwyn să se așeze lângă ea. Fiecare întrebare părea s-o găsească nepregătită, dar fiecare răspuns era deosebit de intens. Vorbiră despre furtuni, despre răzbunare și despre așteptări. Ea spuse la un moment dat că ar fi vrut o lume fără numere și o viață fără repetiții

Ultimul bec se stinse în timp ce ea se plimba, încet, cântând în șoaptă. În întuneric Jasper Gwyn o zări continuând pe lângă pereți. Aștepta să ajungă la el și îi spuse Mulțumesc, Mrs Harper, totul a fost impecabil. Ea se opri și cu vocea de fetiță îl întrebă dacă poate să-i ceară ceva. Încercați, îi răspunse Jasper Gwyn. Aș vrea să mă ajutați să mă îmbrac, spuse ea. Cu delicatețe, adăugă. Jasper Gwyn o făcu. E prima oară când cineva face asta pentru mine, spuse ea.

Mrs Harper își primi portretul în schimbul a cincisprezece mii de lire și a unei declarații prin care își lua angajamentul să păstreze o discreție absolută, altfel ar fi fost obligată să suporte o importantă sancțiune pecuniară. Soțul i-l dădu în seara zilei sale de naștere, cu masa pusă numai pentru ei doi, la lumina lumânărilor. Pusese dosarul în hârtie aurită legată cu o panglică albastră. Ea deschise darul și, așezată la masă, fără să spună nimic, citi dintr-o suflare cele patru pagini pe care Jasper Gwyn le scrisese pentru ea. Când termină ridică privirea spre soțul ei și pentru o clipă se gândi că nimic n-ar fi putut să-i împiedice să moară împreună, după ce trăiseră împreună întotdeauna. A doua zi Rebecca primi un mail în care domnul și doamna Harper mulțumeau pentru splendida oportunitate și rugau să i se comunice domnului Gwyn că vor păstra cu sfințenie portretul fără să-l arate vreodată cuiva, pentru că devenise lucrul cel mai scump pe care-l aveau. Cu sinceritate, Ann și Godfried Harper.

48

Cel de-al patrulea portret i-l făcu unui tânăr de treizeci și doi de ani care, după ce studiase economia cu rezultate splendide, se oprise când mai avea doar cinci examene înainte de a termina și acum picta cu oarecare succes. Părinții – amândoi exponenți ai *upper middle class*[1] londoneză – nu apreciaseră asta. Până cu câțiva ani înainte

1 Nivelul superior al clasei de mijloc (în engl., în original).

fusese un bun înotător, dar acum avea un corp nesigur, reflectat parcă într-o lingură. Îl mișca încet și fără siguranță, așa că dădea impresia că trăia într-un loc plin până la refuz de obiecte foarte fragile, pe care doar el era în stare să le perceapă. Chiar și lumina tablourilor sale – peisaje industriale – părea să fie ceva cu care doar el era la curent. De câtăva vreme se gândise să încerce portrete, mai ales de copii, și când era aproape de a înțelege ce-l interesa cu adevărat în acea posibilitate, dăduse din întâmplare peste anunțul lui Jasper Gwyn. I se păru un semn. În realitate, se aștepta la o întâlnire în timpul căreia ar fi avut posibilitatea să discute, pe îndelete și în liniștea unui atelier, despre sensul faptului de a picta oameni vii, așa că în primele zile îl descumpăni tăcerea pe care Jasper Gwyn o pretindea cu fermitate de la el și pe care o practica el însuși. De abia începuse să se obișnuiască și să aprecieze acea exagerare până într-acolo încât o lua în considerare ca regulă de adoptat, când se întâmplă un lucru care lui i se păru normal, dar care de fapt nu era. Mai era poate o oră până la opt când cineva bătu la ușă. Văzu că Jasper Gwyn nu dădea nici un semn că auzise. Dar de afară începură din nou să bată și continuară cu o insistență deranjantă. Atunci Jasper Gwyn se ridică – era așezat pe podea, sprijinit de perete, într-un colț care părea să fie vizuina lui – și, cu o expresie de infinită uimire pe chip, se duse la ușă și o deschise.

Era băiatul de douăzeci de ani cu un celular în mână.

— E pentru dumneavoastră, spuse.

Jasper Gwyn era gol până la brâu, cu obișnuiții săi pantaloni de mecanic. Nu-i venea să creadă. Luă celularul.

— Tom, ai înnebunit?

Dar de cealaltă parte nu răspunse vocea lui Tom. Se auzea o persoană plângând înăbușit.

— Alo!

Plânsul continua.

— Tom, ce naiba de glumă e asta? Încetează, te rog.

Atunci, din plânsul acela mic, ieși vocea lui Lottie ca să spună că Tom se simțise rău. Era în spital.

— În spital?

Lottie spuse că nu era deloc bine, apoi începu din nou să plângă și în sfârșit îl întrebă dacă putea să dea o fugă până acolo imediat, îl ruga să facă asta. Apoi spuse numele spitalului și adresa, pentru că era o femeie practică, întotdeauna fusese așa.

— Așteaptă, spuse Jasper Gwyn.

Intră din nou în atelier și se duse să-și ia blocnotesul.

— Poți să repeți, o întrebă.

Lottie repetă numele și adresa, și Jasper Gwyn le scrise pe una din foile de culoarea untului. În timp ce vedea cerneala albastră imprimând pe hârtie oroarea unui nume de spital și proza unei adrese aride, își aduse aminte că, dincolo de vorbe, orice vrajă e extrem de fragilă și că viața este extrem de rapidă în acțiunea ei de a răpi.

Îi spuse băiatului că trebuiau să întrerupă. Dintr-odată îl văzu teribil de gol – și în mod grotesc inutil.

49

Dat fiind că natura umană e surprinzător de meschină, Jasper Gwyn nu se gândi în taxi decât la câtă lume va trebui să întâlnească la spital – colegi, editori, ziariști, trebuia să se aștepte la destul de multe întâlniri foarte obositoare. Își imagină de câte ori îl vor întreba la ce lucrează. Oribil, se gândi. Dar când urcă în secție, doar Lottie îi ieși în întâmpinare, pe coridorul pustiu.

— Nu vrea pe nimeni, nu vrea să fie văzut așa, îi spuse. A întrebat doar de tine, de o mie de ori, ce bine că ai venit, nu întreba decât de tine.

Jasper Gwyn nu răspunse pentru că o privea încă, nedumerit. Purta pantofi cu toc cui și un taior cu fusta foarte scurtă.

— Știu, spuse ea. Tom mi-a cerut-o. Spune că-l binedispune.

Jasper Gwyn dădu din cap. Și decolteul era din cele care binedispun.

— Se înfurie dacă plâng, adăugă Lottie. Poți să stai puțin aici? Simt că mor dacă nu mă duc undeva să pot plânge cât vreau.

În cameră, Tom Bruce Shepperd tăcea printre perfuzii și aparate, mai mic parcă sub cearșafuri și pături de o culoare inexistentă – culoare de spital. Jasper Gwyn apropie un scaun de pat și se așeză. Tom deschise ochii. Ce porcărie, spuse, dar încet. Avea buzele uscate și nici o sclipire în priviri. Apoi se întoarse puțin și îl recunoscu pe Jasper Gwyn și atunci totul se schimbă.

Încet și calm începură să vorbească. Tom avea de povestit ce i se întâmplase. Inima, pe undeva. Chestie

complicată. Încearcă o operație peste două zile, spuse. Dar a încerca nu e cine știe ce ca verb, observă.

— O să fie bine, spuse Jasper Gwyn. Ca data trecută, o să fie foarte bine.

— Poate.

— Cum adică *poate*?

— Aș prefera să schimb subiectul.

— De acord.

— Poate reușești să spui ceva care să nu mă deprime.

— Taiorul lui Lottie e o nebunie.

— Tot porc ai rămas.

— Eu? Tu ești porc, tu care o pui să se îmbrace așa.

Tom zâmbi – pentru prima oară. Apoi închise ochii. Se vedea că-l obosește să vorbească. Jasper Gwyn îl mângâie pe păr, și câtva timp rămaseră acolo, împreună și atât.

Dar apoi, fără să deschidă ochii, Tom îi spuse lui Jasper Gwyn că exista un motiv special pentru care-l chemase, chiar dacă pentru nimic în lume n-ar fi vrut să fie văzut de el în starea aceea mizerabilă. Trase aer în piept, apoi spuse că era pentru povestea cu portretul.

— Nu vreau să plec înainte de a ști ce dracu' ai inventat, zise.

Jasper Gwyn mută scaunul puțin mai aproape de capul lui Tom.

— Tu nu pleci nicăieri, spuse.

— Era un fel de-a spune.

— Încearcă numai să repeți și-i vând lui Andrew Wylie toată lista mea de cărți apărute.

— Nu te va lua niciodată.

— Asta spui tu.

— De acord, dar acum ascultă-mă.

Din când în când se oprea să-şi tragă sufletul. Sau capătul unui fir care îi scăpa, afurisitul.

— M-am gândit la povestea aia cu portretele... ei, n-am chef să stau să ascult prea multe poveşti. Mi-a venit o idee mai bună.

Apucă mâna lui Jasper Gwyn.

— Fă-mi-l.

— Ce?

— Fă-mi un portret. Şi eu o să înţeleg.

— Un portret *ţie*?

— Da.

— Acum?

— Aici. Ai două zile. Nu mă aburi cu toate poveştile alea că ai nevoie de o lună, şi de atelier, şi de muzică...

Strânse cu putere mâna lui Jasper Gwyn. Era o putere ilogică, nimeni n-ar fi ştiut să spună de unde venea.

— Fă-mi-l şi gata. Dacă ştii să-l faci, poţi să-l faci şi aici.

Jasper Gwyn se gândi la o mulţime de obiecţii, toate de bun-simţ. Înţelese cu o luciditate absolută că era o situaţie grotească, şi îi păru rău că nu explicase fiecare lucru la momentul potrivit, care fusese cu mult timp în urmă, cu siguranţă nu acum, în camera aceea de spital.

— Nu se poate, Tom.

— De ce?

— Pentru că nu e o scamatorie. E ca şi cum ai traversa un deşert sau ai escalada un munte. Nu se poate face într-un salon numai pentru că un copil, la care ţii, ţi-o cere. Facem aşa: te operează, totul va fi foarte bine şi când te întorci acasă, eu îţi explic, jur.

Tom îi lăsă mâna și câtva timp rămase tăcut. Respira puțin mai greu acum.

— Nu e numai asta, spuse în sfârșit.

Jasper Gwyn trebui să se aplece puțin pentru a reuși să-l audă bine.

— Mă interesează să înțeleg ce naiba faci, dar nu e numai asta.

Strânse din nou cu putere mâna lui Jasper Gwyn.

— Odată mi-ai spus că să faci portretul cuiva e un fel de a-l aduce acasă. Așa e?

— Da, cam așa ceva.

— Un fel de a-l aduce acasă.

— Da.

Tom își drese glasul. Voia să se înțeleagă bine ce urma să spună.

— Du-mă acasă, Jasper.

Își drese glasul încă o dată.

— Nu-mi mai rămâne mult timp și am nevoie să mă întorc acasă, spuse.

Jasper Gwyn ridică privirea pentru că nu voia să-l privească pe Tom în ochi. Erau toate aparatele alea și culoarea pereților și amprenta spitalului peste tot. Se gândi că totul era absurd.

— O să-mi iasă o porcărie, spuse.

Tom Bruce Shepperd îi lăsă mâna și închise ochii.

— Oricum să nu cumva să crezi că ți-l plătesc, spuse.

50

Și astfel, două zile și două nopți, Jasper Gwyn rămase în spital, aproape fără să doarmă, pentru că trebuia să-i facă un portret singurului prieten care-i rămăsese în viață. Se așezase într-un colț, pe un scaun, și vedea trecând medici și asistente fără să-i vadă. Se hrănea cu sendvișuri și cafele, din când în când își dezmorțea picioarele ieșind pe coridor. Venea Lottie și nu îndrăznea să spună nimic.

În pat, Tom părea să devină cu fiecare oră tot mai mic, și tăcerea în care supraviețuia semăna cu o dispariție misterioasă. Din când în când se întorcea spre colțul în care se aștepta să-l vadă pe Jasper Gwyn și părea întotdeauna să-l mulțumească faptul că nu-l găsea gol. Când îl duceau să facă vreun control, Jasper Gwyn fixa patul răvășit și în învălmășeala aia de cearșafuri i se părea că zărește o formă de o nuditate atât de extremă, că nici măcar nu mai avea nevoie de un corp.

Lucra împletind amintiri și ceea ce reușea să vadă acum în Tom și nu văzuse niciodată. Nici măcar o clipă nu încetă să fie un gest dificil și dureros. Nimic nu era ca în atelier, în brațele muzicii lui David Barber, și fiecare regulă pe care o instituise îi era imposibil de urmat. Nu avea bileţelele lui, îi lipseau becurile Caterina de Medici și cu greu reușea să gândească cu toate obiectele acelea în jur, pe care nu el le alesese. Timpul era insuficient, momentele de singurătate, rare. Posibilitatea de a da greș, cât se poate de serioasă.

Și totuși, în seara dinaintea operației, pe la unsprezece, Jasper Gwyn întrebă dacă exista un computer în

secție, la care să poată scrie ceva. Fu condus într-o încăpere a administrației, unde îi dădură un birou și passwordul pentru a intra în PC-ul funcționarei. Nu uitară să sublinieze că nu era o procedură regulamentară. Pe birou erau două fotografii înrămate și o dezolantă colecție de șoricei cu arc. Jasper Gwyn își potrivi scaunul, care era supărător de înalt. Observă scârbit că tastatura era murdară, ba chiar intolerabil de murdară pe tastele care se folosesc cel mai mult. Ar fi zis că trebuia să fie exact pe dos. Se ridică, se duse să stingă neonul central și se întoarse la șoricei. Aprinse lampa de birou. Începu să scrie.

Cinci ore mai târziu se sculă și încercă să înțeleagă unde naiba era imprimanta care, își dădea foarte bine seama, tocmai scuipa portretul său. E curios unde pun imprimanta, în birouri, atunci când există una singură pentru toți. Trebui să aprindă din nou neonul central ca s-o găsească, și în final se trezi cu nouă foi în mână, imprimate cu un font care nu-i plăcea în mod deosebit, și pus în pagină cu margini de o banalitate jignitoare. Totul era greșit, dar în același timp, așa cum trebuia să fie – o exactitate grăbită, căreia îi fusese sustras luxul detaliilor. Nu mai stătu să recitească, numerotă doar paginile. Imprimase două exemplare: unul îl împături în patru, îl puse în buzunar, și apoi, cu celălalt în mână, merse către salonul lui Tom.

Să fi fost patru dimineața, nici măcar nu controlă. În salon era o singură lumină aprinsă, destul de caldă, deasupra patului. Tom dormea cu capul întors într-o parte. Aparatele la care era legat comunicau din când în când ceva, emițând mici sunete odioase. Jasper Gwyn apropie

un scaun de pat. Nu avea nici un sens, dar puse mâna pe umărul lui Tom și începu să-l zgâlțâie. Își dădea seama că nu era un gest care i-ar fi plăcut unei asistente în trecere pe acolo. Își apropie gura de urechea lui Tom și-i pronunță de câteva ori numele. Tom deschise ochii.

— Nu dormeam, spuse. Așteptam doar. Cât e ceasul?

— Nu știu. Târziu.

— Ai reușit?

Jasper Gwyn ținea cele nouă foi în mână. Le puse pe pat.

— A ieșit cam lung, zise. Când ești grăbit, totul iese cam lung, știi asta.

Vorbeau încet și păreau doi copii care șterpelesc ceva.

Tom luă foile în mână și le aruncă o privire. Citi poate primele rânduri. Își ridicase puțin capul de pe pernă, dând impresia că face un efort îngrozitor. Dar avea în ochi o vioiciune trează pe care nimeni nu i-o mai văzuse vreodată în spitalul acela. Își lăsă capul să cadă din nou pe pernă și-i întinse foile lui Jasper Gwyn.

— OK. Citește.

— Eu?

— Trebuie să chem o infirmieră?

Jasper Gwyn își închipuise altceva. De genul Tom care citește totul în timp ce el se întoarce acasă să facă în sfârșit un duș. Întotdeauna accepta cu întârziere nuda realitate a lucrurilor.

Luă foile în mână. Detesta să citească cu voce tare ce scrisese – să le citească *altora*. I se păruse întotdeauna un gest nerușinat. Dar acolo începu s-o facă, încercând s-o facă bine – cu lentoarea și grija necesare. Multe fraze i

se păreau deja inexacte, dar se sili să citească totul așa cum scrisese. Din când în când Tom râdea încetișor. O dată îi făcu un semn să se oprească. Apoi îi dădu de înțeles că putea să continue. Ultima pagină Jasper Gwyn o citi mult mai rar, și la drept vorbind i se păru impecabilă.

În final luă foile, le aranjă, le îndoi și le puse pe pat.

Aparatele continuau să transmită mesaje de neînțeles, cu o obtuzitate vag militară.

— Vino aici, spuse Tom.

Jasper Gwyn se aplecă spre el. Acum erau aproape de tot. Tom scoase brațul de sub pătură și puse mâna pe capul prietenului său. Pe ceafă. Apoi îl trase spre el – își puse capul prietenului său pe umăr ținându-l acolo. Mișca încetișor degetele, ca și cum ar fi vrut să fie sigur de ceva.

— Știam, zise.

Apăsă puțin degetele pe ceafa prietenului său.

Jasper Gwyn plecă atunci când Tom adormise. Își ținea o mână pe foile portretului și lui Jasper Gwyn i se păru mâna unui copil.

51

Rebecca era la birou când primi vestea că Tom nu rezistase la operație. Se ridică și, fără ca măcar să-și ia lucrurile, ieși în stradă. Merse iute, cum nu făcea niciodată, fiind sigură de drumul pe care-l avea de străbătut și nepăsându-i de nimic din jur. Ajunse acasă la Jasper Gwyn și apăsă pe sonerie. Era atât de hotărâtă în dorința

ei ca ușa aceea să se deschidă, încât în cele din urmă ușa se deschise. Rebecca nu spuse nimic, se aruncă doar în brațele lui Jasper Gwyn, singurul loc din lume în care, așa hotărâse, ar fi fost potrivit să plângă fără încetare ore întregi.

Cum se întâmplă adesea, se apucară să depene amintiri, pentru că, atunci când moare cineva, celorlalți le revine sarcina de a trăi și pentru el – nu există ceva mai potrivit.

52

Astfel, al patrulea portret Jasper Gwyn i-l făcu singurului prieten pe care-l avea, cu puține ore înainte ca acesta să moară.

Apoi îi fu greu să înceapă din nou, din multe motive previzibile, dar și din pricina neașteptatei senzații că a face portretele acelea era un mod de a sfida o persoană care acum nu mai era și grație căreia, probabil, el se convinsese să sfideze toată acea lume de cărți de care voia să scape. Acum nu mai avea pe nimeni de convins în afară de el însuși, și rezerva cu care își imaginase întotdeauna meseria lui de copist devenise un soi de bătălie privată, aproape fără martori. Avu nevoie de câtva timp pentru a se obișnui cu ideea că era așa și pentru a regăsi limpezimea unei dorințe necesare. Trebui să se întoarcă ca să-și aducă aminte puritatea a ceea ce căuta și curățenia pe care i se întâmplase s-o dorească, în miezul talentului său. O făcu calm, lăsând să vină de la sine bucuria

pe care o cunoștea – dorința. Apoi încetul cu încetul se apucă de lucru.

Al cincilea portret trebui să i-l facă băiatului care picta și lucrul acesta nu-i plăcu deloc pentru că fu nevoit s-o ia de la început – un lucru în mod normal destinat eșecului. Al șaselea îl făcu unui actor de patruzeci și doi de ani cu un trup foarte ciudat, de pasăre, și un chip memorabil, cioplit parcă în lemn. Al șaptelea, unor tineri foarte bogați care se căsătoriseră de curând și insistaseră să pozeze împreună. Al optulea îl făcu unui medic care șase luni pe an naviga pe cargouri, în jurul lumii. Al nouălea, unei femei care voia să uite tot, în afară de ea însăși și patru poezii de Verlaine – în franceză. Al zecelea, unui croitor care o îmbrăcase pe regină, fără să fie deosebit de mândru de asta. Al unsprezecelea, unei fete – și asta fu greșeala.

Rebecca era cea care selecționa aspiranții, încercând să-l ferească pe Jasper Gwyn de persoane nepotrivite, iar ea, de fapt, n-o întâlnise niciodată. Dar exista un motiv: la ea se prezentase tatăl, care nu era unul oarecare, ci însuși Mr Trawley, anticarul pensionar, primul om din lume care acceptase să dea bani pentru ca Jasper Gwyn să-i facă portretul. Fata era fiica lui cea mică, se numea Audrey. Cu politețea și buna-creștere pe care Rebecca își amintea să le fi apreciat când îl cunoscuse, Mr Trawley îi explicase că fiica lui e o fată dificilă, iar el era convins că o experiență specială ca aceea trăită în atelierul lui Jasper Gwyn ar fi putut-o eventual ajuta să găsească un răgaz – spuse chiar așa – în care să recupereze o oarecare seninătate. Adăugă că orice ar fi scris Jasper Gwyn în

portretul său ar fi fost pentru fiica lui un semn mai limpede decât orice reflectare în oglindă și mai convingătoare decât orice învățătură.

Rebecca vorbi cu Jasper Gwyn și împreună hotărâră că se putea face. Fata avea nouăsprezece ani. Intră în atelier în prima zi a unei săptămâni din mai. Trecuseră șaisprezece luni de când tatăl ei făcuse același lucru.

53

Stătea goală ca și cum ar fi fost o provocare, iar trupul ei, atât de tânăr, o armă. Vorbea deseori, și deși Jasper Gwyn nu-i răspundea în nici un fel, ba în mai multe rânduri încercase să-i explice cum o anumită tăcere era indispensabilă pentru reușita portretului, ea începea să vorbească din nou în fiecare zi. Nu povestea nimic, nu încerca să explice ceva: psalmodia o ură perenă și o răutate aplicată fără distincție. Era splendidă când făcea asta, nicidecum copilă și teribil de aprigă. Își insultă zile întregi, într-un mod feroce și elegant, părinții. Apoi se opri scurt asupra școlii și prietenilor, dar era clar că o făcea grăbit, imprecis, pentru că altul era punctul la care voia să ajungă. Jasper Gwyn renunțase să-i mai spună să tacă și se obișnuise să-i considere vocea un detaliu al trupului ei, mai intim doar decât altele și într-un fel oarecare mai periculos – o gheară. Nu era atent la ce spunea, dar cantilena aceea tăioasă ajunse să fie pentru el atât de vie și de seducătoare, încât norul sonor al lui Daver Barber i se păru ușor inutil, dacă nu chiar deranjant. În a

douăsprezecea zi fetișcana ajunse acolo unde voia să ajungă, adică la el. Începu să-l atace, verbal, cu săgeți alternând cu tăceri în care se limita să-l fixeze cu o intensitate insuportabilă. Jasper Gwyn deveni incapabil să mai lucreze și în momentele de vid ale minții ajunse să înțeleagă că exista ceva, în agresiunea aceea, teribil de pervers și de seducător. Nu era sigur că e în stare să se apere. Rezistă două zile, apoi în a treia nu se prezentă în atelier. Făcu același lucru în următoarele patru. Se întoarse în a cincea zi, aproape sigur că n-o va găsi și ciudat de tulburat la ideea că s-ar putea să greșească. Dar ea era acolo. Tăcu tot timpul. Jasper Gwyn o găsi pentru prima oară de o frumusețe periculoasă. Începu din nou să lucreze, dar cu o sâcâitoare confuzie în cap.

Seara, întors acasă, primi un telefon de la Rebecca. Se întâmplase un lucru neplăcut. Într-un tabloid de după-amiază, nu foarte clar, dar cu obișnuitul ton neelegant, se spunea ciudata poveste a unui scriitor care făcea portrete, într-un atelier aflat în spatele străzii Marylebone High. Numele era trecut sub tăcere, dar era menționat costul portretelor (ușor umflat) și era descris cu multe amănunte atelierul. Exista un paragraf malițios asupra nudității modelelor și altul în care se vorbea despre parfumuri, lumina lumânărilor și muzică New Age. Conform tabloidului, să-ți faci un portret în felul acela devenise deja, într-o anumită bună societate londoneză, moda zilei.

Dintotdeauna Jasper Gwyn se temuse de așa ceva. Dar, cu timpul, el și Rebecca înțeleseseră că modul de a lucra din atelierul acela făcea ca oamenii să devină extrem de geloși pe propriul portret și instinctiv înclinați

să nu mânjească frumusețea respectivei experiențe cu un gest diferit de acela de a-i păstra o amintire privată. Vorbiră puțin despre asta, dar, trecându-i în revistă pe toți cei care fuseseră în atelier, nu reușiră să găsească nici unul care ar fi putut într-adevăr să se ocupe cu contactarea unui tabloid și să provoace toată porcăria aia. În final nu putură să nu se gândească la fetișcană. Jasper Gwyn nu povestise nimic din ceea ce se întâmpla cu ea, în atelier, dar Rebecca știa deja să citească fiecare amănunt, cât de mic, și nu-i scăpase faptul că acolo înăuntru ceva nu funcționa ca de obicei. Încercă să-i pună întrebări, dar Jasper Gwyn nu făcu decât să observe că fata avea un talent cu totul special pentru răutate. Nu vru să adauge mai mult. Hotărâră că Rebecca va fi atentă la cum se va răspândi vestea în media și că, pentru moment, singurul lucru de făcut era să se întoarcă la lucru.

A doua zi, Jasper Gwyn intră din nou în atelier, cu vaga impresie că e un dresor care intră în cușca animalelor. O găsi pe fată așezată pe jos, în colțul în care de obicei se cuibărea el. Scria ceva pe foile de culoarea untului din blocnotesul lui.

54

În alte ziare nu mai apăru cine știe ce din povestea aia, și Rebecca îl căută pe Jasper Gwyn ca să-l liniștească, dar nu reuși să-l găsească. Dădu el un semn de viață, după câteva zile și nu vorbi mult, spuse că totul e în regulă. Rebecca îl cunoștea destul de bine ca să nu

insiste. Încetă să-l mai caute. Tăia din ziare articolele, puține, care reluaseră știrea. Își spuse că la urma urmelor totul se terminase cu bine. Lucra într-un birou minuscul, pe care Jasper Gwyn i-l găsise, o încăpere mică, dar plăcută, nu departe de casa ei. Se întâlni cu trei candidați (toți trei citiseră tabloidul) fără ca vreunul să-i inspire cu adevărat încredere. După ce trecu o săptămână, se așteptă să se întâmple ceea ce se întâmpla întotdeauna când voința de neînțeles a becurilor Caterina de Medici hotăra că timpul se terminase. Vor trece câteva zile și Jasper Gwyn îi va înmâna un exemplar al portretului. Ea va convoca atunci clientul, care va veni să-l ia, să plătească și să restituie cheia atelierului. Totul era rodat și se repeta identic de fiecare dată, iar asta îi plăcea. Numai că de data asta Jasper Gwyn întârzie să dea un semn de viață, în schimb însă, într-o dimineață, se prezentă la ea Mr Trawley. Spunea că, după părerea fiicei lui, becurile Caterina de Medici se stinseseră și o făcuseră chiar într-un mod destul de elegant, dar adevărul e că atunci când s-a întâmplat asta trecuseră deja nouă zile de când Jasper Gwyn nu mai venea la atelier. Fiica lui se dusese în fiecare după-masă, dar nu-l mai văzuse. Acum Mr Trawley se întreba dacă trebuia să facă ceva special sau pur și simplu să aștepte. Nu era îngrijorat, dar preferase să vină personal să se convingă că totul e în regulă.

— Sunteți chiar sigur că Mr Gwyn n-a fost în atelier nouă zile? întrebă Rebecca.

— Fiica mea așa zice.

Rebecca îl privi întrebător.

— Da, îmi dau seama, spuse el. Dar în cazul ăsta sunt înclinat s-o cred.

Rebecca spuse că va controla și că-i va da un semn de viață cât mai curând posibil. Era neliniștită, dar nu lăsă să se vadă asta.

Înainte de a pleca, Mr Trawley găsi cu cale să întrebe dacă, din întâmplare, Rebecca știa cum se desfășuraseră lucrurile, acolo, în atelier. Ceea ce voia de fapt să întrebe era dacă fiica lui se comportase decent.

— Nu știu, răspunse Rebecca. Mr Gwyn nu povestește cine știe ce din ceea ce se întâmplă acolo, nu-i stă în obicei.

— Înțeleg.

— Ceea ce am intuit eu e că fiica dumneavoastră nu e un subiect ușor, ca să spun așa.

— Nu, nu e, spuse Mr Trawley.

Făcu o pauză.

— Uneori poate fi extrem de antipatică, sau exagerat de atrăgătoare, adăugă.

Rebecca se gândi că i-ar fi plăcut să fie o fetișcană despre care să se poată spune așa ceva.

— Am să vă anunț, Mr Trawley. Sunt sigură că totul se va aranja.

Mr Trawley spuse că n-avea nici un dubiu.

A doua zi apăru în *The Guardian* un amplu reportaj despre povestea cu portretele. Era mai exact decât cel apărut în tabloid și ajungea chiar să citeze numele lui Jasper Gwyn. Tot lui îi era dedicat și un al doilea articolaș în care se vorbea despre cariera pe care o făcuse.

Rebecca se grăbi să-l caute pe Jasper Gwyn. Nu-l găsi acasă, și nici măcar o raită prin spălătoriile din cartier nu-i fu de folos. Părea că dispăruse.

55

Vreme de cinci zile nu se întâmplă nimic. Apoi Rebecca primi de la Jasper Gwyn un plic gros cu portretul fetei, împachetat cu aceeași meticuloasă grijă, și un bilet cu câteva rânduri. Spunea că îi va fi imposibil să mai dea câtva timp vreun semn de viață. Conta pe faptul că, între timp, Rebecca va face față întregii situații. Va trebui să amâne următorul portret: nu era sigur că se va putea întoarce la lucru mai devreme de două luni. Mulțumea și saluta cu o îmbrățișare. Nu făcea nici o referire la articolul apărut în *The Guardian*.

Întreaga zi Rebecca fu nevoită să respingă politicos tot felul de telefoane, din toate părțile, care voiau să știe mai multe despre povestea lui Jasper Gwyn. Nu-i plăcea că fusese lăsată singură într-un moment atât de delicat, dar, pe de altă parte, îl cunoștea suficient de bine pe Jasper Gwyn ca să recunoască un comportament pe care era inutil să încerce să-l corecteze. Făcu ceea ce trebuia să facă, o făcu cât mai bine cu putință, iar spre seară îi telefonă lui Mr Trawley ca să-i spună că portretul e gata. Apoi scoase telefonul din priză, luă portretul fetei și îl deschise. Era ceva ce nu făcea niciodată. Își impusese să înmâneze portretele fără să le arunce nici măcar o privire. O să vină momentul potrivit să le citească, își spusese mereu. Dar în seara aceea totul era altfel. Plutea în aer ceva ce semăna cu spulberarea unei vrăji, și i se păru normal, poate chiar obligatoriu, să renunțe la gesturile obișnuite. Deschise deci portretul fetei și începu să citească.

Erau patru pagini. Se opri la prima, apoi puse la loc foile și închise dosarul.

56

Fata sosi dimineața, singură. Se așeză în fața Rebeccăi. Părul lung, blond și subțire îi cădea drept de o parte și de alta a feței. Doar uneori, cu o mișcare a capului, își descoperea în întregime trăsăturile colțuroase, dar dominate de niște minunați ochi negri. Era slabă și stăpână pe propriu-i trup, fără să trădeze semne de nervozitate: părea să fi ales o anumită imobilitate elegantă drept regulă de comportament. Era îmbrăcată cu o jachetă deschisă pe un maieu violet sub care se puteau ghici sânii mici și bine făcuți. Rebecca observă mâinile palide și acoperite de răni minuscule.

— Portretul dumneavoastră, spuse, întinzându-i dosarul.

Fata îl lăsă pe masă.

— Tu ești Rebecca? întrebă.

— Da.

— Jasper Gwyn vorbește deseori despre tine.

— Nu prea-mi vine să cred. Mr Gwyn nu e tipul care să vorbească mult despre ceva.

— Da, dar despre tine vorbește.

Rebecca făcu un gest vag și zâmbi.

— Bine, zise.

Apoi îi întinse fetei o foaie s-o semneze. Pentru lichidarea datoriei se înțelesese cu tatăl.

Fata semnă fără să citească. Restitui stiloul. Făcu un semn către portret.

— L-ai citit? întrebă.

— Nu, minți Rebecca. N-o fac niciodată.

— Ce proastă.

— Poftim?

— Eu aș face-o.

— Să știți că sunt destul de mare ca să hotărăsc singură ce e bine și ce nu.

— Da, ești mare. Eşti bătrână.

— Se poate. Acum, dacă nu vă deranjează, am mult de lucru.

— Jasper Gwyn spune că ești o femeie foarte nefericită.

Atunci Rebecca o privi pentru prima oară fără nici o reținere. Văzu că are un fel odios de a fi încântătoare.

— Mr Gwyn greșește și el uneori, spuse.

Fata făcu un gest cu capul descoperindu-și pentru o fracțiune de secundă chipul.

— Ești îndrăgostită de el? întrebă.

Rebecca o privi și nu răspunse.

— Nu, nu asta era întrebarea pe care voiam s-o pun, se corectă fata. Ai făcut dragoste cu el? întrebă.

Rebecca se gândi să se ridice și s-o invite să iasă. Era evident singurul lucru pe care trebuia să-l facă. Dar simți totodată că, dacă exista un mod de a înțelege toată întâmplarea asta atât de ciudată, acolo, în fața ei, se afla poate singura cale posibilă, oricât ar fi fost ea de odioasă.

— Nu, spuse. N-am făcut niciodată dragoste cu el.

— Eu, da, spuse fata. Te interesează să știi cum e?

— Nu sunt sigură.

— Cu violență. Și-apoi, dintr-odată, cu gingășie. Îi place să se atingă. Nu vorbește niciodată. Nu închide niciodată ochii. Devine foarte frumos când termină.

O spuse privind-o pe Rebecca drept în ochi.

— Vrei să citeşti portretul împreună cu mine? întrebă.

Rebecca făcu semn că nu cu capul.

— Nu cred că vreau să mai ştiu absolut nimic despre tine, fetiţo.

— Nu ştii nimic despre mine.

— Exact, aşa e.

Fata păru pentru o clipă atrasă de ceva ce văzuse pe masă. Apoi îşi ridică privirile spre Rebecca.

— Am făcut dragoste două zile fără să dormim aproape deloc, spuse. Acolo, în atelier. Apoi el a plecat şi nu s-a mai întors. Un laş.

— Dacă nu mai ai alt venin de scuipat, discuţia noastră s-a terminat.

— Da. Încă ceva.

— Grăbeşte-te.

— Îmi faci un serviciu?

Rebecca o privi descumpănită. Fata făcu din nou mişcarea aceea cu care-şi descoperea o clipă chipul.

— Când îl vezi, spune-i că-mi pare rău pentru chestia aia cu ziarele, nu credeam că o să iasă tot circul ăsta.

— Dacă voiai să-i faci rău, ai reuşit.

— Nu, nu asta voiam. Era altceva.

— Ce?

— Nu ştiu ... voiam să-l *ating*, dar nu cred că tu poţi înţelege.

Rebecca se gândi cu ciudă că putea înţelege foarte bine. Se gândi şi la pedeapsa celor – mulţi – care nu sunt în stare să atingă fără să facă rău, şi instinctiv căută cu privirea mâinile fetei şi micile ei răni. Simţi umbra unei

compasiuni îndepărtate și știu imediat ce anume l-a înfrânt pe Jasper Gwyn, în atelier, cu fata aia.

— Cheia, spuse.

Fata căută în poșetă și puse cheia pe masă. Rămase o clipă privind-o.

— Nu vreau portretul, spuse. Aruncă-l.

Plecă lăsând ușa deschisă – umbla puțin înclinată într-o parte, ca și cum ar fi trebuit să se strecoare într-un spațiu strâmt și o făcea pentru a scăpa de tot ceea ce era.

57

Rebecca avu nevoie de ceva timp ca să-și limpezească gândurile. Renunță la obligațiile pe care trebuia să le îndeplinească, anulă toate întâlnirile, lăsă pe masă, fără să le deschidă, ziarele pe care le cumpărase. O deranja să vadă că-i tremurau mâinile – era chiar greu de înțeles dacă era vorba de furie sau de un soi de spaimă. Sună telefonul și ea nu răspunse. Își luă lucrurile și ieși.

Pe drumul spre casă se așeză într-un loc liniștit, pe treptele unei biserici, la marginea unui mic parc și se sili să-și amintească vorbele fetei. Încerca să înțeleagă ce anume făcuseră, încetul cu încetul, praf. Multe lucruri, iar pe unele le știa delicate, dar și de neclintit, cum nu sunt simplele iluzii. În mod ciudat, înainte de a se gândi la ea, se gândi la Jasper Gwyn, asemenea celor care, ridicându-se după ce au căzut, controlează dacă nu și-au spart ochelarii sau ceasul – lucrurile cele mai fragile. Era greu de înțeles cât îl rănise fetișcana aia. Cu siguranță

nesocotise o măsură pe care până în momentul acela Jasper Gwyn o indicase drept normă obligatorie a ciudatei sale munci. Dar se putea și ca toată acea grijă de a pune granițe și restricții să fi ascuns în el o dorință de a ajunge dincolo de orice regulă, chiar și o singură dată și cu orice preț – să ajungă în fond la capătul unui anumit drum. Deci era greu de spus dacă fata fusese pentru el o lovitură mortală sau țărmul spre care țintiseră toate portretele sale. Cine știe. Desigur, cele nouă zile care trecuseră fără să pună piciorul în atelier duceau cu gândul la un om speriat mai mult decât la un om ajuns undeva – la fel și faptul că rămânea ascuns, calm, dar hotărât. Numai animalele rănite se mișcă în felul ăsta. Se gândi la atelier, la cele optsprezece becuri Caterina de Medici, la muzica lui David Barber. Ce păcat, își spuse. Ce păcat uriaș, dacă totul trebuie să se termine aici.

Se duse spre casă, umblând încet; și doar atunci începu să se gândească la ea și să-și controleze rănile. Oricât ar fi dezgustat-o să admită, fata aia o învățase ceva care o umilea și care avea legătură fie cu curajul, fie cu nerușinarea, cine știe. Încercă să-și amintească momentele în care și ea fusese cu adevărat aproape de Jasper Gwyn, scandalos de aproape, și sfârși prin a se întreba ce anume greșise în momentele acelea sau ce nu înțelesese. Se întoarse cu gândul în întunericul atelierului din ultima noapte și își aminti golul care rămăsese între ei, nevenindu-i să creadă că nu știuse să-l traverseze. Dar și mai mult se gândi la dimineața în care murise Tom, la cum alergase până la Jasper Gwyn și la tot ce urmase. Își amintea spaima amândurora și nevoia mai puternică decât orice

altceva, de a sta închişi acolo înăuntru, împreună. Îşi amintea propriile-i gesturi în bucătărie, picioarele goale, telefonul care suna, fără ca ei să se oprească din vorbitul în şoaptă. Alcoolul băut, vechile discuri, copertele cărţilor, dezordinea din baie. Şi cât de uşor îi fusese să se întindă lângă el şi să adoarmă. Apoi dimineaţa grea şi privirea înspăimântată a lui Jasper Gwyn. Ea care înţelegea şi pleca.

Cu cât fusese mai exact gestul clar al feteiăleia?

Ce lecţie odioasă.

Se privi şi se întrebă dacă totul nu se putea explica simplu prin trupul ei nepotrivit şi greşit. Dar nu exista un răspuns. Doar tristeţi pe care de multă vreme nu voia să le mai înfrunte.

Acasă, în oglindă, se văzu frumoasă – şi vie.

Făcu deci, zile întregi, singurul gest care i se părea potrivit – să aştepte. Urmări indiferentă multiplicarea în ziare a articolelor care povesteau despre ciudatul caz al lui Jasper Gwyn şi se limită să le catalogheze în ordine cronologică. Răspundea la telefon, notând conştiincios toate cererile şi asigurând că în scurtă vreme va fi în stare să fie mai utilă. Nu se temea, ştia că trebuie doar să aştepte. Şi aşteptă unsprezece zile. Apoi, într-o dimineaţă, primi la birou un pachet gros, însoţit de o scrisoare şi de o carte.

În pachet se aflau toate portretele, fiecare în dosarul său. În scrisoare Jasper Gwyn lămurea că erau copiile pe care le făcuse pentru el însuşi; o ruga să le păstreze într-un loc sigur şi să nu le facă publice în nici un fel.

Adăuga o listă minuțioasă de lucruri pe care trebuia să le facă: să-i restituie lui John Septimus Hill atelierul, să renunțe la mobile și la celelalte lucruri, să elibereze biroul, să anuleze mailul cu care lucraseră, să devină de negăsit pentru ziariștii care eventual ar fi încercat s-o contacteze. Mai spunea și că se ocupase personal de plata a tot ce era de plătit și o asigura pe Rebecca de faptul că în curând va primi suma ce i se cuvine, la care se adăuga un important salariu compensator. Era sigur că nu va avea probleme.

Îi mulțumea din suflet și încă o dată ținea să spună că n-ar fi putut dori o colaboratoare mai precisă, mai discretă și mai plăcută. Își dădea seama că ar fi fost de dorit un rămas-bun mai călduros din toate punctele de vedere, dar trebuia să admită, cu părere de rău, că nu reușea să facă mai mult.

Restul scrisorii era scris de mână. Spunea așa:

Poate că ar trebui să vă explic că distanța față de fata aceea era o problemă imposibil de rezolvat, dar n-aș ști cum s-o fac fără să devin ridicol, sau fără să vă rănesc, poate. De primul lucru nu-mi pasă, al doilea însă mi-ar crea o infinită neplăcere. Vă rog să credeți pur și simplu că nu se putea altfel.

Nu vă faceți probleme pentru mine, nu mă deranjează ce s-a întâmplat și mi-e foarte clar ce am de făcut de acum încolo.

Vă doresc toată fericirea posibilă, o meritați.

Pentru totdeauna recunoscător, al dumneavoastră

Jasper Guyn, copist

Mai era o notă, după semnătură, câteva rânduri. Spunea că atașa scrisorii ultima carte ieșită din sertarele Klarisei Rode, de abia publicată. Își aducea foarte bine aminte că atunci când i-a adus portretul, în parc, ea avea în mână un roman de Klarisa Rode, despre care vorbise cu mult entuziasm. S-a gândit că putea fi o manieră frumoasă de a închide cercul dăruindu-i această carte acum: spera că-i va face plăcere s-o citească.

Nimic altceva.

Cum poate cineva să fie în felul ăsta? se gândi Rebecca.

Luă cartea, o întoarse pe toate părțile, apoi o izbi de perete – un gest pe care câțiva ani mai târziu avea să și-l amintească.

Îi veni în minte să caute pe pachet și găsi doar câteva timbre poștale din Londra. Unde se dusese Jasper Gwyn nu-i era dat desigur să știe. Departe – simțea asta cu absolută siguranță. Totul se terminase, și nici măcar cu acea solemnitate la care are dreptul apusul lucrurilor.

Se ridică, puse în agendă scrisoarea lui Jasper Gwyn și hotărî că pentru ultima oară va face ce-i cerea. Nu din datorie – dintr-un soi de melancolică exactitate. Luă cu ea, înainte de a ieși, portretele. Se gândi că una din plăcerile vieții ei va fi să nu le citească. Odată ajunsă acasă, le puse în fundul unui dulap, sub niște pulovere vechi, și acesta fu ultimul gest care-i mai trezi un regret – să știe că nimeni nu va ști de ele.

Avu nevoie de vreo zece zile ca să pună totul la punct. Celor care-i cereau explicații le dădea răspunsuri vagi. Când John Septimus Hill îi spuse să-i transmită lui Jasper Gwyn cele mai respectuoase salutări din partea lui, îi spuse că n-avea cum s-o facă.

— A, nu?

— Nu, îmi pare rău.

— Nu aveți în vedere să-l întâlniți în viitorul apropiat?

— Nu am în vedere să-l mai întâlnesc niciodată, spuse Rebecca.

John Septimus Hill își permise un zâmbet ușor sceptic pe care Rebecca îl consideră nepotrivit.

58

În anii care urmară, aparent nimeni nu mai știu nimic de Jasper Gwyn. Indiscrețiile despre ciudata lui manie a portretelor dispărură în curând din ziare, și numele lui începu să apară tot mai rar în cronicile literare. Se întâmpla să fie citat în efemere istorii ale literaturii engleze recente și de două ori îi fură dedicate câteva rânduri în legătură cu alte cărți care păreau să-l imite oarecum. Unul din romanele sale, *Surori*, ajunse în lista celor *O sută de cărți de citit înainte de a muri*, redactată de o revistă cu autoritate în domeniu. Editorul său englez și alți doi străini încercară să intre în legătură cu el, dar în trecut totul se făcea prin intermediul lui Tom, iar acum când agenția lui era închisă, nu părea să mai existe vreo modalitate de a vorbi cu omul în cauză. Era destul de răspândită senzația că mai devreme sau mai târziu va da un semn de viață. Puțini credeau că într-adevăr încetase să mai scrie.

Cât despre Rebecca, în cei patru ani care urmară, își refăcu viața, alegând s-o ia de la început. Găsise un serviciu

care n-avea nici o legătură cu cărţile, îl părăsise pe băiatul tâmpit şi îşi luase o locuinţă în afara Londrei. Într-o zi cunoscuse un bărbat însurat care avea un minunat mod de a complica tot ce atingea. Îl chema Robert. Ajunseră să se iubească mult şi bărbatul o întrebă într-o bună zi dacă putea eventual să-şi lase familia şi să încerce să întemeieze alta cu ea. Rebeccăi i se păru o idee excelentă. La treizeci şi doi de ani deveni mama unei fetiţe pe care o botezară Emma. Începu să lucreze mai puţin şi în consecinţă se îngrăşă şi mai mult, dar nici unul din cele două lucruri nu-i provocă nici un fel de regret. I se întâmpla foarte rar să se gândească la Jasper Gwyn şi întotdeauna fără vreo emoţie deosebită. Erau amintiri uşoare, ca nişte vederi expediate dintr-o viaţă precedentă.

Şi totuşi, într-o zi, când împingea căruciorul cu Emma pe coridoarele unei enorme librării londoneze, dădu peste o promoţie specială de cărţi de buzunar şi în vârful unui teanc văzu o carte de Klarisa Rode. În primul moment nu-i dădu prea multă atenţie, se gândi pur şi simplu că n-o citise niciodată. Doar când ajunse la casă îşi dădu seama că era de fapt cartea pe care cu patru ani în urmă i-o dăruise Jasper Gwyn, în ziua în care totul se terminase. Îşi aduse aminte ce făcuse cu ea. Zâmbi. Plăti.

Începu s-o citească în metrou, pentru că Emma adormise în cărucior şi drumul era destul de lung. O făcea cu plăcere, uitând de tot ce era în jurul ei, când deodată, la pagina şaisprezece, înmărmuri. Continuă să citească nevenindu-i să-şi creadă ochilor. Apoi ridică privirea şi spuse cu voce tare:

— Ia te uită, ce ordinar!

Ceea ce citea în cartea lui Rose era nici mai mult, nici mai puțin decât propriul ei portret, cuvânt cu cuvânt, exact portretul pe care Jasper Gwyn i-l făcuse cu ani în urmă.

Se întoarse către vecinul ei și într-o manieră ireală simți de datoria ei să explice, tot cu voce tare:

— L-a copiat, l-a copiat de la Rode, nemernicul!

Vecinul nu păru să înțeleagă importanța chestiunii, dar între timp ceva se pusese în mișcare în mintea Rebeccăi – ca o formă de bun-simț întârziat – și ea își coborî din nou privirea pe carte.

O clipă, se gândi.

Controlă data publicării și înțelese că ceva nu se potrivea. Jasper Gwyn îi făcuse portretul cel puțin cu un an înainte. Cum reușește cineva să copieze o carte care n-a apărut încă?

Se întoarse din nou către vecinul ei, dar era evident că el nu putea să-i fie de prea mare ajutor.

Poate că Jasper Gwyn o citise înainte să fie publicată, se gândi. Era o ipoteză plauzibilă. Își aducea vag aminte că povestea manuscriselor Klarisei Rode era una foarte complicată. Era cât se poate de probabil că Jasper Gwyn reușise, cine știe cum, să le vadă înainte de a ajunge pe mâna editorului. Se potrivea. Dar exact în momentul acela, de departe, îi veni în minte o frază pe care i-o spusese Tom, cu mult timp în urmă. Fusese în ziua în care îi explicase ce fel de tip era Jasper Gwyn. Îi spusese povestea cu fiul pe care nu-l recunoscuse niciodată. Dar îi mai spusese ceva: că existau niște cărți, cel puțin două, scrise de Jasper Gwyn, care circulau prin lume, *dar nu cu numele său.*

Fir-ar să fie, se gândi.

Uite de ce continuă să apară cărți inedite ale ăleia. *Le scrie el.*

Era o nebunie, dar putea să fie și adevărul.

Asta ar fi schimbat multe lucruri, își spuse. În mod instinctiv se gândi la ziua în care totul se sfârșise și se văzu în timp ce izbea de perete cartea aia idioată. Se poate să nu fi fost o carte idioată, ci un dar extraordinar? Reușea cu greu să pună cap la cap toate fragmentele. Îi trecu pentru o clipă prin minte că îi fusese restituit ceva important, ceva ce i se cuvenea de foarte mult timp. Încerca să înțeleagă *exact* ce anume, când își dădu seama că metroul se oprise în stația în care trebuia să coboare.

— La dracu'!

Se ridică și coborî în fugă.

Îi trebui o clipă să-și dea seama că uitase ceva.

— Emma!

Se întorse în timp ce ușile se închideau. Începu să bată cu palma în geamuri și să urle ceva, dar vagonul se pusese deja încet în mișcare.

Lumea se oprise și o privea.

— Fetița mea! țipă Rebecca. Fetița mea e în metrou!

N-a fost foarte simplu, după aceea, s-o recupereze.

59

Mai târziu, nu i se păru că e cazul să-i povestească totul lui Robert, dar când veni vremea să meargă la culcare, Rebecca îi spuse că era absolut necesar să termine de

citit ceva pentru serviciu și-l rugă să se ducă să se culce, ea mai rămânea, va termina repede.

— Și dacă se trezește Emma? întrebă el.

— Ca de obicei. O sufoci cu perna.

— De acord.

Era un bărbat cu un caracter adorabil.

Întinsă pe sofa, Rebecca luă cartea lui Rode, reîncepu cu prima pagină și citi până la sfârșit. Era două noaptea când ajunse la ultima pagină. Povestea se petrecea într-un orășel danez din secolul al XIX-lea și vorbea despre un tată și cei cinci copii ai lui. O găsi minunată. Imediat, după primele pagini, exista într-adevăr, oarecum încastrat, portretul pe care Jasper Gwyn i-l făcuse, dar în zadar căută Rebecca în restul cărții ceva în care să existe niște urme semnificative. Nici nu i se păru că ar exista vreo pagină care să fi fost scrisă special pentru ea. Doar soiul ăla de tablou, așezat într-un colț, cu o evidentă măiestrie.

Terminase de atâta timp cu Jasper Gwyn, încât faptul că încerca acum să înțeleagă ce însemna toată povestea aia, i se păru pentru o clipă un efort pe care n-avea chef să-l facă. Era târziu, a doua zi trebuia s-o ducă pe Emma la soacră-sa și apoi să alerge la serviciu. Se gândi că era mai bine să lase totul baltă și să se ducă la culcare. Dar în timp ce stingea luminile și mai găsea câte ceva de pus în ordine, avu senzația ciudată că nu e acolo și că cizelează detaliile vieții altei femei. Cu o ușoară tulburare înțelese că, într-o singură zi, o anumită distanță la care lucrase ani de zile, se evaporase cu eleganță – o perdea mișcată de o pală de vânt. Și de departe o ajunse un dor pe care-l crezuse învins pentru totdeauna.

Așa că, în loc să se ducă la culcare, făcu un lucru pe care n-ar fi crezut niciodată că-l va face. Deschise un dulap și scoase de sub un vraf de pături de iarnă dosarele cu portrete. Își făcu o cafea, se așeză la masă și începu să deschidă dosarele la întâmplare. Începu să citească ici colo, pe sărite, la fel cum s-ar fi plimbat într-o galerie cu tablouri. N-o făcea ca să încerce să înțeleagă ceva sau ca să găsească răspunsuri. Se bucura doar de culori, de lumina aceea specială, de pasul sigur, de urmele unei anumite imaginații. O făcea pentru că toate lucrurile acelea erau un loc și, în acea noapte, ea n-ar fi vrut să fie în nici un alt loc.

Termină când mijeau zorii. O usturau ochii. Simți brusc o oboseală grea, de neamânat. Merse să se culce, și Robert se trezi atât cât s-o întrebe, fără să-și dea seama, de fapt, dacă totul era în regulă.

— Totul e-n regulă, dormi.

Se lipi puțin de el, întorcându-se pe o parte și adormi.

60

În ziua următoare, când se trezi, nu mai înțelese nimic. Telefonă la birou ca să spună că avea ceva urgent de rezolvat și nu va putea merge la lucru. Apoi o duse pe Emma la soacră-sa, o doamnă simpatică, mai grasă decât ea, care-i era infinit de recunoscătoare pentru că-i salvase fiul din ghearele unei vegetariene. Rebecca îi spuse că se va întoarce după-amiază și mai adăugă că, dacă se va întâmpla să întârzie, o să dea un semn de viață. O sărută pe Emma și se întoarse acasă.

În liniștea camerelor pustii reluă cartea lui Rode. Și își impuse să gândească. Detesta enigmele și știa că nu era suficient de inteligentă ca să-și petreacă timpul dezlegându-le. Nu era nici măcar suficient de sigură că vrea să redeschidă povestea aceea pe care o credea moartă și-ngropată. Dar evident că i-ar fi plăcut să fie sigură că volumul acela fusese într-adevăr un cadou pentru ea – gestul iubitor care în despărțirea de acum câțiva ani îi lipsise. Așa cum o atrăgea, fără doar și poate, posibilitatea de a descoperi, ea singură, până unde putea ajunge, cu adevărat, ciudățenia fără sfârșit a lui Jasper Gwyn.

Rămase mult timp pe gânduri.

Apoi se ridică, luă dosarele portretelor, îl scoase din vraf pe cel cu portretul ei și le puse pe toate celelalte într-o sacoșă. Se îmbrăcă și chemă un taxi. Ceru să fie dusă undeva pe lângă British Museum, pentru că hotărâse că dacă exista pe lume o persoană care putea s-o ajute, aceea era Doc Mallory.

61

Îl cunoscuse pe Mallory în biroul lui Tom, era unul din multele personaje incredibile care lucrau acolo, deși cuvântul *a lucra* nu era cel mai exact cu putință. Avea cam cincizeci de ani, avea și un nume adevărat, dar toți îi spuneau *Doc*. Tom îl ținea pe lângă el de foarte mult timp și-l considera absolut indispensabil. Mallory era într-adevăr omul care citise tot. Avea o memorie formidabilă și părea să fi petrecut două vieți răsfoind cărți și

catalogându-le într-un miraculos fișier mintal. Când cineva avea nevoie de ceva mergea la el. Întotdeauna îl găseau la birou citind. Era îmbrăcat întotdeauna cu costum și cravată, pentru că, susținea el, tuturor cărților li se datorează un anumit respect, chiar și celor oribile. Mergeau la el ca să afle grafia exactă a numelor rusești sau pentru a-și face o idee despre literatura japoneză a anilor '20. Lucruri de-astea. Era un privilegiu să-l vezi lucrând. Odată, unul dintre autorii lui Tom fu acuzat de plagiat, părea să fi copiat scena unei încăierări dintr-un roman polițist american din anii '50. Tom smulsese paginile incriminate din carte și i le dusese lui Mallory.

— Vezi dacă reușești să-ți amintești vreo treizeci de cărți în care există o asemenea scenă, îi spuse.

Două ore mai târziu Mallory se prezentase cu o listă detaliată de încăierări și bătăi care păreau toate scrise de aceeași mână.

— Ești formidabil! exclamase Tom.

— Nu mi-am făcut decât datoria, răspunsese Mallory și se întorsese la biroul lui să citească o biografie a lui Magellan.

Când murise Tom, din economiile pe care le avea deschisese o mică librărie, în spate la British Museum, în care ținea numai cărți care-i plăceau. Rebecca se ducea pe-acolo din când în când, mai mult din plăcerea de a-l vedea și de a vorbi puțin cu el. Dar ziua aceea era diferită, voia să-l întrebe ceva foarte exact. Când intră în magazin, chiar înainte de a-l saluta, întoarse cartonașul agățat pe ușă pe care scria *DA, SUNT DESCHIS!* Pe cealaltă parte zicea *NU MĂ ÎNTORC IMEDIAT.*

— Ai intenția să stai mult, mi se pare, spuse Mallory din spatele tejghelei.

— Fii sigur de asta, spuse Rebecca.

62

Puse sacoșa jos și se duse să-l îmbrățișeze. Nu că-l chiar iubea, ci dintr-un sentiment oarecum asemănător. Avea același miros dintotdeauna, de praf și bomboane de anason.

— N-ai aerul cuiva care a venit să cumpere o carte, Rebecca

— Așa e. Am venit să-ți fac această zi de neuitat.

— Vai!

— Doc, îți aduci aminte de Jasper Gwyn?

— Glumești?

Și se și apucă să-i înșire biografia completă.

— Termină, altceva voiam să te întreb. Îți aduci aminte povestea cu portretele?

Mallory începu să râdă.

— Cine nu și-o amintește, la Tom nu se vorbea de altceva.

— Ai mai aflat vreodată ceva?

— În realitate tu erai cea care știa totul.

— Da, dar tu știai ceva?

— Puțin. Se spunea că-și pierduse mințile pentru ideea aia. Dar se zvonea și că ajunsese să vândă portretele pentru o sută de mii de lire.

— Măcar de-ar fi fost așa, spuse Rebecca.

— Vezi că tu știi mai mult?

— Da, dar nu știu totul, îmi lipsește un fragment și numai tu mă poți ajuta.

— Eu?

Rebecca se aplecă spre sacoșă, scoase dosarele și le puse pe tejghea.

Doc Mallory se ocupa de niște facturi, când intrase ea, de aceea era în cămașă. Se răsuci pe călcâie, se duse să-și ia haina, o îmbrăcă și se întoarse în spatele tejghelei.

— Astea sunt? întrebă.

— Da.

— Pot?

Întoarse dosarele spre el și își sprijini cu delicatețe mâinile deschise pe ele.

— Tom și-ar fi dat un braț să le poată citi, spuse cu o undă de tristețe în glas.

— Și tu?

Mallory ridică privirea spre ea.

—Știi foarte bine că ar fi un privilegiu pentru mine să le pot citi.

— Atunci fă-o Doc, am nevoie s-o faci tu.

Câteva clipe Mallory nu scoase o vorbă. Îi străluceau ochii.

— De ce? întrebă.

— Trebuie să știu dacă sunt copiate.

— *Copiate*?

— Luate din alte cărți, nu știu, cam așa ceva.

— Ce spui? N-ar avea nici un sens.

— Multe lucruri nu au nici un sens când ai de-a face cu Jasper Gwyn.

Mallory zâmbi. Știa că e adevărat.

— Tu le-ai citit?

— Mai mult sau mai puțin.

— Și ți-ai făcut o idee?

— Nu. Dar eu n-am citit toate cărțile din lume.

Mallory izbucni în râs.

— Să știi că nu le citesc pe toate. Deseori doar *le răsfoiesc*, spuse.

Apoi trase puțin dosarele spre el.

— După părerea mea ești nebună.

— Hai să alungăm orice îndoială. Citește-le.

El mai ezită o clipă.

— Ar fi o enormă plăcere.

— Atunci citește-le.

— Bine, o să le citesc.

— Nu, n-ai înțeles, le citești acum, apoi le uiți imediat și dacă îți trece doar prin minte să vorbești despre ele cu cineva, vin aici eu personal și îți smulg coaiele.

Mallory o privi. Rebecca îi răspunse cu un zâmbet.

— Glumesc.

— Aha.

— Dar nu prea mult.

Apoi își scoase impermeabilul, căută un scaun pe care să se așeze și-i spuse lui Mallory să nu-și facă probleme de timp, aveau toată ziua la dispoziție.

— N-ai să-mi dai ceva de citit ca să nu mă plictisesc? întrebă.

Mallory făcu un gest vag către rafturi, fără măcar să-și ridice privirea de pe dosarele închise încă.

— Servește-te, eu am treabă, spuse.

63

După două ore Mallory închise ultimul dosar și o vreme rămase nemișcat. Rebecca își ridică privirea de pe carte și dădu să spună ceva. Dar Mallory îi făcu semn să tacă. Voia să se mai gândească puțin sau avea nevoie de timp ca să se întoarcă dintr-un loc foarte îndepărtat.

În cele din urmă o întrebă pe Rebecca ce crezuseră clienții despre portretele acelea. Așa, de curiozitate.

— Erau întotdeauna foarte mulțumiți, răspunse Rebecca. Se recunoșteau. Era un lucru la care nu se așteptau, un soi de magie.

Mallory aprobă.

— Da, pot să-mi imaginez.

Apoi mai întrebă ceva.

— Tu știi care e al lui Tom?

Pe portrete nu existau nume, puteau fi ale oricui.

— Nu sunt sigură, dar cred că l-am recunoscut.

Se priviră.

— Cel în care sunt numai copii? îndrăzni Mallory o supoziție.

Rebecca dădu din cap.

— Aș fi făcut pariu, spuse Mallory râzând.

— E chiar Tom, nu-i așa?

— Leit.

Rebecca îi zâmbi. Era incredibil cum bărbatul ăla înțelesese totul fără să pună măcar o singură întrebare. Poate că să citești mii de cărți nu e un lucru chiar atât de inutil, se gândi. Apoi își aminti că se afla acolo pentru ceva foarte precis.

— Și despre povestea aia cu plagiatul ce-mi spui, Doc?

O spuse ca și cum n-ar fi fost în fond un detaliu foarte important.

Mallory ezită un moment. Făcu niște gesturi vagi și câștigă puțin timp scoțând o batistă mare și suflându-și nasul zgomotos. În timp ce o împăturea și o punea în buzunar spuse că el citise deja unul dintre portretele alea. Scoase un dosar dintre celelalte și îl puse pe masă. Îl deschise. Reciti câteva rânduri.

— Da, ăsta vine direct din altă carte, spuse cu neplăcere.

Rebecca simți o-nțepătură și nu reuși să-și ascundă o grimasă.

— Ești sigur? întrebă.

— Da.

Totul devenea îngrozitor de complicat.

— Îți aduci aminte ce carte e? întrebă.

— Da, se numește *De trei ori în zori*. O carte frumoasă, scurtă. Din câte-mi amintesc eu, prima parte seamănă mult cu portretul ăsta, poate nu e chiar exact la fel, mi se pare că e mai lungă. Dar aș putea să jur că vreo câteva fraze sunt identice. Iar scena e aceeași, cei doi într-un hotel, n-am nici un dubiu.

Rebecca își trecu mâna prin păr. Du-te la dracu', se gândi. Luă dosarul deschis, îl întoarse spre ea, aruncă o privire spre începutul portretului. Unul dintre cele mai frumoase, fir-ar să fie.

— Ai cartea? întrebă.

— Nu, o aveam, dar s-a vândut imediat. O tipărise o mică editură, în puține exemplare, era un soi de raritate.

— În ce sens?

— Hm, o găsiseră printre hârtiile unui bătrân maestru de muzică, un indian care murise cu câțiva ani înainte. Nimeni nu știa că scrisese vreodată ceva, dar povestirea aia a ieșit brusc la iveală. Li s-a părut foarte frumoasă și au publicat-o, poate acum vreo doi ani. Doar în vreo mie de exemplare, poate mai puțin. Un fleac.

Rebecca ridică privirile spre el.

— Ce-ai spus?

— În ce sens?

— Repetă ce ai spus.

— Nimic... Că a scris-o un indian mort în urmă cu câțiva ani, unul care făcea cu totul altceva, unul care nu publicase niciodată nimic în timpul vieții. Un soi de delicatesă, nu? Dar foarte frumoasă, trebuie să recunosc. Chestia tipică pe care unul ca Jasper Gwyn putea s-o fi citit.

Chestia tipică pe care unul ca Jasper Gwyn putea s-o fi scris, se gândi Rebecca. Și Doc Mallory nu înțelese bine de ce dintr-odată se trezi că ea îl îmbrățișa. Și nici măcar ochii ăia roșii nu-i înțelegea prea bine.

— Doc, te iubesc.

— Trebuia să mi-o fi spus acum câțiva ani, baby.

— Nu le copia, Doc, nu le copia deloc.

— De fapt, eu adineaori ți-am demonstrat contrariul.

— Într-o zi o să-ți explic, dar trebuie să mă crezi, nu le copia.

— Și cu *De trei ori în zori* cum rămâne?

— Las-o baltă, nu poți înțelege, spune-mi mai bine dacă o ai.

— Ți-am spus deja. Nu.

— Tu n-ai niciodată nimic.

— Hei, domnișorică!

— Glumesc, hai, scrie-mi aici titlul și autorul.

Mallory o făcu. Rebecca aruncă o privire.

— Akash Narayan, *De trei ori în zori*, OK.

— Editura avea unul din numele alea absurde de tipul Bobul și spicul, cam așa ceva.

—O găsesc eu. Acuma fug s-o caut.

Adună dosarele, le puse în sacoșă. În timp ce-și îmbrăca impermeabilul îi aminti lui Mallory ce i se va întâmpla dacă va îndrăzni măcar să scoată o vorbă despre ce citise în ziua aceea.

— Bine, bine.

— Mă întorc în curând și-ți povestesc totul. Ești grozav, Doc.

Plecă în grabă ca și cum ar fi avut o întârziere de ani de zile. Și într-un sens avea.

În seara aceea, înainte de a închide, Doc Mallory se duse la raftul pe care ținea două trei romane de Jasper Gwyn (primul nu-i plăcuse niciodată). Le luă și o vreme le învârti în mână. Spuse ceva în șoaptă, făcând un mic gest cu capul, poate o plecăciune.

64

Rebecca găsi *De trei ori în zori* într-o enormă librărie din Charing Cross, și pentru prima oară se gândi că acele odioase supermarketuri de cărți aveau poate un sens. Nu rezistă tentației și începu s-o răsfoiască acolo,

așezată pe jos, într-un colț liniștit unde se aflau texte de puericultură.

Editorul avea într-adevăr un nume ciudat. Via și plugul. Oribil, se gândi. Pe clapa copertei se afla nota biografică a lui Akash Narayan. Spunea că se născuse la Birmingham și că tot acolo murise la nouăzeci și doi de ani, după ce-și petrecuse viața predând muzică. Nu specifica ce fel de muzică. Apoi spunea că *De trei ori în zori* era singura lui carte și că fusese publicată postum. Nimic altceva. Nici urmă de fotografie.

Nici coperta a patra nu spunea cine știe ce. Dezvăluia că acțiunea se petrecea într-un oraș englezesc neprecizat, într-un interval de timp de două ore. Dar două ore cât se poate de paradoxale, adăuga, pe un ton voit enigmatic.

Aruncând o privire pe pagina de titlu, descoperi că romanul fusese scris în limba hindi și că doar după aceea fusese tradus în engleză. Numele traducătorului nu-i spunea nimic. Dar citi în schimb cu multă satisfacție dedicația, ciudată, care apărea la începutul primului capitol.

Caterinei de Medici și maestrului din Camden Town.

— Bine te-am regăsit, Mr Gwyn, spuse în șoaptă.

Apoi se grăbi spre casă pentru că avea o cărticică de citit.

65

O lăsă pe Emma să doarmă la bunica ei și-l întrebă pe Robert dacă putea să meargă la cinema cu vreun prieten pentru că trebuia categoric să rămână singură acasă în seara aia. Avea ceva greu de făcut și ar fi vrut să lucreze în tihnă, fără ca cineva să se învârtă prin casă. O spuse frumos, iar el, cum am spus, avea un caracter adorabil. Întrebă doar la ce oră putea să se întoarcă.

— Nu mai devreme de ora unu? încercă Rebecca.

— Să vedem, spuse el, care își propusese o seară cu o jumătate de oră în fața televizorului și devreme la culcare.

Apoi, înainte de a ieși, o sărută și întrebă doar:

— Nu trebuie să-mi fac probleme, nu-i așa?

— Categoric nu, spuse Rebecca – chiar dacă nu era foarte sigură.

Rămasă singură, se așeză la masă și începu să citească.

Așa cum prevăzuse, Doc nu greșise. *De trei ori în zori* avea trei părți și prima era foarte asemănătoare cu unul dintre portretele lui Jasper Gwyn. Era adevărat și că era mai lungă, dar când controlă, Rebecca văzu că toate lucrurile importante existau. Fără îndoială cele două texte erau rude apropiate.

Doc nu greșise nici când spusese că era vorba despre o carte minunată. Celelalte două părți curgeau atât de firesc, încât Rebecca ajunse să le citească uitând pagini întregi de ce o făcea. În general erau dialoguri, iar protagoniștii erau doi, mereu ei – dar într-un mod care avea ceva paradoxal și surprinzător. La sfârșit îți părea parcă rău că Akash Narayan își pierduse timpul predând muzică,

când putea să scrie așa ceva. Evident, cu condiția să crezi că el exista cu adevărat.

Rebecca se ridică să-și facă o cafea. Se uită la ceas, văzu că-i mai rămânea încă o bună bucată de timp. Se duse să ia portretele lui Jasper Gwyn și le puse pe masă.

Bine, își spuse. Să rezumăm. Klarisa Rode nu există, Jasper Gwyn e cel care scrie cărțile ei. Același lucru pentru Akash Narayan. Și până aici e clar, se gândi. De ce a vârât portretul meu în cartea lui Rode pot să-mi imaginez: pentru că mă iubea (își spuse zâmbind). Acum să încercăm să descoperim de ce naiba a vârât celălalt portret în *De trei ori în zori.* Și chiar portretul ăla. Cine-i mizerabilul care a meritat un dar la fel de frumos ca al meu? se întrebă. Începea să se amuze.

Problema era că în portretele pe care Jasper Gwyn i le încredințase nu exista nimic care s-o ajute să-l identifice cu siguranță pe unul dintre clienții care plătiseră ca să le aibă. Nu tu nume, nu dată, nimic. De altfel, tehnica simplă, dar deosebită, cu care erau executate nu făcea ușoară recunoașterea persoanei care le inspirase, dacă n-o cunoșteai foarte bine. Ce mai, dădea impresia unui lucru făcut cu intenții prohibitive.

Rebecca începu să acționeze prin excludere. Citise o pagină din portretul fetei și cu o satisfacție deosebită putea să spună că acela din *De trei ori în zori* nu era al ei. I se părea că recunoscuse portretul lui Tom, și, dacă avea îndoieli, Mallory i le spulberase: deci și acela putea fi exclus (păcat, se gândi, era singurul care n-ar fi deranjat-o). Deci mai rămâneau nouă.

Luă o foaie și scrise numele în coloană.

Mr Trawley.

Femeia de patruzeci de ani obsedată de India (hopa, se gândi).

Fosta stewardesă.

Băiatul care picta.

Actorul.

Tinerii care se căsătoriseră de curând.

Medicul.

Femeia cu cele patru poezii de Verlaine.

Croitorul reginei.

Sfârșit.

Se ridică și se duse să ia portretele. Puse deoparte dosarele cu portretul său, cel al lui Tom și cel al fetei. Apoi le deschise pe celelalte și le întinse pe masă.

Și acum să vedem dacă reușesc să înțeleg ceva.

Încercă diverse ipoteze și de mai multe ori mută dosarele deschise pe masă, încercând să le atribuie personajelor din listă. Era ceva să-ți ia foc creierii, și din cauza asta Rebecca își dădu seama numai după câtăva vreme de un detaliu pe care ar fi trebuit să-l vadă de mult și care o lăsă interzisă. Personajele erau nouă, iar portretele zece.

Controlă de trei ori, dar nu era nici un dubiu.

Jasper Gwyn îi trimisese un portret în plus.

Imposibil, se gândi. Ea purtase tratativele pentru portretele alea, unul câte unul, le urmărise de la început până la sfârșit, și era de neînchipuit ca, în tot timpul cât lucraseră împreună, Jasper Gwyn să fi putut face unul de care ea să nu știe nimic.

Portretul acela n-ar fi trebuit să existe.

Numără din nou.

Nimic, erau chiar zece.

De unde apărea al zecelea? Și cine dracu' era?

Înțelese brusc, cu viteza fulgerătoare cu care sunt înțelese uneori, mult timp după ce s-au întâmplat, lucrurile care se află sub ochii noștri dintotdeauna, trebuie doar să știm să le privim.

Luă în mână portretul din *De trei ori în zori* și începu să-l recitească.

Cum de nu m-am gândit de la început, se întrebă.

Holul hotelului, fir-ar să fie.

Continuă să citească, cu aviditate, parcă sorbită de cuvinte.

La naiba, e chiar el, identic, se gândi.

Atunci ridică privirea de pe foaie și înțelese că toate portretele făcute de Jasper Gwyn ar fi rămas ascunse, așa cum dorise el, două însă ar fi făcut-o într-un fel deosebit, călătorind prin lume cusute secret între paginile a două cărți. Pe unul îl cunoștea foarte bine, era al său. Pe celălalt îl recunoscuse acum și era portretul pe care orice pictor, mai devreme sau mai târziu, încearcă să-l facă – portretul lui însuși. I se păru că, de departe, se priveau, înălțate cu o palmă deasupra tuturor celorlalte. Acum da, se gândi – acum e așa cum n-am încetat niciodată să-mi închipui că este.

Se ridică și căută un gest pe care să-l facă. Ceva simplu. Începu să pună în ordine cărțile care zăceau cam peste tot, prin casă. Nu făcea decât să le așeze una peste alta, dar în teancuri mici, de la cea mai mare la cea mai mică.

În timpul ăsta se gândea la tandrețea târzie a lui Jasper Gwyn, răsucind-o în minte, plăcându-i s-o observe din toate părțile. O făcea în lumina unei fericiri ciudate, pe care n-o simțise niciodată și pe care i se păru că o purtase totuși cu ea ani de zile, așteptând-o. I se păru imposibil faptul că, în tot acel timp, reușise să facă altceva decât să aibă grijă de ea și s-o ascundă. De ce suntem în stare, se gândi. Să creștem, să iubim, să facem copii, să îmbătrânim – și toate astea în timp ce suntem și altundeva, în răstimpul unui răspuns neprimit sau al unui gest neterminat. Câte cărări, și cu ce pași diferiți le urcăm, în ceea ce pare o călătorie unică.

Când Robert se întoarse acasă, ușor cherchelit, ea, trează încă, stătea pe sofa. Pe masă, împrăștiate, se aflau toate dosarele.

— Totul e-n regulă? o întrebă el.

— Da.

— Ești sigură?

— Da, așa cred.

66

Apoi ar fi putut face multe lucruri, unul cu siguranță: să descopere unde era ascuns Jasper Gwyn. N-ar fi fost greu să ajungă la el trecând pe la editorul lui Rode sau pe la cel al lui *De trei ori în zori*. În schimbul tăcerii sale i-ar fi dat fără îndoială o adresă sau altceva.

Și totuși, zile de-a rândul își trăi viața ei normală, permițându-și doar din când în când câte un gând clandestin.

Uneori se pierdea închipuindu-și scena în care ea ajungea în vreun loc absurd și se oprea în fața unei case așteptând. Își imagina că nu se va mai întoarce niciodată. De mai multe ori scrise și rescrise în minte o scurtă scrisoare, pe care o gândea scrisă de mână, cu o caligrafie elegantă. I-ar fi plăcut ca el să știe că ea știa, nimic altceva. Și că era încântată. Uneori se gândea la Doc. Și ce frumos ar fi fost să-i povestească tot. Sau că ar fi fost minunat să povestească totul oricui de nenumărate ori.

Între timp își trăia viața de toate zilele.

Când simți că venise momentul, dintre toate lucrurile pe care ar fi putut să le facă alese unul, cel mai mic – ultimul.

67

Ajunse la Camden Town și trebui să întrebe mai multă lume până să găsească prăvălia bătrânelului cu becurile. Îl găsi așezat într-un colț, cu mâinile-n poală. Nu păreau să-i meargă prea bine afacerile.

— Se poate? întrebă intrând.

Bătrânelul făcu unul din gesturile sale.

— Mă numesc Rebecca. Cu ani în urmă am lucrat cu Jasper Gwyn, vă amintiți de el?

Bătrânelul apăsă pe un buton și în prăvălie se aprinse o lumină blândă și obosită.

— Gwyn?

— Da. Venea aici pentru becurile din atelierul său. Lua de fiecare dată optsprezece, mereu aceleași.

— Sigur că-mi aduc aminte, sunt bătrân, nu sunt tâmpit.

— Nu voiam să spun asta.

Bătrânelul se ridică și se apropie de tejghea.

— N-a mai venit, spuse.

— Nu. Nu mai lucrează în oraș. A închis atelierul. A plecat.

— Unde?

Rebecca ezită o clipă.

— Habar n-am, spuse.

Bătrânelul izbucni într-un râs frumos, mai puțin bătrân decât el. Părea mulțumit că Jasper Gwyn reușise să-și piardă urmele.

— Scuzați-mă, spuse.

— De ce?

— Am o slăbiciune pentru cei care dispar.

— Nu vă faceți probleme, și eu, spuse Rebecca.

Apoi scoase o carte din poșetă.

— V-am adus ceva. M-am gândit că v-ar face plăcere.

— Mie?

— Da, dumneavoastră.

Puse pe tejghea *De trei ori în zori*. Era exemplarul pe care-l citise ea, nu reușise să găsească altul.

— Ce-i asta? întrebă bătrânelul.

— O carte.

— Asta văd. Dar ce e?

— O carte pe care a scris-o Jasper Gwyn.

Bătrânelul nici măcar n-o atinse.

— Am încetat să mai citesc acum șase ani.

— Adevărat?

— Prea multe becuri. Mi s-a dus naibii vederea. Prefer s-o păstrez pentru munca mea.

— Îmi pare rău. În orice caz nu e nevoie să citiți cu adevărat cartea asta, e suficient să citiți un rând.

— Ce-i asta, un joc? întrebă bătrânelul, puțin enervat deja.

— Nu, nu, nici un joc, spuse Rebecca.

Deschise cartea la prima pagină și o apropie de bătrânel.

Bătrânelul n-o atinse. Aruncă o privire bănuitoare spre Rebecca, apoi se aplecă deasupra cărții. Trebui să se apropie mult, cu nasul aproape lipit de pagină.

Trebuia doar să citească titlul și dedicația. Avu nevoie de ceva timp. După care ridică încet capul.

— Ce înseamnă asta? întrebă.

— Nimic. E o dedicație. Jasper Gwyn v-a dedicat cartea, atâta tot. Dumneavoastră și becurilor ălora, eu asta înțeleg.

Bătrânelul coborî din nou capul într-un mod exagerat și reciti totul de la capăt. Voia să controleze bine.

Se ridică și luă cartea din mâinile Rebeccăi, cu o grijă pe care de obicei o acorda numai becurilor sale.

— Vorbește despre mine? întrebă.

— Nu, de fapt cred că nu. V-a dedicat-o pentru că vă admiră. Sunt sigură de asta. Avea o deosebită considerație pentru dumneavoastră.

Bătrânelul înghiți în sec. Învârti puțin cartea în mână.

— Țineți-o, spuse Rebecca, e a dumneavoastră.

— Serios?

— Sigur că da.

Zâmbind, bătrânelul își coborî din nou privirea pe carte și se uită câteva clipe la copertă.

— Nu e numele lui Jasper Gwyn, observă.

— Lui Jasper Gwyn îi place uneori să scrie cărți sub un nume fals.

— De ce?

Rebecca ridică din umeri.

— E o poveste lungă. Să zicem că-i place să se ascundă.

— Să dispară.

— Da, să dispară.

Bătrânelul dădu din cap, ca și cum ar fi fost în stare să înțeleagă perfect.

— Mie mi-a spus că era copist.

— Nu era cu totul fals.

— Adică?

— Când l-ați cunoscut dumneavoastră copia oameni. Făcea portrete.

— Tablouri?

— Nu. *Scria* portrete.

— Există așa ceva?

— Nu. Adică a început să existe atunci când a început el s-o facă.

Bătrânelul se gândi puțin. Apoi spuse că și becurile făcute de mână nu existau înainte ca el să înceapă să le facă.

— La început toți mă considerau nebun, adăugă.

Apoi povesti că prima care a crezut în el a fost o contesă care voia în salonul ei o lumină la fel cu cea a aurorei.

— N-a fost deloc ușor, își aminti.

Rămaseră multă vreme fără să scoată o vorbă, apoi Rebecca spuse că trebuia să plece.

— Da, sigur, spuse bătrânelul. Ați fost deosebit de amabilă să veniți până aici.

— Am făcut-o cu plăcere, eu am stat în lumina becurilor dumneavoastră. E o lumină foarte greu de uitat.

Poate că bătrânelului îi veniră niște lacrimi în ochi, dar era imposibil de spus, pentru că ochii bătrânilor plâng puțin întotdeauna.

— Mi-ați face o onoare dacă ați accepta un mic dar, spuse.

Se apropie de un raft, luă un bec, îl înveli într-o foaie de hârtie velină și i-l întinse Rebeccăi.

— E un bec Caterina de Medici, o lămuri. Aveți grijă de el.

Rebecca îl luă cu multă atenție și-l puse în poșetă. Era ca și cum i-ar fi dăruit un mic animal. Viu.

— Mulțumesc, spuse. E un dar minunat.

Se îndreptă spre ușă și doar cu puțin înainte de a o deschide auzi vocea bătrânelului punând o întrebare.

— Cum făcea?

Se întoarse.

— Poftim?

— Cum făcea Mr Gwyn *să scrie* portrete?

Rebeccăi i se pusese întrebarea aceea de zeci de ori. Începu să râdă. Dar bătrânelul era serios.

— Vreau să spun, ce naiba scria în portretele ălea?

Rebecca avea un răspuns pe care-l pregătise de ani de zile, ca să taie scurt ori de câte ori i se punea întrebarea asta. Era pe punctul de a-l spune, când simți lumina blândă și obosită din jurul ei. Atunci spuse altceva.

— Scria povești, spuse.

— Povești?

— Da. Scria un fragment de poveste, o scenă, ca și cum ar fi un fragment de carte.

Bătrânelul clătină din cap.

— Poveștile nu sunt portrete.

— Jasper Gwyn credea că da. Într-o zi, când stăteam pe o bancă în parc, mi-a explicat că noi toți avem o anumită idee despre noi înșine, poate de-abia schițată, confuză, dar în cele din urmă ajungem să avem o anumită idee despre noi înșine, iar adevărul e că deseori facem să coincidă acea idee cu un anumit personaj imaginar în care ne recunoaștem.

— Ca de exemplu?

Rebecca se gândi puțin.

— Ca de exemplu cineva care vrea să se întoarcă acasă, dar nu mai găsește drumul. Sau altcineva care vede întotdeauna lucrurile cu o clipă înaintea altora. Chestii din astea. E ceea ce reușim să intuim despre noi.

— Dar e o chestie idioată.

— Nu. E imprecisă.

Bătrânelul o fixă. Se vedea că voia să înțeleagă cu tot dinadinsul.

— Jasper Gwyn m-a învățat că nu suntem personaje, suntem povești, spuse Rebecca. Ne oprim la ideea că suntem un personaj prins în cine știe ce aventură, chiar foarte simplă, dar ceea ce ar trebui să înțelegem e că noi suntem toată povestea, nu numai personajul acela. Suntem pădurea prin care se plimbă, ticălosul care-l păcălește, haosul din jur, oamenii care trec, culoarea lucrurilor, zgomotele. Reușiți să înțelegeți?

— Nu.

— Dumneavoastră faceți becuri, vi s-a întâmplat să vedeți vreodată o lumină în care v-ați recunoscut? Care era chiar dumneavoastră înșivă?

Bătrânelul își aminti de o mică lampă aprinsă deasupra ușii unui cottage cu mulți ani înainte.

— O dată, spuse.

— Atunci puteți înțelege. O lumină este exact un fragment de poveste. Dacă există o lumină care e ca dumneavoastră, va exista și un zgomot, un colț de stradă, un bărbat care se plimbă, mulți bărbați sau o femeie singură, chestii de-astea. Nu vă opriți la lumină, gândiți-vă la tot restul, gândiți-vă la o poveste. Reușiți să înțelegeți că există, undeva, și că dacă ați găsi-o, acela ar fi portretul dumneavoastră?

Bătrânelul făcu unul din gesturile sale. Semănă cu un vag da. Rebecca zâmbi.

— Jasper Gwyn spunea că toți suntem câteva pagini dintr-o carte, dar dintr-o carte pe care nimeni n-a scris-o vreodată și pe care în zadar o căutăm pe rafturile minții noastre. Mi-a spus că ceea ce încerca să facă era să scrie acea carte pentru oamenii care veneau la el. Paginile potrivite. Era sigur că va reuși.

Ochii bătrânelului zâmbiră.

— Și reușea?

— Da.

— Cum făcea?

— Îi privea. Multă vreme. Până când vedea în ei povestea care erau.

— Îi privea, și gata.

— Da. Și vorbea cu ei, dar puțin, o singură dată. Lăsa mai ales timpul să treacă pe deasupra lor luând cu el o mulțime de lucruri, apoi găsea povestea.

— Ce fel de povești?

— De toate felurile. O femeie care încerca să-și salveze fiul de la o condamnare la moarte. Cinci astronomi care trăiesc doar noaptea. Chestii de-astea. Dar doar un fragment, o scenă. Era de-ajuns.

— Și până la urmă oamenii se recunoșteau?

— Se recunoșteau în lucrurile care se întâmplau, în obiecte, în culori, în sunet, într-o anumită lentoare, în lumină, și în personaje, desigur, dar în toate, nu într-unul, în toate deodată – știți, noi suntem o mulțime de lucruri, și toate deodată.

Bătrânelul râse încet, dar într-un fel frumos, amabil.

— Mi-e greu să vă cred, spuse.

— Știu. Dar vă asigur că așa era.

Ezită o clipă. Apoi adăugă un lucru pe care i se păru că-l înțelege chiar în clipa aia.

— Când mi-a făcut mie portretul, eu l-am citit când l-a terminat, și exista un peisaj, la un moment dat, patru rânduri despre un peisaj, iar eu *sunt* acel peisaj, credeți-mă, eu sunt toată povestea aia, sunt sunetul acelei povești, acțiunea și atmosfera, și fiecare personaj al acelei povești, dar cu o exactitate surprinzătoare sunt până și peisajul acela, am fost mereu și voi fi întotdeauna.

Bătrânelul zâmbi.

— Sunt sigur că era un peisaj minunat.

— Era, spuse Rebecca.

La sfârșit, bătrânelul fu cel care merse spre ea s-o salute. Rebecca îi strânse mâna și își dădu seama că o făcea cu

multă grijă, așa cum obișnuia s-o facă cu Jasper Gwyn cu ani în urmă.

68

Recent apăruse o altă carte, neterminată, de Klarisa Rode. Se pare că moartea a ajuns-o când mai avea încă de scris, conform planului aflat în notițele sale, circa jumătate. E un text ciudat deoarece, împotriva oricărei logici, partea lipsă e începutul. Există două capitole din patru, dar sunt cele finale. Așa că pentru cititor e o experiență ce poate fi definită, pe bună dreptate, specială și pe care totuși ar fi incorect s-o judecăm absurdă. În același fel ne cunoaștem propriii părinți, și uneori chiar pe noi înșine.

Protagonistul cărții e un meteorolog amator convins că poate prevedea timpul pe baza unei metode statistice, absolut personale. Se poate intui că în prima parte a cărții, cea inexistentă, s-ar fi vorbit despre originile acestei fixații, dar ele nu par de fapt atât de importante când se citește partea pe care Rode efectiv a scris-o și în care sunt reconstituite cercetările făcute de protagonist timp de ani de zile: obiectivul pe care și-l propusese era acela de a stabili cum fusese vremea, în fiecare zi, în Danemarca, în ultimii șaizeci și patru de ani. Ca să-l ducă la îndeplinire trebuise să adune o cantitate impresionantă de date. Cu încăpățânare și răbdare, în cele din urmă reușise. În partea finală a cărții se spune că, pe baza statisticilor efectuate, meteorologul amator era în stare să stabilească, de exemplu, că în 3 martie, în Danemarca, probabilitatea de a fi

soare era de 6 la sută. Cea de ploaie, în 26 iulie, era practic inexistentă.

Ca să adune datele necesare meteorologul amator folosea o metodă care constituie de altfel unul din motivele farmecului pe care-l are cartea: îi întreba pe oameni. Ajunsese la concluzia că, în medie, orice ființă umană își aduce aminte exact cum a fost vremea în cel puțin opt zile din viața sa. El se plimba pe străzi și întreba lumea. Deoarece fiecare persoană leagă amintirea condițiilor atmosferice de un moment special din viața sa (căsătoria, moartea tatălui, prima zi de război), Klarisa Rode ajunge să reconstituie o impresionantă galerie de personaje, magistral creionate în câteva trăsături, dar importante. *Un fascinant mozaic de viață reală și pierdută*, cum a fost definită cartea de un important critic american.

Cartea se încheie într-un sătuc pierdut, unde meteorologul amator s-a retras, mulțumit de rezultatele obținute și doar în parte dezamăgit de prea puținul ecou pe care publicarea lor a înregistrat-o în sânul comunității științifice. Cu câteva pagini înainte de final moare, într-o zi cu vânt rece, după o noapte cu stele.